

ΕΚΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1950

ΑΡΙΘΜΟΣ Ι

Άτομο και κοινωνική ήθική	Bertrand Russell	1
«Υπηρέτρα»	A. Παπαδιαμάντης	11
Ένας Σουηδός φοιτητής	Dr. Nils Gyllenbaga	16
Στη σημερινή Γερμανία	P. Anderson-Fritz Lowenthal	20
Μπαρμπάντος, τὸ σμαράγδι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Freya Stark		28
Προσγείωση με τηλεόραση	«Flight», Λονδίνο	31
Τὰ παραμύθια τῶν ἀδελφῶν Γκρίμμ	P. H. Newby	35
Γραμματόσημο, τὸ καινούριο ἐμπόρευμα-νόμισμα	«France Hebdo»	39
Μιά κοσμική κοπέλλα τῆς Βικτωριανῆς ἐποχῆς	«Manchester Guardian»	42
Ὁ κόσμος τῆς γάτας	B. Vesey - Fitzgerald	45
Πῶς τὰ παιδιά θὰ γνωρίσουν καλύτερα τὶς ξένες χώρες	Διάφορες πηγές	54
Τί σκέπτονται ἄραγε οἱ σκύλοι	James Thurber, «Evening Standard»	58
Κατάσκοποι	«The Economist»	60
Τὸ θαῦμα τῆς Φιλλανδίας	Wendy Hall	63
Ἅγιον Ἔτος	«Le vie d'Italia»	67
Βρετανία 1984 — Γαλλία 1988	Walter Allen	73
Βιομηχανία καὶ Χριστιανισμός	Sir Stafford Cripps	82
«Ἐδὼ Λονδίνον!»		84
Ὁ ἄνθρωπος πού ἐκλεψε μιὰ τίγρη	Olivia Manning	85

ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

Τ' αστέρια κρατούν έναν κόσμο δικό τους,
Στὸ πέλαγο σέρνουν φωτιές τὰ καράβια.
Ψυχὴ μου, λυτρώσου ἀπ' τὸν κρίκο τοῦ σκότους,
Πικρὴ, φλογισμένη, ποὺ δέεσαι μ' εὐλάβεια.

Στὸ πέλαγο σέρνουν φωτιές τὰ καράβια,
Ἡ νύχτα στενεύει καὶ στέκει σὰν ξένη.
Πικρὴ, φλογισμένη, ποὺ δέεσαι μ' εὐλάβεια,
Ψυχὴ μου, γνωρίζεις ποιὸς νόμος σὲ δένει.

Ἡ νύχτα στενεύει καὶ στέκει σὰν ξένη,
Στὸ μαῦρο μετὰξί τὰ φῶτα ἔχουν σβήσει.
Ψυχὴ μου, γνωρίζεις ποιὸς νόμος σὲ δένει,
Καὶ τί θὰ σοῦ μείνῃ, καὶ τί θὰ σ' ἀφήσῃ.

Στὸ μαῦρο μετὰξί τὰ φῶτα ἔχουν σβήσει,
Ἀκούγονται μόνο τοῦ χρόνου τὰ σειστρά.
Καὶ τί θὰ σοῦ μείνῃ, καὶ τί θὰ σ' ἀφήσῃ,
Ἄν τύχῃ καὶ ἀστράψῃ ἡ βουβὴ πολεμίστρα.

Ἀκούγονται μόνο τοῦ χρόνου τὰ σειστρά,
Μετάλλινη στήλῃ στοῦ πόνου τὴν ἄκρῃ.
Ἄν τύχῃ καὶ ἀστράψῃ ἡ βουβὴ πολεμίστρα,
Οὔτε ὄνειρο θάβρης νὰ δώσῃ ἓνα δάκρυ.

Μετάλλινη στήλῃ στοῦ πόνου τὴν ἄκρῃ,
Ψηλώνει ἡ στιγμή σὰ μετέωρο λεπίδι.
Οὔτε ὄνειρο θάβρης νὰ δώσῃ ἓνα δάκρυ,
Στὸ πλήθος σου τὸ ἄυλο ποὺ σφίγγει σὰ φίδι.

Ψηλώνει ἡ στιγμή σὰ μετέωρο λεπίδι.
Σὰν τί νὰ προσμένῃ νὰ πέσῃ ἡ γαλήνη;
Στὸ πλήθος σου τὸ ἄυλο ποὺ σφίγγει σὰν φίδι
Δὲν εἶναι οὐρανός, οὔτε ἀγγέλου εὐφροσύνη.

Σὰν τί νὰ προσμένῃ νὰ πέσῃ ἡ γαλήνη;
Σ' ἀνθρώπους κλειστοὺς ποὺ μετροῦν τὸν καημό τους
Δὲν εἶναι οὐρανός, οὔτε ἀγγέλου εὐφροσύνη.
Τ' αστέρια κρατοῦν έναν κόσμο δικό τους.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά :

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλία).
INTERNATIONAL ÉCHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).

NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αὐστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).

WHN CHIEN: Καθόπτει (Κίνα).

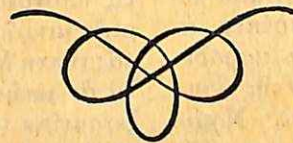
WITYA: Γνώση (Σίαμ). — ANGIN BARAT (Ἰνδονησία).

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'

ΕΚΚΛΟΥΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ 1

Ι Α Ν Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ 1 9 5 0



Ἄτομο καὶ κοινωνικὴ ἠθικὴ

Τοῦ BERTRAND RUSSELL

(Ἀποσπάσματα ἀπὸ μιὰ σειρὰ διαλέξεων ἀπὸ τὸ B.B.C.)

Ὑπάρχει καμιὰ σχέση μετὰξὺ κοινο-
νικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ ἀτο-
μικῆς ἠθικῆς σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία
ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ρυθμίξῃ τὴν
προσωπικὴν του ζωὴν; Αὐτὸ τὸ θέμα
ἐξετάζει ὁ Μπέρτραντ Ράσσελ στὴν
παρακάτω διάλεξη, τὴν τελευταία τῆς
σειρᾶς ποὺ μετοδόθηκε ἀπὸ τὸ B.B.C.
μὲ τὸν τίτλο «Ἐξουσία καὶ ἄτομο». Ὁ
Μπ. Ράσσελ, ποὺ εἶναι σήμερὰ 77 ἐ-
τῶν, ἔχει τιμηθῇ μὲ τὸ ἀνώτερο Βρε-
τανικὸ παράσημο, τὸ Order of Merit.

Ἡ ἀτομικὴ ἠθικὴ ἔχει μεγάλη
σχέση μὲ τὰ πνευματικὰ ζη-
τήματα, σὰ ὁποία ἡ ἑλλει-
ψη ὁμοιομορφίας ἀποτελεῖ ἀπα-
ραίτητο ὄρο τῆς προόδου. Ἀπὸ
τὴν ἄποψη αὕτη σώματα μὲ ὁ-
ρισμένη ἀνεξαρτησία ἀπὸ τὸ
κράτος, ὅπως π.χ., τὰ πανεπι-
στήμια ἢ οἱ ἐπιστημονικὲς ἐ-
ταιρεῖες, ἔχουν ἐξαιρετικὴ σημα-
σία. Εἶναι θλιβερὸ νὰ βλέπου-
με—ὅπως π.χ. στὴ Ρωσσία—ἐπι-

στήμονες νὰ ἐξαναγκάζονται νὰ
προσυπογράφουν τὶς σκοτεινὲς ἀ-
νοησίες ποὺ τοὺς προτείνουν πο-
λιτικοί, ἀνίδεοι ἀπὸ ἐπιστή-
μη, ἔτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ ἐ-
πιβάλουν τὶς γελοῖες ἀποφάσεις
τοὺς χρησιμοποιώντας τὴν οἰκο-
νομικὴ καὶ ἀστυνομικὴ τους δύ-
ναμη. Τέτοια ἀξιοθρήνητα θεά-
ματα τότε μόνο θὰ λείψουν, ὅταν
τὸ πεδίο τῆς δράσεως τῶν πολι-
τικῶν περιοριστῇ στὴ σφαῖρα
τῆς ἀρμοδιότητάς τους. Δὲν θὰ
ἔπρεπε οἱ πολιτικοί νὰ παίρ-
νουν τὸ θάρρος νὰ κρίνουν ποιὰ
εἶναι ἡ καλὴ μουσικὴ, ἡ σωστὴ
βιολογία ἢ ἡ ὀρθὴ φιλοσοφία.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

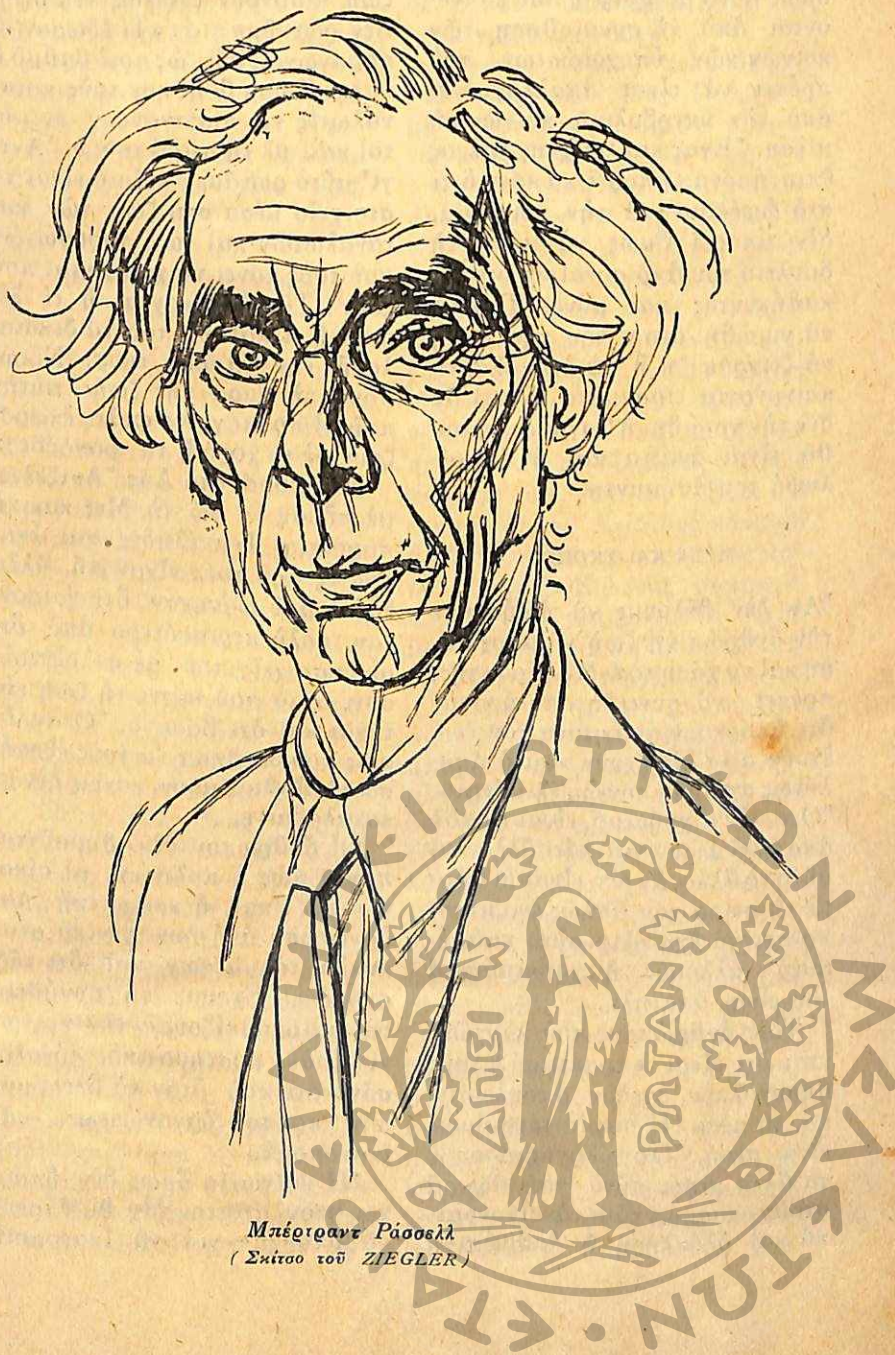
Ἡ Ἐλευθερία ὅμως δὲν εἶ-
ναι ἀπλῶς ζήτημα πνευματικόν.
Κανείς δὲν εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύ-

θερος καὶ κανείς δὲν εἶναι ἀπόλυτα δοῦλος. Ὡς τὸ σημεῖο ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐλευθερία, χρειάζεται κάποια προσωπικὴ ἠθικὴ ποὺ νὰ κατευθύνῃ τὶς πράξεις του. Ὑπάρχουν μερικοὶ ποὺ λένε ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ἀπλῶς νὰ ὑπακούῃ στὸν παραδεδεγμένο ἠθικὸ κώδικα τῆς κοινωνίας στὴν ὁποία ζεῖ. Νομίζω ὅμως ὅτι κανένας φοιτητῆς τῆς ἀνθρωπολογίας δὲν θὰ ἔμενε ἱκανοποιημένος ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπάντησι. Ὁ κανιβαλισμός, οἱ ἀνθρώπινες θυσίες ἔσβησαν καὶ αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἠθικῆς διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς συμβατικῆς ἠθικῆς. Ἄν ἕνας ἄνθρωπος ἐπιθυμῇ πραγματικὰ νὰ ζήσει τὴν καλύτερη δυνατὴ ζωὴ ποὺ ἀνοίγεται μπροστά του, πρέπει νὰ κρίνῃ τὰ ἥθη καὶ τὶς πεποιθήσεις τῆς φυλῆς του, αὐτὰ ποὺ γενικὰ παραδέχονται οἱ γείτονές του.

Ὅσο αὐτὸ ποὺ δημιουργεῖ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ δὲν εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῶν κοινωνικῶν ὑποχρεώσεων. Ὑπάρχει ἀκόμη ἡ ἐπιδίωξις τῆς προσωπικῆς τελειώσεως. Ὁ ἄνθρωπος, ἂν καὶ κατὰ ἕνα μέρος κοινωνικός, δὲν εἶναι μόνον αὐτό. Ἐχει σκέψεις καὶ αἰσθήματα καὶ ἔνστικτα, ἔλλογα ἢ παράλογα, εὐγενῆ ἢ χυδαῖα, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ ἢ τὸ μῖσος.

Καὶ τὸ καλύτερο γι' αὐτὲς τὶς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ ἔνστικτα — προκειμένου νὰ εἶναι ἡ ζωὴ του ἀνεκτὴ — εἶναι νὰ ἔχουν κάποια ἐλευθερία.

Ἡ ἀτομικὴ τελείωσις, παρ' ὅλο ὅτι μεγάλο μέρος τῆς συνίσταται στὴ σωστὴ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔχει καὶ μιὰ ἄλλη ἀποψη. Ἄν παραμελήσετε τὶς ὑποχρεώσεις σας γιὰ χάρι μιᾶς μικρῆς εὐχαριστήσεως, θὰ σᾶς τύπῃ ἡ συνείδησή σας. Ἀλλὰ ἂν μπῆτε στὸν πειρασμὸ καὶ ξεχαστῇτε γιὰ ἕνα διάστημα ἀκούγοντας ὠραία μουσικὴ ἢ βλέποντας μιὰ ὀμορφὴ δύση, ὕστερα δὲν θὰ ντρέπεστε, οὔτε θὰ αἰσθάνεστε ὅτι πῆγε χαμένη ἡ ὥρα σας. Ὅλους τοὺς μεγάλους θρησκευτικοὺς ἀρχηγούς, ὅλους τοὺς μεγάλους καλλιτέχνες, ὅλους ὅσοι ἔκαναν κάποια ἀνακάλυψη στὸν κόσμον τοῦ πνεύματος, κάποιος ἠθικὸς ἐξαναγκασμὸς τοὺς ἔκανε νὰ πραγματοποιήσουν τὶς δημιουργικὰς τοὺς ὁρμές καὶ ὅταν εἶχαν τελειώσει τὸ ἔργον τοὺς γέμιζε ἕνα αἶσθημα ἠθικῆς ἀνατάσεως. Ἡ συγκίνησις αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴ βάση ἐκείνου ποὺ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια ὀνομάζουν χρέος ἀπέναντι στοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι ἐντελῶς ξεχωριστὸ ἀπὸ τὴ θεολογικὴ πίστι. Τὸ χρέος μου ἀπέναντι στὸν γείτονά μου, ὅπως τὸ ἀντιλαμβάνεται αὐτός, δὲν εἶναι τὸ μόνο ποὺ ἔχω. Ἄν εἶμαι βαθειὰ καὶ συνειδητὰ πεπεισμένος ὅτι πρέπει νὰ δράσω κατὰ τρόπο ποὺ τὸ Κράτος καταδικάζει, πρέπει νὰ ἀκολουθήσω τὴν πεποίθησή μου. Ἡ κοινωνία πάλι, ἂν δὲν ὑπάρχουν σοβαροὶ λόγοι γιὰ νὰ μὲ ἀποτρέψῃ, θὰ ἔπρεπε νὰ μὲ ἀφήνῃ ἐλεύθερον ν' ἀκολουθῶ τὶς πεποιθήσεις μου. Δὲν εἶναι



Μπέρτραντ Ράσελλ
(Σκίτσο τοῦ ZIEGLER)

ὅμως μόνο οἱ πράξεις πού ἐμπνέονται ἀπὸ τὴ συναίσθηση τῶν κοινωνικῶν υποχρῶσεων πού πρέπει νὰ εἶναι ἀπαλλαγμένες ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ κοινωνικὴ πίεση. Ἐνας καλλιτέχνης ἢ ἕνας ἐπιστήμονας μπορεῖ νὰ κάνῃ ὅ,τι πὺρ ὠφέλιμο γιὰ τὴν κοινωνία, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ κάνῃ τὴ δουλειά του ἀπὸ συναίσθηση τοῦ καθήκοντος καὶ μόνο. Πρέπει νὰ νοιώθῃ μέσα του τὴν ὁρμὴ νὰ ζωγραφίσῃ ἢ νὰ ἀνακαλύπτῃ καινούργια πράγματα, γιὰτὶ ἂν δὲν τὴν νοιώθῃ, ἡ ζωγραφικὴ του θὰ εἶναι ἀνάξια καὶ ἡ ἀνακάλυψή του ἀσήμαντη.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ

Ἄν δὲν θέλουμε νὰ ἀφήσουμε τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ νὰ μουχλιάσῃ καὶ νὰ χάσῃ τὸ ἐνδιαφέρον της, πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ὑπάρχουν πράγματα πού ἐνῶ ἔχουν ἀξία δὲν ἔχουν καμιά ἀπολύτως σχέση μετὰ τὴν ὠφελιμότητα. Ὅ,τι εἶναι χρήσιμο, εἶναι ἐπειδὴ ἀποτελεῖ μέσον γιὰ κάτι ἄλλο, καὶ αὐτὸ τὸ ἄλλο, ἂν δὲν εἶναι κι αὐτὸ μετὰ τὴ σειρά του ἀπλῶς ἕνα μέσο, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀξία αὐτὸ καθ' ἑαυτό· ἄλλοιῶς ἡ χρησιμότητά του εἶναι ἀπαιτηλή.

Τοὺς ἀνθρώπους πού καυχῶνται ὅτι εἶναι «πρακτικοί» τοὺς ἀπασχολοῦν, σχεδὸν ἀποκλειστικά, τὰ μέσα. Ἡ σοφία τοὺς ὅμως εἶναι μισή. Ὅταν λογαριάσουμε τὸ ἄλλο μισό, αὐτὸ πού ἀφορᾷ στοὺς σκοποὺς, τότε τὰ οἰκονομικά καὶ δλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη

ζωή, παίρνουν ἐντελῶς νέα ὄψη. Δὲν ρωτοῦμε πιά: «Τί ἔδωσαν οἱ παραγωγοί, οὔτε ὡς ποιοὶ βαθμοὶ ἢ κατανάλωση βοήθησε τοὺς καταναλωτὲς νὰ παραγάγουν κι αὐτοὶ κάτι μετὰ τὴ σειρά τους». Ἀντὶ γι' αὐτὸ ρωτᾶμε: «Ποιοὶ εἶναι τὸ στοιχεῖο μέσα στὴ ζωὴ τῶν καταναλωτῶν καὶ τῶν παραγωγῶν πού τοὺς κάνει νὰ χαίρονται πού ζοῦν; Τί αἰσθάνονται ἢ τί ξέρουν ἢ τί κάνουν πού νὰ δικαιολογῇ τὴν ὑπαρξή τους; Νοιώθουν τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, αὐτὴν πού οἱ πρωτόγονες φυλὲς ἐκφράζουν μετὰ τὸ χορὸ ἢ τὸ τραγούδι;»

Μιὰ φορὰ, στὸ Λὸς Ἀντζελες, μετὰ πῆραν νὰ δῶ τὴ Μεξικανικὴ παροιμία. Τεμπέληδες καὶ ἀπατεῶνες μοῦ τοὺς εἶχαν πῆ, ἀλλὰ ἔμένα μοῦ φάνηκαν ὅτι χαίρονταν, πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅτι οἱ δυστυχεῖς πού μετὰ φιλοξενούσαν, αὐτὸ πού κάνει τὴ ζωὴ εὐτυχία καὶ ὄχι βάσανο. Ὅταν ὅμως προσπάθησα νὰ τοὺς ἐξηγήσω τί αἰσθάνομουν, κανεὶς δὲν με καταλάβαινε.

Οἱ ἄνθρωποι δὲν θυμοῦνται πάντα πὼς ἡ πολιτικὴ, τὰ οἰκονομικά, καὶ ἡ κοινωνικὴ μας ὁργάνωση ἀνήκουν γενικὰ στὸν κύκλο τῶν μέσων καὶ ὄχι τῶν σκοπῶν. Ἐχουμε τὴ συνήθεια νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὴν κοινωνία σὰν συστηματικὸ σύνολο, σὰν κάτι πού ὅταν τὸ βλέπουμε σὰν τρόπο ὁργανώσεως, μᾶς ικανοποιεῖ.

Ἡ κοινωνία ὅμως δὲν ὑπάρχει—τουλάχιστον δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ—γιὰ νὰ ικανοποιῇ

αὐτὸν πού τὴν θεωρεῖ ἐξωτερικά, ἀλλὰ γιὰ νὰ προσφέρῃ καλὴ ζωὴ στὰ ἄτομα πού τὴν ἀποτελοῦν. Ἡ καλὴ κοινωνία εἶναι τὸ μέσον πρὸς τὴν καλὴ ζωὴ αὐτῶν πού τὴν ἀποτελοῦν καὶ ὄχι κάτι μετὰ ἰδιαίτερη ἀξία αὐτὸ καθ' ἑαυτό.

ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ "ΚΑΛΟ," ἢ "ΚΑΚΟ";

Ὅταν λέμε ὅτι τὸ ἔθνος εἶναι ἕνας ὁργανισμός, χρησιμοποιοῦμε μιὰ ἀναλογία πού μπορεῖ νὰ ἀποβῇ ἐπικίνδυνη ἂν δὲν ἀναγνωρίσουμε τὰ ὅριά της. Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ἀνώτερα ζῶα εἶναι ὁργανισμοὶ μετὰ τὴν αὐστηρὴ ἔννοια τῆς λέξης. Ὅτι δὴποτε προσβάλλει ἕναν ἄνθρωπο—καλὸ ἢ κακὸ—τὸν προσβάλλει δλόκληρον. Ἄν πονῇ τὸ δόντι σας, ἐσεῖς εἶστε πού πονεῖτε καὶ ὁ πόνος δὲν θὰ ὑπῆρχε ἂν δὲν ὑπῆρχαν νεῦρα πού νὰ συνδέουν τὸ δόντι μετὰ ὁρισμένο τμήμα τοῦ ἐγκεφάλου. Ὅταν ὅμως ἕνας γεωργὸς βρεθῇ σὲ χιονοθύελλα, αὐτὸς πού θὰ κρυώνῃ δὲν θὰ εἶναι ἡ Κυβέρνηση στὴν πρωτεύουσα. Γι' αὐτὸ λέμε πὼς φορεὺς καὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄχι κάποιο ὁρισμένο μέρος τοῦ σώματός του, ἢ κάποια δμάδα ἀνθρώπων. Τὸ νὰ πιστεύουμε ὅτι σὲ μιὰ δμάδα ἀνθρώπων μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ καλὸ ἢ κακὸ πάνω ἀπὸ τὸ καλὸ ἢ τὸ κακὸ πού ὑπάρχει στὰ διάφορα ἄτομα, εἶναι πλάνη. Εἶναι μάλιστα πλάνη πού ὁδηγεῖ κατ' ἐν-

θεῖαν στὸν δλοκληρωτισμὸ καὶ ἐπομένως ἐπικίνδυνη.

Ἀνάμεσα στοὺς φιλοσόφους καὶ στοὺς πολιτικοὺς ὑπάρχουν μερικοὶ πού νομίζουν ὅτι τὸ κράτος μπορεῖ νὰ ἔχῃ μιὰ δική του «κοπιμότητα» καὶ νὰ μὴν εἶναι ἀπλῶς μέσον γιὰ τὴν εὐημερία τῶν πολιτῶν. Δὲν βλέπω κανένα λόγο νὰ συμφωνήσω σ' αὐτό. Τὸ «Κράτος» εἶναι μιὰ ἀφηρημένη ἔννοια. Οὔτε λύπη, οὔτε χαρὰ αἰσθάνεται, οὔτε ἐλπίδες οὔτε φόβους ἔχει καὶ αὐτὸ πού νομίζουμε ἑμεῖς ὅτι εἶναι οἱ σκοποὶ του, εἶναι οἱ σκοποὶ αὐτῶν πού τὸ διευθύνουν. Ἐστὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Κράτους καταντᾷ ἀποθέωση τῆς μειονότητος πού τὸ κυβερνᾷ. Κανένας δημοκράτης δὲν θὰ μποροῦσε νὰ δεχθῇ μιὰ θεωρία τόσο βασικά ἀδίκη.

Ὑπάρχει ἄλλη μιὰ ἡθικὴ θεωρία, κατὰ τὴ γνώμη μου τὸ ἴδιο ἀπαράδεκτη. Εἶναι αὐτὴ πού θὰ μπορούσαμε νὰ ὀνομάσουμε «βιολογικὴ» θεωρία, παρ' ὅλο πού δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι τὴν παραδέχονται οἱ περισσότεροὶ βιολόγοι. Πηγάζει ἀπὸ τὴ θεωρία τῆς ἐξελίξεως. Ὑπέρτατος σκοπὸς εἶναι ἡ ἐπιβίωση, ἢ μάλλον ἡ ἐπιβίωση τοῦ εἴδους στὸ ὅποιο ἀνήκει κάθε ὁργανισμός. Δὲ βρίσκω τίποτε πού νὰ δικαιολογῇ τόσο μηχανικὴ καὶ ἀριθμητικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων. Θὰ ἦταν εὐκόλο νὰ βροῖκαμε ἕνα σιγρέμμα γῆς μετὰ περισσότερα μυρμήγκια ἀπὸ ὅσους ἀνθρώπους ἔχει ὅλη ἡ γῆ· αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ μᾶς ἔκανε νὰ θεωρήσουμε ἀνώ-

τερα τὰ μυρμήγκια. Ποιός άνθρωπος θὰ προτιμοῦσε νὰ βλέπη ἕνα μεγάλο πληθυσμὸν νὰ ζῇ μέσα στὴ φτώχεια καὶ ὄχι ἕνα μικρότερον νὰ ζῇ εὐτυχισμένα καὶ ἄνετα;

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐπιβίωση εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ καθεὶ ἄλλο, γιὰ ὅ,τι ὅμως ἔχει ἀξία εἶναι μόνο μιὰ προϋ-

πόθεση καὶ μπορεῖ νὰ μὴν ἔχη ἀξία αὐτὴ καθ' ἑαυτήν. Γιὰ τὴν ἐπιβίωση—στὸν κόσμον ποὺ δημιουργήσε ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνικὴ—χρειάζεται ἡ Κυβέρνηση.

Αὐτὸ ὅμως ποὺ θὰ δώσῃ ἀξία στὴν ἐπιβίωση πρέπει νὰ προσέλθῃ ἀπὸ πηγὲς ἔξω ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις.

Σὲ ὅλη μου τὴ ζωὴ δύο πράγματα ζήτησα νὰ πετύχω: καθαρὴ σκέψη καὶ εὐγενικὰ αἰσθήματα.

Στὴν ἀρχὴν τὰ θεωροῦσα χωριστὰ καὶ παράδερνα ἀπελπισμένος ἀπὸ τὸ ἕνα σὺν τὸ ἄλλο. Ὅταν ἤμουν εὐτυχισμένος πίστευα στὴ σκέψη, ὅταν ἤμουν δυστυχισμένος πίστευα πὼς τὸ σπουδαιότερο ἦταν τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα.

Σιγὰ-σιγὰ τὰ δύο ἔγιναν ἕνα. Ἐφθασα νὰ πιστεύω ὅτι ἡ ἀτακτη, συγκεχυμένη σκέψη ὑπάρχει γιὰ νὰ δικαιολογῇ τὴν ὀμότητα καὶ ἀντίθετα ἡ ὀμότητα ὀφείλεται σὲ προλήψεις ποὺ ἡ καθαρὴ σκέψη διαλύει.

Ὅταν ἤμουν νέος ἐνόμιζα πὼς εὐκολώτερο ἦταν νὰ καλλιιεργήσω τὴν καθαρὴ σκέψη παρὰ τὰ εὐγενικὰ αἰσθήματα. Ἐνόμιζα ἀκόμη ὅτι ἡ καθαρὴ σκέψη θὰ μὲ

ὁδηγοῦσε στὴ γνώση. Ἔτσι πέρασα πολλὰ χρόνια μελετώντας μαθηματικά, γιατί σκεπτόμουν, ἂν ὑπάρχῃ κάποια ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια μόνον στὰ μαθηματικά μπορῇ νὰ βρεθῇ.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειάς μου αὐτῆς, καὶ συγχρόνως τῆς ἐργασίας τοῦ φίλου μου Χουάιτχεντ, ἦταν ἕνα μακρὸ σύγγραμμα περὶ μαθηματικῆς λογικῆς, ποὺ ἐπαινέθηκε πολὺ καὶ διαβάστηκε λίγο.

Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος μὲ ἔφερε πρὸς κοντὰ στὰ πράγματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Μοῦ ἔκανε κατὰ πληξὴ πὼς τόσους πολλοὺς ἀνθρώπους τοὺς εὐχαριστοῦσε ὁ πόλεμος καὶ τὸ ἀπέδωσα σὲ ἀνεκπλήρωτα ἐνστικτια θυμοῦ καὶ καταστροφῆς, ποὺ ἕνα καλύτερο σύστημα θὰ μποροῦσε νὰ διορθώσῃ. Ἐγραψα ἕνα βιβλίο,

Η ΜΑΚΡΑΙΩΝΗ ΠΑΛΗ

Καὶ τώρα, φέροντας σὺν τοῦ μου ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς ἐποχῆς μας, θέλω νὰ φθάσω σὲ ὁρισμένα συμπεράσματα, καὶ εἰδικότερα νὰ ἐκφράσω τὶς ἐλπίδες ποῦ, ὅπως πιστεύω, ἔχουν κάθε λόγος νὰ ὑπάρχουν. Ἀνάμεσα σὲ κείνους ποὺ ἐδιαφέρονται περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλ-

λο γιὰ τὴν συνοχὴ τῆς κοινωνίας καὶ σὲ κείνους ποὺ δίνουν τὴ μεγαλύτερη ἀξία στὴν ἀτομικὴ πρωτοβουλία, διεξάγεται μακροχρόνιη πάλη, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀδόμητων Ἀρχαίων Ἑλλήνων. Δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι θὰ δοθῇ κάποτε μιὰ ξεκάθαρη λύση στὸ ζήτημα αὐτό, ἀλλὰ κάποια μὲ πολλὰς προσαρμογὰς καὶ πολλοὺς συμ-

«Ἀρχὲς τῆς Κοινωνικῆς Ἀνορθώσεως», ποὺ πρὸς μεγάλη μου ἐκπληξὴ εἶχε τρομερὴ ἐπιτυχία. Ὡς τότε ποτὲ δὲν εἶχα φαντασθῇ τὸν ἑαυτό μου ἱκανὸ νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ εὐρὺ κοινόν.

Σ' ἐκείνον τὸν πόλεμον, ἡμουν εἰρηνιστὴς καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ φιλειρηνισμοῦ μου πέρασα ἀρκετοὺς μῆνες στὴ φυλακή.

Ἡ Ρωσικὴ Ἐπανάσταση μὲ ἐνθουσίασε στὴν ἀρχήν, ὅταν ὅμως, στὰ 1920, πῆγα στὴ Ρωσία, ἡ ἴδια μὲ βεβαίωσε, πὼς ὅ,τι καλὸ ὑπάρχει, μόνον στὰ ἄτομα μπορεῖ νὰ βρεθῇ καὶ ὄχι στὶς κοινωνίες καὶ μάλιστα στὶς μηχανοποιημένες κοινωνίες.

Ὁ σημερινὸς κόσμος διαφέρει πάρα πολὺ ἀπὸ τὸν Βικτωριανὸν σὺν ὁποῖο μεγάλωσα.

Ὅποιος θυμᾶται τὸν Ντισραέλλι—ὅπως τὸν θυμοῦ-

μαι ἐγὼ—χρειάζεται τρομερὴ προσπάθεια γιὰ νὰ καταλάβῃ τὴ σημερινὴ ἐποχὴ καὶ νὰ λάβῃ θέσιν σ' αὐτήν.

Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι τραχιὰ καὶ ἐπικίνδυνη, γεμάτη ἀβεβαιότητες. Γιὰ ὅσους δὲν ἦταν πολὺ φτωχοί, ἡ ἐποχὴ ποὺ ἔζησα ἐγὼ ἦταν πρὸς εὐχάριστον ἀπὸ τὴν σημερινήν.

Πάντως ἡ σημερινὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρονσα καὶ ἔχει ἀπειρες καλὲς δυνατότητες. Αὐτὸ ποὺ πέντυχε ἡ χώρα μας ὡς πρὸς τὸν περιορισμὸ τῆς πένιας μᾶς δίνει ἐλπίδες ποὺ ἄλλοτε θὰ τὶς θεωρούσαμε οὐτοπία.

Παρ' ὅλα τὰ θλιβερὰ ποὺ ὑπάρχουν, εἶμαι εὐχαριστημένος ποὺ ζῶ καὶ θέλω πολὺ νὰ δῶ ποῖο θὰ εἶναι τὸ ἐπόμενο κεφάλαιο στὸ βιβλίο τῆς ἀνθρώπινης μοίρας.

B. RUSSELL

(Ἀπὸ τὸ «Daily Graphic», Λονδίνο)

βιασμούς. Στην Ιστορία, περίοδοι υπερβολικής αναρχίας διαδέχονται περιόδους αυστηρότατου κρατικού ελέγχου. Σήμερα, εκτός από το ζήτημα της παγκόσμιας κυβέρνησης, υπάρχει πολύ μεγάλη τάση προς τον έλεγχο και πολύ μικρή φροντίδα για τη διατήρηση της ατομικής πρωτοβουλίας. Οι άνθρωποι που κρατούν στα χέρια τους τον έλεγχο των μεγάλων οργανισμών, κοντεύουν να ξεχάσουν τι είναι ο άνθρωπος, και προσπαθούν να προσαρμόσουν τους ανθρώπους στα συστήματα και όχι τα συστήματα στους ανθρώπους. Η έλλειψη αυτορρηξίας από την οποία υποφέρουν όλες οι οργανωμένες κοινωνίες, συμβαδίζει με την επιβολή υπερβολικού ελέγχου σε μεγάλες περιοχές από αρχές που βρίσκονται πολύ μακριά.

Ένα από τα πλεονεκτήματα της αποκεντρώσεως είναι ότι θα δημιουργήσει συνθήκες που θα δίνουν καινούριες ελπίδες και ευκαιρίες για την άσκηση της ατομικής πρωτοβουλίας, ή οποία φέρνει μαζί της και άλλες ελπίδες. "Αν οι πολιτικές μας σκέψεις έχουν να κάνουν διαρκώς με τα μεγάλα προβλήματα και τους κινδύνους της καταστροφής του κόσμου, εύκολα θα γίνουν απελπιστικές. Ο φόβος του πολέμου, ο φόβος της επαναστάσεως, ο φόβος της αντιδράσεως μπορεί να κατέχει κάποιον ανάλογα με τον χαρακτήρα του και τον κομματικό του προσανατολισμό. "Αν δεν ανήκη στον μικρό κύκλο των ισχυρών

προσωπικοτήτων, ασφαλώς θα αισθάνεται πως δεν μπορεί να κάνει τίποτε για όλα αυτά τα μεγάλα προβλήματα. Σε άλλα προβλήματα όμως, μικρότερα — αυτά που σχετίζονται με την πόλη του, με το συνδικάτο του ή με το κόμμα του — μπορεί να ελπίζει ότι θα άσκησε κάποια επίδραση. Αυτό θα του ξυπνήσει μέσα του ένα ελπιδοφόρο πνεύμα, και το ελπιδοφόρο πνεύμα είναι αυτό ακριβώς που χρειάζεται προκειμένου να βρῇ κανείς τον τρόπο να καταπιασῇ με επιτυχία με τα μεγαλύτερα προβλήματα.

Ο κόσμος έγινε θύμα των δογματικών πολιτικώνπίστεων, από τις οποίες σήμερα ισχυρότερες είναι ο καπιταλισμός και ο κομμουνισμός. Δεν πιστεύω ότι είτε το ένα είτε το άλλο από τα συστήματα αυτά προσφέρει κατά τρόπο δογματικό και δυναμικό θεραπεία των κακών που πρέπει να λειψουν. Ο καπιταλισμός δίνει πρωτοβουλία σε λίγους. Ο κομμουνισμός θα μπορούσε (πράγμα που στην πραγματικότητα δεν κάνει) να δώσει για όλους ένα δουλικό σύστημα ασφάλειας. "Αν όμως ο κόσμος μπορέσει να απαλλαγῇ από την επίδραση θεωριών που γίνονται απλώς χωρίς να πρέπη, καθώς και από τους αγώνες που προκαλούν, θα μπορέσει με την συνετή χρησιμοποίηση των επιστημονικών μέσων να δημιουργήσει για όλους και ευκαιρίες και ασφάλεια. Δυστυχώς δεν έχουμε μάθει να χρησιμοποιούμε τις γνώσεις μας και το πνεύ-

μα μας με τρόπο που να κάνει τη ζωή μας ευτυχισμένη και όμορφη. Δεν είναι όμως μόνον ο φόβος του πολέμου που πιέζει την ανθρωπότητα· μᾶς πιέζουν οι απρόσωπες δυνάμεις που κυβερνούν την καθημερινή μας ζωή, που μᾶς κάνουν δούλους των περιστάσεων και όχι των νόμων. Αυτό είναι αποτέλεσμα της λατρείας ψεύτικων θεών.

"Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΔΕΝ ΑΡΚΕΙ."

"Από την εποχή που η ανθρωπότητα ανακάλυψε τη δουλεία, οι ισχυροί νομίζουν ότι την ευτυχία τους θα μπορούν να την κερδίσουν με μέσα που προϋποθέτουν δυστυχία για τους άλλους. Σιγά· σιγά, με την ανάπτυξη της δημοκρατίας και με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται σήμερα η Χριστιανική ήθικη στην πολιτική και στα οικονομικά, αρχισε να επικρατῇ ένα καλύτερο ιδεώδες. Ζητώντας όμως δικαιοσύνη με δρισμένα συστήματα, κινδυνεύσαμε να ξεχάσουμε ότι η δικαιοσύνη, μόνη της, δεν αρκεί. Οι καθημερινές χαρές, οι ώρες όπου ξεχνούμε τις φροντίδες μας, οι περιπέτειες, οι ευκαιρίες που μᾶς δίνονται να εργαστούμε δημιουργικά έχουν τόση σημασία για τη δημιουργία μιᾶς ζωῆς που οι άνθρωποι θα αισθάνονται ότι αξίζει να τη ζούν, όση και η δικαιοσύνη. Η μονοτονία μπορεί να είναι περισσότερο αποτελεσματική από την εναλλαγή του ένθουςιασμού και της αγωνίας.

Οι άνθρωποι που σκέπτονται και πραγματοποιούν διοικητικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις είναι άνθρωποι ζωντανοί, όχι όμως νέοι. Πολύ συχνά ξεχνούν πως για τους περισσότερους ανθρώπους, αυτό που κάνει την ευτυχία τους δεν είναι μόνο η αυτορρηξία αλλά και ένα είδος προσωπικής υπερηφάνειας. Η υπερηφάνεια ενός μεγάλου κατακτητού δεν είναι η υπερηφάνεια που θα μπορούσε να επιτρέψει ένας κόσμος εύρυθμος. Η υπερηφάνεια του καλλιτέχνη, του εφευρέτη, του ανθρώπου που μετέτρεψε έναν άγριότοπο σε όμορφο κήπο ή έδωσε την ευτυχία εκεί όπου, αν δεν ήταν αυτός, θα υπήρχε δυστυχία — αυτή η υπερηφάνεια είναι καλή και το κοινωνικό μας σύστημα την καθιστά δυνατή, όχι μόνο για λίγους, αλλά για πάρα πολλούς.

Τὰ ένστικτα που παλαιότερα υπέθαλπαν στους προγόνους μας τη διάθεση για τὸ κινήγι και τὴ μάχη, ζητούν διέξοδο· αν δεν βροῦν καμιά ἄλλη, θὰ μεταβληθοῦν σὲ μίσος ἢ σὲ κακία. Υπάρχουν όμως γι' αὐτὰ καὶ διέξοδοι πὸν κάθε ἄλλο παρὰ κακὲς εἶναι. Στὴ θέση τῆς μάχης μπορεί νὰ μπῇ ἡ ἀμιλλα, στὴ θέση τοῦ κινήγιου ἡ χορὰ τῆς περιπέτειας, τῆς εφευρέσεως, τῆς δημιουργίας.

Διαφανῶ ἀπόλυτα με κείνους πὸν ἀπὸ τὰ πολεμικά μας ένστικτα συμπεραίνουν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση ζητεῖ τὸν πόλεμο καὶ ἄλλες καταστροφεικὲς

μορφές συγκρούσεως. Ἐπιμένω ὅτι τὰ πολεμικὰ ἔνστικτα ἔχουν σημαντικό ρόλο νὰ παίξουν καὶ δι, παρ' ὅλο πὺν ἡ κακή τους ἐπίδραση εἶναι βλαβερή, μπορεῖ νὰ μετριασθῇ πάρα πολύ. Ἡ ἀπληστία θὰ εἶναι λιγότερη ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχῃ ὁ φόβος τῆς στέρσεως. Ἡ φιλαρχία μπορεῖ νὰ ικανοποιηθῇ κατὰ πολλοὺς τρόπους χωρὶς νὰ ἀδικηθῇ κανεὶς: μὲ τὴν ὑποταγὴν τῆς φύσεως, μὲ τὴν δημιουργίαν ὡραίων βιβλίων καὶ ἔργων τέχνης. Ἡ δραστηριότητα καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ κάνουμε κάτι εἶναι πράγματα εὐεργετικά ὅταν μποροῦν νὰ βρίσκουν τὴ σωστὴ διέξοδο καὶ βλαβερὰ ὅταν συμβαίνει τὸ ἀντίθετο — εἶναι σὰν τὸν ἀτμὸ πὺν μπορεῖ εἶτε νὰ κινήσῃ τὸ τραῖνο εἶτε νὰ σκάσῃ τὰ καζάνια του.

Ἡ χειραφέτησις ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς φύσεως αὐξήσῃ τις δυνατότητες τῆς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν ὅμως οἱ δυνατότητες πὺν ἔδωσῃ, πρέπει νὰ ὑπάρξῃ καὶ πρωτοβουλία σὲ ὅλα — ἀρκεῖ νὰ μὴν προκαλῇ θετική βλάβη. Χρειάζεται ἀκόμα ἐν-

θάρρυνση ἐκείνων τῶν μορφῶν τῆς πὺν πλουτίζουν τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν θὰ δημιουργήσουμε καλὸν κόσμον κάνοντας τοὺς ἀνθρώπους πειθαρχικοὺς καὶ δειλοὺς ἀλλὰ, ἐνθαρρύνοντάς τοὺς νὰ εἶναι τολμηροὶ καὶ ριψοκίνδυνοι καὶ ἄφοβοι σὲ ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ βλάπτουν τὸν συνάνθρωπό τοὺς. Στὸν κόσμον ὅπου βρισκόμαστε, οἱ δυνατότητες τοῦ καλοῦ εἶναι σχεδὸν ἀπεριόριστοι καὶ περίπου τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τις δυνατότητες τοῦ κακοῦ. Ἡ δυσκολία βρίσκειται περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο στὸ γεγονός ὅτι ἔχουμε μάθει νὰ καταλαβαίνουμε καὶ νὰ ἐλέγχουμε σὲ τρομακτικὸ βαθμὸ τις δυνάμεις τῆς φύσεως πὺν βρίσκεται ἔξω ἀπὸ μᾶς, ὅχι ὅμως καὶ τις δυνάμεις πὺν βρίσκονται μέσα μας. Μόνο ὅταν καταλάβουμε αὐτὲς τις δυνάμεις θὰ βροῦμε τὸν δρόμον πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐλπίδων, πὺν, παρ' ὅλο ὅτι ὡς τώρα ἡ ἀνοησία μας τις ἔδειχνε μάταιες, ἡ γνῶσις μας τις κάνει ἐντελῶς πραγματοποιήσιμες.

ΛΟΓΙΚΗ εἶναι κάθε ἰδέα μὲ τὴν ὁποία συμφωνεῖ κανεὶς ἀπολύτως.

Dr. CHARLES MALIK, Ἀντιπρόσωπος τοῦ Λιβάνου στὸν Ο.Η.Ε.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ δύο πράγματα πὺν πρέπει κανεὶς νὰ ἐπιδιώκῃ στὴ ζωὴ: πρῶτα νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ πὺν θέλει καὶ ὕστερα νὰ τὸ ἀπολαύσῃ. Τὸ δεύτερον μόνον οἱ σοφότεροι τὸ κατορθώνουν.

LOGAN PEARSALE SMITH

«ΥΠΗΡΕΤΡΑ»

Τοῦ

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους . . . ἡ δεκαοκταετής κόρη τὸ Οὐρανιώ τὸ Διόμικο, μελαχροινὴ νοστιμούλα, ἐκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἑνωρὶς διότι ἦτο μόνη.

Ὁ πατὴρ τῆς ὁ ἀτυχῆς μπάρα-Διόμας, ἀρχαῖος ἐμποροπλοίαρχος πτωχεύσας, ὅστις κατήντησε νὰ γίνῃ πορθημεὺς εἰς τὸ γῆρας του, εἶχεν ἐπιβῇ τῆς λέμβου του περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅπου πλεύσῃ εἰς τὴν νῆσον Ἰσουγκριᾶν, τρία μίλια ἀπέχουσαν, καὶ διαπορθημεύσῃ ἐκεῖθεν εἰς τὴν πολίχνην ἑορτασίμου: τινὰς προμηθείας. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ἐπανάγχετο πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ἐνύκτωσε καὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνη.

Ἡ νέα ἦτο ὄρφανὴ ἐκ μητρὸς. Ἡ μόνη πρὸς μητρὸς θεία τῆς, ἥτις τῆς ἐκράτει ἄλλοτε συντροφίαν, διότι αἱ οἰκίαι τῶν ἐχωρίζοντο δι' ἐνὸς τοίχου, ἐμάλωσε καὶ αὐτὴ μαζὺ τῆς διὰ δύο στρέμματα ἀγροῦ καὶ δὲν ὤμιλοῦντο πλέον. Ἡ νεᾶνις ἐκάθισεν πλησίον τοῦ πυρός, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνάψει εἰς τὴν ἐστίαν περιμέ-

νουςα τὸν πατέρα τῆς, καὶ ἐκράτει τὸ οὖς τεταμένον εἰς πάντα θόρυβον, εἰς τὰ φαιδρὰ ἄσματα τῶν παιδων τῆς ὁδοῦ, ἀνυπόμονος καὶ ἀνησυχούσα πότε ὁ πατὴρ τῆς νὰ ἔλθῃ.

Αἱ ὡραὶ παρήρχοντο καὶ ὁ πτωχὸς γέρον δὲν ἐφαίνετο. Τὸ Οὐρανιώ εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴν κατακληθῇ, ἀλλ' ἐμεινεν οὕτως ἡμίκλι-τος πλησίον τῆς ἐστίας.

Παρήλθεν τὸ μεσονύκτιον καὶ ἤρχισαν ν' ἀντηχώσιν οἱ κώδωνες τῶν ναῶν καλοῦντες τοὺς χριστιανούς εἰς τὴν εὐφροσύνην τῆς ἐορτῆς ἀκολουθίαν.

Ἡ καρδιά τῆς νέας ἐκόπηκε μέσα τῆς. — Πέρασαν τὰ μεσάνυχτα, εἶπε, καὶ ὁ πατέρας μου . . .

Συγχρόνως τότε ἤκουσεν θόρυβον καὶ φωνὰς ἐξώθεν. Ἡ γειτονιά εἶχεν ἐξυπνήσῃ, καὶ ὅλοι ἤτοιμάζοντο διὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Ἡ δύστηνος Οὐρανιώ δὲν ἀντέσχευ, ἀλλ' ἔλαβεν τὴν τόλμην νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν σκεπαστὸν καὶ περιφρακτὸν ὑπὸ σάνιδων ἐξώστην τῆς οἰκίας, ὅπου κρυπτομένη εἰς τὸ σκό-

ὁ ἄνεμος, Γραῖγος, ὑπεβοήθει ἐκ πλαγίου τὸ ἱστίον, διότι ὁ μάρμπα - Διόμας ἐδίδε βορειοδυτικὴν εἰς τὴν λέμβον διεύθυνσιν.

Ἄλλ' ὁ πῶλος, ὅστις ἔβροσκεν ἡσυχῶς τὸ χόρτον του καὶ δὲν ἐφαίνετο ν' ἀνησυχῇ πολὺ περὶ τοῦ διάπλου, αἰφνης ἐσήκωσε τὸν πόδα ἐδωκεν ἄτακτον λάκτισμα εἰς τὴν σανίδα... καὶ τὸ μαδέρι τῆς εὐθραύστου καὶ ὑποσάθρου λέμβου διεργάγη.

Τὸ ὕδωρ ἄρχισε νὰ εἰσρέῃ εἰς τὸ κύτος.

Ἡ λέμβος ἤρχισεν νὰ βυθίζεται.

Ταχὺς ὥς ἡ ἀστραπή, ὁ μάρμπα - Διόμας, ἀπέβαλε τὸ βαρύτερον φόρεμα, τὸν ἄμπά του, τὸν ὁποῖον εἶχε φορέσει μόνον ἐν ὧν ἐκάθητο εἰς τὸ πηδάλιον, ἔγειρε πρὸς τὸ μέρος τῆς σκότας τοῦ πανίου ἀριστερά, ἐκρεμάσθη ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ σκάφους καὶ κατάρθωσε νὰ μπατάρη τὴν λέμβον.

Μέγας ἔγινεν θρήνος ὑπὸ τὴν ἀνατραπείσαν τροπίδα. Ὅρνιθες, ἰνδιάνοι, κόφινοι καὶ ὁ αἷτιος τῆς συμφορᾶς, ὁ πῶλος, ὅλα κατήλθον εἰς τὸν πυθμένα.

Ὁ μάρμπα - Διόμας, ὅστις ἐκόλυμβα ὥς ἐγγέλus, εἶχεν καὶ στήριγμα τὴν ἀνατραπείσαν «Ὑπηρέτραν» τὴν ὁποίαν ἡμπόδιεν νὰ βυθισθῇ.

Περὶ τὰς δύο ὥρας ἔμεινεν οὕτως ὁ μάρμπα - Διόμας ἐπίστομα ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν τοῦ σκάφους, κρατούμενος διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς τροπίδος, μὴ τολμῶν νὰ στηριχθῇ ὅλος ἐπὶ τῶν σανίδων, διότι ἡ λέμβος θὰ ἐβυθίζετο.

Τέλος, περὶ τὴν ἀμφιλύκην, ἐνόσω ὑπῆρχεν ἀκόμη ἀρετὸν φῶς, ὅσον ἔρριπεν ἡ ἀνταύγεια τῶν χιονοσκεπῶν πέριξ ὁρέων, ἐφάνη μακρόθεν ἕν ἱστίον. Ὁ μάρμπα - Διόμας ἤρχισεν νὰ φωνάζῃ μὲ ὅσῃν δυνάμειν τῷ ἔμεινεν ἀκόμη.

Ὁ ἄνεμος ἦτο βοηθητικὸς διὰ τὸ ἐρχόμενον πλοῖον ὅπερ ἔπλεεν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Ἦτο μέγα τρεχαντήριον φορτωμένον.

Αἱ φωναὶ τοῦ μάρμπα - Διόμα δὲν

ἤκούοντο, ὁ ἄνεμος τὰς ὤθει μακρὰν πρὸς τὸν λίβα.

Ἀλλὰ τὸ τρεχαντήριον ἐπλησίαζεν καὶ ὁ μικρὸς μαῦρος ὄγκος τῆς ἀνατραπείσης λέμβου διεκρίνετο ὡς φωλεὰ ἀλκυόνος ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Καθ' ὅσον ὁμῶς ἐπλησίαζεν ἡδύναντο καὶ ὁ ἀκουσθῶν καὶ αἱ φωναί. Διότι τὸ ἀνατραπὲν σκαφίδιον, ὠθούμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων εἶχε μετατοπισθῇ πολλὰς δεκάδας ὀργυῶν πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ ὁ γέρον ναυαγὸς συνέβαλε καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν του.

Τέλος τὸ τρεχαντήριον προσήγγισε καὶ ἀπέλυσε τὴν λέμβον. Ὁ μάρμπα - Διόμας ἤκουσε κώπας πλαταγούσας πλησίον του, ἀλλὰ τόσον μόνον ἤκουσεν. Εὐθὺς κατόπιν ἐλιποθύμisen.

Οἱ δύο κωπηλάται ἀνέσυραν τὸν μάρμπα - Διόμαν παγωμένον καὶ ἡμιθανῆ καὶ τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὸ τρεχαντήριον.

Ἀφου τοῦ ἡλλαξαν τὰ ἐνδύματα, δι' ἐμπνοῶν καὶ προστρίψεων προσεπάθησαν νὰ τὸν ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν ζωήν.

Ὁ κυβερνήτης διέταξε νὰ στρέψωσι πρῶταν πρὸς τὸν λιμένα, ὅπως τὸν ἀποδώσωσιν νεκρὸν ἢ ζῶντα εἰς τοὺς οἰκείους του. Τέλος ὁ πτωχὸς ναυαγὸς ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Οἱ καλοὶ ναῦται ἠθέλησαν νὰ τῷ προσφέρωσιν πούντες καὶ ἄλλα θερμὰ ποτὰ.

Ἀλλ' ἅμα ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς ὁ μάρμπα - Διόμας, διὰ τοῦ πρώτου βλέμματος εἶδε βαρέλια.

Τὸ πλοῖον ἦτο φορτωμένον οἶνους.

— Ὅχι πούντες ὄχι, εἶπε διὰ πεπνιγμένης φωνῆς, κρασί δώστε μου.

Οἱ ναῦται τῷ προσήνεγκον φιάλην πλήρη ἡδυγεύστου μαύρου οἶνου καὶ ὁ μάρμπα - Διόμας τὴν ἐρρόφησεν ἀπνευστί.

Ὑπέφωσκεν ἤδη ἡ ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων καὶ ἡ θεία εἰς μάτην προσεπάθει νὰ παρηγορήσῃ τὴν σφαδάζουσαν ὑπὸ ἄλγους Οὐρανίῳ.

Ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Νταραδήμου

ἐλθοῦσα τότε ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ μάρμπα - Διόμας, ἐναυάγησε μὲν, ἀλλ' ἐσώθη καὶ ὅτι ἐφθασεν ὕγιης.

Ὁ Ἀργυράκης καὶ ἄλλοι τινὲς ἀγρόται εἶχον ἴδει φαίνεται μακρόθεν τὴν ἀνατροπὴν τῆς λέμβου καὶ ἐντεῦθεν διεδόθη ὅτι ὁ γέρον ἐπνίγη. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνύκτωσε δὲν εἶδον καὶ τὸ σωστικὸν καὶ οἶνοφόρον τρεχαντήριον.

Ὁ μάρμπα - Διόμας, ἐλθὼν μετ' ὀλίγον καὶ ὁ ἴδιος, ἐνηγκαλίσθη τὴν

κόρην του. Ὡ, πενιχρὰ ἀλλ' ὑπερτάτη εὐτυχία τοῦ πτωχοῦ.

Τὸ Οὐρανίῳ ἔχυνεν ἀκόμη δάκρυα, ἀλλὰ δάκρυα χαρῆς. Ὁ πατήρ τῆς δὲν τῆς εἶχε φέροι οὔτε αὐγά, οὔτε μυζηθρες, οὔτε ὀρνιθες, ἀλλὰ τῆς ἔφερε τὸ σκληραγωγημένον καὶ θαλασσόδαρτον ἄτομόν του καὶ τὰς δύο στιβαράς καὶ χελωνοδέρμους χεῖρας του, δι' ὧν ἡδύνατο ἀκόμη ἐπὶ τινα ἔτη νὰ ἐργάζεται δι' ἑαυτὸν καὶ δι' ἑαυτήν.

(«Εφημερίς», 1889).

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Μετ' στήν ἀχνόφρεγγη βραδιά
πέφτει ψιλό - ψιλό τὸ χιόνι,
γύρω στήν ἔρημη λαγκαδιά
στρώνοντας κατάστρο οὐντόνι.

Οὔτε πουλιοῦ γρικᾶς λαλιά,
οὔτ' ἓνα βέλασμα προβάτου,
λὲς κι ἀπλωμένη σιγαλιά
εἶν' ἐκεῖ δλόγυρα θανάτου.

Μὰ ξάφνου πέρα ἀπ' τὸ βουνό
γλυκὸς σημάντρον ἤχος γρικιέται,
ὡσὰν βαθιὰ ἀπ' τὸν οὐρανὸ
μέσα στὴ νύχτα νὰ σκορπιέται.

Κι ἀντιλαλεῖ τερπνὰ - τερπνὰ
γύρω στήν ἀφωγὴ τὴν πλάση,
καὶ τὸ χωριὸ γλυκοξυπνὰ
τὴν ἄγια μέρα νὰ γιορτάσῃ.

Κ. ΚΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ



Ένας Σουηδός φοιτητής

Του Dr. NILS GYLLENBAGA

(Από το φοιτητικό περιοδικό «Gaudeamus», Στοκχόλμη)

Μικρή πολιτισμένη χώρα του Βορρά, κατοικημένη από 7.000.000 ξανθούς ανθρώπους. Αυτή την έντυπωση νομίζω δίνει η σημερινή Σουηδία.

Πνευματικά, πρέπει να το πούμε, δεν αισθανόμαστε πώς ζούμε στην άκρη του κατοικημένου κόσμου. Αντίθετα έχουμε την έντυπωση πώς βρισκόμαστε στο κέντρο και συμμετέχουμε ενεργά. Ο πολιτισμός μας, η αλήθεια, δεν έχει κανένα από τα χαρακτηριστικά των μεγάλων πολιτισμών π. χ. της Αγγλίας ή της Γαλλίας. Οι πολιτισμοί αυτοί είναι αυτότεκνοι. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τον Σουηδικό. Ο Σουηδικός πάντα ήταν αναγκασμένοι να φέρνουν απ' έξω ιδέες, να τις συγκρίνουν, να τις αφομοιώνουν.

Η Στοκχόλμη, το κέντρο της σουηδικής διανοήσεως, αποτελεί το πνευματικό χωνευτήρι της χώρας. Έξάγει την «Μέση Οδό», τις συγχρονισμένες αρχιτεκτονικές μεθόδους, τις φωτογραφίες του δημαρχείου της Στοκχόλμης και εισάγει τα πάντα. Κάποτε ακόμη και τις δικές της ιδέες που επεβλήθησαν στο εξωτερικό: τον Αγγλικό Σοσιαλισμό, το Αγγλικό σύστημα στεγασίας.

Η Στοκχόλμη έχει το ιδεώδες μέγεθος για μια πόλη. Ο πληθυσμός της είναι γύρω στις επτακόσιες ή οκτακόσιες χιλιάδες. Στο κέντρο της υπάρχει καθαρός αέρας και τρεχούμενα νερά. Γύρω υπάρχουν ωραίοι δρόμοι για ποδήλατα. Από την άλλη μεριά, είναι αρκετά μεγάλη

ώστε να έχω την όπερά της, μια αίθουσα συναυλιών, θαυμάσια θέατρα, μουσεία και βιβλιοθήκες.

Καρδιά αυτού του πνευματικού κέντρου είναι το Πανεπιστήμιο που παρ' όλο που δεν έχει παράδοση, λειτουργεί θαυμάσια.

Θα προσπαθήσω να σας δώσω μια εικόνα της ζωής του φοιτητή του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης ή καλύτερα της δικής μου ζωής, όταν σπούδαζα συγκριτική φιλολογία.

Το Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης σε σύγκριση με της Ουψάλας και του Λούντ είναι καινούριο και μεγάλο, διαφορά όμως κοινωνική ανάμεσα στα παλιά και στο καινούριο δεν υπάρχει. Μπορεί να προτιμάτε την γεμάτη παράδοση φοιτητική ζωή των παλιών Πανεπιστημίων, ωστόσο για το δίπλωμά σας, αν σπουδάζετε οικονομικά, ιατρική ή ακολουθείτε κλασικές σπουδές, ασφαλώς θα χρειαστείτε να καταφύγετε στα τέλεια εργαστήρια και στις αριστείες βιβλιοθήκες των σπουδαστηρίων του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης.

Για μένα προσωπικά ο λόγος που προτίμησα το Πανεπιστήμιο αυτό ήταν κυρίως επειδή βρισκόταν κοντά στο σπίτι μου και το ίδιο κάνουν οι περισσότεροι φοιτητές. Από οικονομική άποψη αυτό είναι φυσικά μεγάλο πλεονέκτημα ακόμη και αν τα παλιά πανεπιστήμια προσφέρουν πολύ μεγαλύτερα, τρέφεστε καλύτερα, έχετε τον καφέ στο κρεβάτι σας.

Τίποτε δεν αξίζει όσο η γρηά μάνα. Τα διαζύγια είναι συχνά στην έποχή μας, και είναι ευτυχισμένες οι άσπρομάλλες μητέρες όταν γεμάτες στοργή περιποιούνται τους γιους τους και τους προσατεύουν από τα δεινά του γάμου. Ο νεαρός Σουηδός σπουδαστής είναι τρυφερός μπάνια το πρωί να φυλάγεται από τον γυναικείο έγω-εντρισμό. Δεν έχει πίσω του την σπαρτιατική άγωγή του άγγλου μαθητή, τα παγωμένα μπάνια το πρωί ή τα γραντζουνισμένα γόνατα από το φούτμπολ. Έχει μεγαλώσει ευτυχισμένα μέσα στη ζέση του πηγαίνει δυο φορές την εβδομάδα στον κινηματογράφο με την κόρη του γείτονα του που τρία χρόνια πριν έπαιξε μαζί της και της τραβούσε τα μαλλιά. Το Πανεπιστήμιο τώρα δεν του αλλάζει τίποτε. Κρατά τους παλιούς του φίλους — αν μάλιστα πρόκειται να σπουδάσουν μαζί τότε συνδέεται ακόμη περισσότερο — μένει στο σπίτι του, έχει περισσότερο χατζιλίκι και άντι για τα μεσάνυχτα γυρίζει στο σπίτι το πρωί. Αυτό είναι όλο.

Για τους φοιτητές όμως που έρχονται από την επαρχία ή ζωή είναι πιο δύσκολη. Η Ουψάλα και το Λούντ είχαν τον καιρό να κάνουν περισσότερα για τους φοιτητές τους. Τα διάφορα «έθνη» έχουν δικά τους οικήματα, όχι πολύ μεγάλα αλλά με πολλές ανέσεις.

Οι άνεσεις αυτές δεν περιμένουν τους φοιτητές που έρχονται στην Στοκχόλμη από τις επαρχίες. Γι' αυτούς υπάρχουν μερικά συμπαθητικά σπιτάκια, επιπλωμένα διαμερίσματα με κουζίνα και λουτρό, πολλά χτίζονται ακόμη, γενικά όμως ο φοιτητής είναι αναγκασμένος να βρή ένα δωμάτιο κάπου μέσα στην πόλη, πράγμα που και δαπανηρό και δύσκολο είναι.

Παρ' όλη την κίνηση των διαφόρων πανεπιστημιακών λεσχών, πολλοί φοιτητές ζουν μοναχικά. Η Στοκχόλμη δεν είναι σαν τις μικρές τους πόλεις. Οι θεσμοί των παλιών

Πανεπιστημίων που ενώνουν τους φοιτητές δεν υπάρχουν στη Στοκχόλμη. Όσο οι δυνατότητες που τους δίνει το Πανεπιστήμιο είναι μεγάλες.

Τα Σουηδικά Πανεπιστήμια έχουν συνήθως τέσσερις σχολές: Θεολογική, Νομική, Ιατρική και Φιλοσοφική. Στην πραγματικότητα το Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης δεν είναι πλήρες γιατί δεν έχει Θεολογική Σχολή. Από την άλλη μεριά, είναι ο μεγαλύτερος πνευματικός οργανισμός της χώρας, με 10.000 φοιτητές.

Η πορεία των σπουδών για το πτυχίο είναι ίδια και στα τέσσερα Σουηδικά Πανεπιστήμια. Οι εξετάσεις γίνονται όλο και πιο δύσκολες. Το πτυχίο χρειάζεται τέσσερα χρόνια και πρέπει να διαλέξετε τρία θέματα. Στην περίπτωσή μου: συγκριτική φιλολογία, Σκανδιναυικές γλώσσες και Αγγλικά.

Αν θέλετε να ασχοληθείτε με έρευνες, κάνετε άλλα τέσσερα χρόνια για το δίπλωμα. Όταν πάρετε το δίπλωμα αρχίζετε να γράφετε την διδακτορική διατριβή σας.

Ίσως τα χρόνια να είναι πολλά. Βέβαια, το να περάσετε δέκα-δεκαπέντε χρόνια μέσα στο Πανεπιστήμιο για να βγείτε διδάκτωρ δεν είναι και λίγο. Άκουσα για κάποιον που όταν περνούσε τις διδακτορικές του εξετάσεις είχε αντίπαλο στη συζήτηση της μελέτης του τη μεγάλη του κόρη. Τα πράγματα όμως έχουν αλλάξει. Οι ημέρες αυτές πέρασαν και δεν υπάρχουν πια τα οικονομικά μέσα για να τριγυρίσει κανείς μέσα στο Πανεπιστήμιο σαράντα χρόνια χωρίς να περνά ποτέ εξετάσεις, αλλά να γίνεται όλο και πιο σφοδρός ή να καταναλώνει ή να ενσφύεται των παραδόσεων δηλ. πολύ ευχάριστος στην κουβέντα.

Ο σημερινός φοιτητής βιάζεται να πάρει ένα δίπλωμα και μια θέση. Είναι κάπως περίεργο, όμως αυτή η βιασύνη έχει τα καλά της. Το δίπλωμα το χρειάζεται για να γίνει καθηγητής στα σχολεία της μέσης

έκπαιδύσεως, θέση αρκετά καλή από κοινωνική άποψη, με μισθό πάνω από 1.000 λίρες το χρόνο, που αυξάνεται κατά 400 λίρες με ιδιαίτερα μαθήματα.

Φυσικά οι σπουδές κοστίζουν πολύ. Δεν είναι τα διδάκτρα — που είναι πολύ λίγα — όσο τα άλλα έξοδα, γιατί όλο αυτό το διάστημα πρέπει βέβαια και να ζήση κανείς. "Αν ο φοιτητής δεν έχει χρήματα αναγκαστικά δανείζεται. Μερικοί δεν αξιώνονται να πληρώσουν τα φοιτητικά τους χρέη προτού πάρουν την σύνταξή τους.

Σήμερα όσoύο οι φοιτητές έχουν βρή τρόπους να κερδίζουν χρήματα. Πολλοί εργάζονται στην Στοκχόλμη, άλλοι ως μουσικοί, άλλοι πηγαίνουν σε σπίτια και κάθονται με τα παιδιά όταν λείπουν οι γονείς τους ή διδάσκουν σε διάφορα παραρτήματα του Πανεπιστημίου, που ιδρύθηκαν με σκοπό να φέρουν το Πανεπιστήμιο σε έπαφή με τις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί επέκταση στην πόλη του συστήματος της ιδρύσεως άνωτέρων σχολών στις αγροτικές περιοχές.

Έκτός από τα χρήματα που κερδίζουν, οι νεαροί φοιτητές αποκτούν και διδακτική πείρα, άκουνε μαθήματα μουσικής, εκλαϊκευμένης χημείας, λογιστικών, ιστορίας και κυρίως ξένων γλωσσών. Τόν καιρό του πολέμου υπήρξε μια εποχή όπου όλη η Στοκχόλμη γύριζε με μια Ισπανική γραμματική στο χέρι, προετοιμασία για ειρηνική επίθεση εναντίον της Νοτίου Αμερικής. Προς το τέλος του πολέμου κυριαρχούσε η Ρωσική γραμματική...

Από το 1947 η Κυβέρνηση δίνει πολλές υποτροφίες για έρευνες, παρέχει μάλιστα και τα έξοδα για την εκτύπωση των διατριβών.

Το κακό είναι ότι δεν δίνει τα χρήματα για το πατροπαράδοτο δειπνο στο οποίο πρέπει να καλέσετε φίλους και έχθρους. Η Σουηδική

κυβέρνηση πραγματικά σās προστατεύει σήμερα σάν μάνα, σάν πατέρα: στο δημοτικό, στο γυμνάσιο, σās πληρώνει τα διδάκτρα, τα βιβλία, τα μεταφορικά. Και μπορείτε να γίνεται διδάκτωρ χωρίς να έχετε πληρώσει ούτε πεντάρα.

Μεγάλη σημασία έχουν ακόμη οι διαλέξεις και τα φροντιστήρια. Γράφετε μια μελέτη που πρέπει να την διαβάσουν τα άλλα μέλη του φροντιστηρίου μια εβδομάδα προτού συζητηθεί. Στην συζήτηση θα έχετε έναν επίσημο αντίπαλο και πιθανώς και άλλους. Συζητείται ή μέθοδος της εργασίας, οι πηγές που χρησιμοποιήσατε. Στο τέλος ο καθηγητής απαγγέλλει την απόφαση.

Η παρουσίαση του αγαπημένου πνευματικού σας τέκνου σ' αυτά τα φροντιστήρια σās δίνει την έντυπωση πώς πρόκειται να αντιμετωπίσετε κάποιον φοβερό δολοφόνο. Πολλοί βγαίνουν ζωντανοί. Άλλοι ξαναγυρίζουν σε λίγο καιρό, καλύτερα όπλισμένοι. "Απ' όλα αυτά μπορεί κάποτε να βγεί μια σοφή διατριβή.

Τα θέματα των εργασιών αυτών είναι ποικίλα. "Αν κάνετε ξένες γλώσσες μπορεί να είναι μια μετάφραση. Πολύ ενδιαφέρουσες επίσης είναι οι προφορικές εξετάσεις όπου περνάτε μια δυό ώρες μόνος με τον καθηγητή σας. Κάποτε σās προσφέρει και πούρο. "Αν είναι καλός άνθρωπος αρχίζει με μια εύκολη εργασία ώστε να αποκτήσετε έμπιστοσύνη στον έαυτό σας. "Όταν περνούσα τις εξετάσεις για το δίπλωμά μου ο γέρο-καθηγητής μου με πολλή λεπτότητα με ρώτησε τη γνώμη μου για τις περί Εύριπίδου σύγχρονες μελέτες. Μετά πιάσαμε τις σάτιρες του "Ορατίου, λύσαμε μέσα σ' ένα τέταρτο το πρόβλημα των chansons de geste, περιλάβαμε τα σπουδαιότερα έργα της Ιταλικής Αναγεννήσεως, συγκρίναμε τις τραγωδίες του Βολταίρου με του Ρακίνα και τελικά κολλήσαμε στον "Ιψεν.

Η «φιλολογία», σάν θέμα σπουδών, έχει τα πλεονεκτήματά της. Βε-

βαίως δεν μπορούμε να περιορίζομαστε στον τόπο μας. "Όλα τα βλέπουμε σε σχέση με την Εύρώπη. Για να αρχίσουμε τις σπουδές μας, πρέπει να ξέρουμε καλά Άγγλικά Γαλλικά και Γερμανικά, άσχετα αν τα λατινικά μας είναι της συμφορέας και τα αρχαία ελληνικά μας σχεδόν ανύπαρκτα.

Φυσικά στο σύστημα αυτό υπάρχει ο κίνδυνος να περιορίζωμαστε στην επιφάνεια και δεν νομίζω πώς αυτόν τον κίνδυνο τον έχουμε υπερνικήσει. Οι Άγγλοι, όπως διεπίστωσα στο Καίμπριτζ, διαβάζουν λιγότερα βιβλία, έμβαθύνουν όπως περισσότερο.

Μας ενδιαφέρει πολύ η προφορά και ο σημερινός φοιτητής μιλάει τις ξένες γλώσσες καλύτερα από τον καθηγητή της περασμένης γενεάς.

Ας έρθουμε τώρα στην ιδιωτική ζωή του φοιτητή του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης. Έξωτερικά είναι όπως οι περισσότεροι φοιτητές. Το ντύσιμό του είναι μάλλον άτημέλητο, τα μαλλιά του λίγο πιό ξανθά από των άλλων Εύρωπαίων, το πιό χαρακτηριστικό όμως είναι η φαλάκρα. "Υπερηφανευόμαστε πώς είναι απόδειξη σοφίας και καταφεύγουμε συχνά στην παροιμία που λέει πώς μόνο οι χωριάτες έχουν πολλά μαλλιά.

Φυσικά ποτέ δεν αφήνουμε μουστάκι, όσoύο στους ξένους μās άρεσει. Κάποτε αποτελεί την πιό σημαντική λεπτομέρεια σε ένα πρόσωπο και κάποτε κρύβει το μεγαλύτερό του μέρος. Τα κορίτσια μας δεν συμπαθούν το μουστάκι.

"Όταν ο νεαρός Σουηδός αφήνει το γυμνάσιο υποβάλλεται σε κανονική οίνοποσία — σε σειρά γευμάτων όπου προσφέρεται σαμπάνια — και εκεί βάζει στο αίμα του το άλκοολ που χρειάζεται για να έτοιμαστή για την έντατική φοιτητική ζωή που τον

περιμένει. Μετά τα φροντιστήρια ακολουθούν άλλα φροντιστήρια, γεύματα έν στενών κύκλων όπου τα διάφορα έδέσματα κατεβαίνουν με την βοήθεια των Σνάπς, αυτού του βαρβαρικού ποτού που συνηθίζουμε στον τόπο μας. Έκει ο καθηγητής γίνεται άνθρωπος. Η συζήτηση είναι κυρίως «έπαγγελματική» θα μπορούσε κανείς να την ονομάσει ακαδημαϊκό κουτσομπολιό ή φιλολογική κακολογία.

Η Στοκχόλμη είναι γεμάτη από ταβέρνες με πολύ διακριτικό φώς όπου μπορείτε και να χορέψετε. "Αν θέλετε χορό, υπάρχουν και οι πανεπιστημιακές λέσχες. Οι χοροί μεταμφιεσμένων δίνονται τον Φεβρουάριο. Οι φοιτητές συνοδεύουν τις νεαρές δεσποινίδες στα μπάρ, στα έστιατόρια, στα χορευτικά κέντρα.

Η κοπέλλα της Στοκχόλμης είναι ύπαρξη για την οποία — αν τολμούσα — θα μπορούσα να μιλάω πολλά ώρα. Περιορίζομαι να πω πώς έχει ισχυρότατο το αίσθημα της έλευθερίας, συχνά είναι ξανθή — ή έν ανάγκη γίνεται — ντύνεται χαριτωμένα είναι μια καλή φίλη και εύχάριστη στη συντροφιά. Πουθενά στον κόσμο δεν υπάρχει ο τύπος της μοντέρνας γυναίκας της Σκανδιναβίας.

Ίσως αυτή να είναι η αίτια που οι φοιτητές δεν ασχολούνται πολύ με τα σπόρ. Οι άθλητικές έφημερίδες τους λένε «τσόφλια». Άλλά αυτό δεν τους πειράζει. Είναι άνωτεροι' προτιμούν, λένε, τις χαρές του πνεύματος.

Στα χρόνια μου συχνά το ρίχναμε έξω (σάν τους φοιτητές της Σορβόνης, σκεπτόμασταν). Η ζωή μας είχε έναν αισθηματισμό και μια φρεσκάδα που μās άρεσε να την συγκρίνουμε με του Παρισιού. Κάποτε, τα χαράματα, τριγυρίζαμε έξω και γράφαμε σονέττα άκουμπώντας στα φανάρια του δρόμου.

Διδάχθηκαν τίποτε οί Γερμανοί;

Του PAUL ANDERSON

(Από τὸ «World Review», Λονδίνο)

Η Δυτική Γερμανία δὲν εἶναι πιά ἕνας σκοπὸς πού περιμένει νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἐνα νέο Γερμανικὸ Κράτος ὑπάρχει σήμερα, ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Μπὸν. Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ οἱ Γερμανοὶ κυβερνῶνται ἀπὸ Γερμανούς, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἰσχύει ὁ Γερμανικὸς νόμος, γίνονται ἐκλογές, σχηματίζεται κυβέρνηση, ὑπάρχουν Ὑπουργεῖα. Τὸ ἐμπόριο καὶ ἡ βιομηχανία ἀναγεννῶνται μὲ γοργὸ ρυθμὸ — ἐπουλῶνουν τὰ τραύματα πού τοὺς ἄφησε ὁ πόλεμος καὶ ἴσως ἀπειλοῦν τὴν ἀποκατάσταση τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας. Οἱ διεθνεῖς δεσμοὶ ξαναζωντανεύουν καὶ τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἀνοικοδόμηση, στὸν κύκλο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὅπου ὅλοι φαίνονται νὰ γνωρίζουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ κανεὶς νὰ μὴν ξέρη τὸν νεοφερμένο, μιὰ «Νέα Γερμανία» ἐμφανίζεται.

Καμία χώρα Εὐρωπαϊκὴ ἢ ἄλλη δὲν ξεγελάει καὶ δὲν μερδεύει τόσο τὸν ξένο μὲ τὴν ἐξωτερικὴ τῆς ἐμφάνιση, ὅσο τὸ νεογέννητο Δυτικὸ Γερμανικὸ

Κράτος. Ἀκόμη, κανένα ἔθνος δὲν ἔχει λιγότερη συνοχὴ στίς διαθέσεις καὶ στίς ιδέες του.

Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα εἶναι ὅτι ἡ ἐπιστροφή στὴν κανονικότητα (πού ἀκολούθησε πραγματικὰ γρήγορα μετὰ τὴν σταθεροποίηση τοῦ νομίματος) καὶ οἱ πρῶτες φάσεις τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως κάνουν τὴν ἐξωτερικὴ ὄψη τῶν πραγμάτων ἀκόμη πιὸ ἀπατηλὴ. Μιὰ ἐπιφάνεια πολυτελὴς καὶ λαμπερὴ — ἕνα θαῦμα — κρύβει τὴ φτώχεια τῆς κατεστραμμένης χώρας. Τὸ καινούριο οἰκοδόμημα τῆς Μπὸν ἀποτελεῖ τὴν ὁμορφη, ἀλλὰ ὥσ-τόσο ἀπαιτηλὴ πρόσοψη πίσω ἀπὸ τὴν ὁποία ὑπάρχει τὸ πολιτικὸ κενὸ τῆς Γερμανίας.

Ολοι θέλουν νὰ ξανοβροῦν τὰ πράγματα τὸν κανονικὸν δρόμο. Ὅλοι θέλουν νὰ χαροῦν τὶς ὑλικὲς ἀπολαύσεις τῆς πολιτισμένης ζωῆς. Ἐνα καινούριο ροῦχο, ἕνα ταξί, ἕνα γεῦμα στὸ ἐστιατόριο, ἕνα μάτς, ἕνα βράδυ σὲ μιὰ ταβέρνα, ἕνα ταξίδι μὲ τὸ τραῖνο, μιὰ ἠλεκτρικὴ κουζίνα, ἕνα τηλέφωνο — ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιθυμοῦν πολὺ, ὅλοι.

Ἀσφαλῶς ἡ γοητεία τῶν ἠλεκτρικῶν κουμπιῶν θὰ περάσῃ. Γιὰ τὴν ὥρα ὅμως κυριαρχεῖ στὴ ζωὴ ὁλόκληρου τοῦ ἔθνους.

Ἔτσι τὸ νέο κράτος μὲ τὴν κυβέρνησή του ἐρχεται στὴ ζωὴ μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα πολιτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀπάθειας. Φυσικὰ ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις. Ἄν ὅμως ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ ἄγνοια μπορ-ῇ νὰ ἐκθέτουν σὲ κίνδυνο τὴν δημοκρατία, ἡ φανερὴ περιφρόνηση πρὸς τὴν πολιτικὴν, πρὸς τὰ κόμματα καὶ τοὺς ἀρχηγούς τους ἀποτελεῖ ἀκόμη μεγαλύτερο κίνδυνο. Ἀποδείξεις αὐτῆς τῆς περιφρόνησεως ὑπάρχουν πολλὲς καὶ οἱ ρίζες τῆς πηγαίνουν πολὺ βαθειά.

Πιθανόν, σχεδὸν ἀσφαλῶς, ὅλα αὐτὰ νὰ μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς συντριπτικῆς καταστροφῆς τοῦ ἔθνους, ἀποτέλεσμα τῶν ταραγμένων καὶ δυστυχισμένων τελευταίων δεκαεπτὰ ἐτῶν: ἐτῶν δικτατορίας, πολιτικῆς διαφθορᾶς καὶ τρομερῆς καταχρῆσεως τῆς ἐξουσίας, ἐτῶν πολέμου, ἡττας, πείνας καὶ ξενικῆς κατοχῆς. Ἡ ἐξήγηση εἶναι ἀπλή. Τὰ δεκαεπτὰ αὐτὰ χρόνια ὑπῆρξαν πολὺ κακὸ σχολεῖο γιὰ τὴν δημοκρατία.

Ἄν τώρα ὅμως ρωτούσαμε κατὰ πόσο ἡ πεῖρα τῶν διδάξε-στονς Γερμανοὺς τίποτε, ἂν ἔμαθαν π.χ. ὅτι ἡ πολιτικὴ ἀδιαφορία εἶναι ἡ ρίζα τῆς πολιτικῆς καταστροφῆς, τότε ἡ ἀπάντησις θὰ εἶναι σχεδὸν ἐντελῶς ἀρνητικὴ καὶ εἶπα «σχεδὸν» γιατί μερικὰ πράγματα ἀσφαλῶς τὰ

ἔμαθαν: Πρῶτα - πρῶτα οἱ μέθοδοι τῆς δικτατορίας καὶ ὁ μονοκομματισμὸς καταδικάζονται ἀνεπιφύλακτα. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ γιὰ τοὺς θανάσιμους κινδύνους πού δημιουργεῖ ἡ ἀπόλυτη μυστικότητα στὴν πολιτικὴν, τὰ κλειστὰ κόμματα καὶ ὅλες οἱ διαστροφές τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ πού ἀνέτρεψαν τὴ Δημοκρατία τῆς Βαϊμάρης. Αὐτὸ ὅμως εἶναι τὸ πολὺ - πολὺ μιὰ ἀρνητικὴ στάση (πράγμα πού τόσο συνηθίζεται στὴν Γερμανία σήμερα) εἶνα αἶσθημα ἀπαρέσκειας μᾶλλον, παρὰ θετικὴ κατανόησις τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ νόμου.

Αὐτὴ ἡ διάκριση πρέπει νὰ γίνῃ. Γιατὶ συχνὰ ἡ καταδίκη τοῦ καθεστώτος τῶν Ναζι (ὅπως τὸ γνώρισαν μὲ τὸν Χίτλερ) μπορεῖ νὰ συμβαδίζῃ μὲ μιὰ νοσταλγία γιὰ «τὰ καλὰ τοῦ ἔθνικοσοσιαλισμοῦ» ἢ μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀποκτήσῃ ὁ τόπος τους μιὰ «δυνατὴ κυβέρνησις».

Γιὰ ἑκατομμύρια Γερμανοὺς ἡ ἰδέα τῆς δημοκρατίας δὲν σημαίνει τίποτε περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἀπλή ἀναβίωσις τοῦ παρελθόντος, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς καταχρήσεις του, τὶς ὑπερβολές καὶ τὴ διαφθορά του. Ἡ ἀντίληψις αὐτῇ βρῆκε τὴν καλύτερη ἐκφρασὴ τῆς σὲ ἕναν νεαρὸ πιλότο τῆς Ἀεροπορίας, πού μοῦ εἶπε ὅτι ἀσφαλῶς ἡ καλύτερη κυβέρνηση γιὰ τὴν Γερμανία θὰ ἦταν μιὰ «δημοκρατικὴ δικτατορία».

Αὐτὸ δὲν εἶναι τόσο ἀνόητο ὅσο φαίνεται. Δείχνει πὼς ὁ κό-

σμος ζητάει μιὰ κυβέρνηση ικανή, πού θά μπορῇ νά κάνη ἔργα καὶ δὲν θά περιορίζεται σὲ λόγια, καὶ πού κυρίως θά ἀπαλλάσσει τοὺς πολίτες ἀπὸ κάθε προσωπικὴ εὐθύνη.

Ἐδῶ παρουσιάζεται πάλι τὸ πρόβλημα τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης. Ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, καμία κρίση τῶν συμμάχων γιὰ τὴ Γερμανία δὲν προκαλεῖ τόση ἀγανάκτηση καὶ πικρία στοὺς Γερμανοὺς ὅσο ἡ φράση «ὁμαδικὴ εὐθύνη». Αὐτὸ πού τοὺς πειράζει δὲν εἶναι μόνο ἡ παρατήρηση πὼς ὁ γερμανὸς πολίτης, σὰν ἄτομο, θά ἔπρεπε νά ἀναλάβῃ ἓνα μέρος τῆς εὐθύνης γιὰ τὶς ὁμοίτητες πού διέπραξαν οἱ ὁρχηγοὶ τοῦ στοὺ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι κάθε πολίτης εἶναι πάντα ὑπεύθυνος γιὰ τὶς πράξεις αὐτῶν πού τὸν κυβερνοῦν. Καὶ ἐδῶ πάλι, πρέπει νά ἐξαιρεθῇ ἡ ἴδια μικρὴ μειονότητα πού σκεπτεται σωστά.

Ὡστόσο ὑπάρχουν μερικὰ πράγματα πού οἱ Γερμανοὶ πραγματικῶς τὰ ἔμαθαν. Μερικὰ μάλιστα, πολὺ ἐνδιαφέροντα. Τελευταῖα, συζητήθηκε πολὺ τὸ ζήτημα τῆς ἀναβίωσης τοῦ Γερμανικοῦ Ἐθνικισμοῦ. Βασιζόμενος ἀποκλειστικὰ στὶς προσωπικὲς μου ἐντυπώσεις, θά ἔλεγα πὼς ἡ γενικὴ ἀνάρρωση τῆς Δυτικῆς Γερμανίας καὶ ὁ συνεχιζόμενος διαχωρισμὸς τῶν δύο κρατῶν, ἀποτελοῦν παράγοντες πού ἐνισχύουν τὶς ἐθνικιστικὲς τά-

σεις τῶν Γερμανῶν. Ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτά, πάντα πρόκειται γιὰ διαθέσεις πὺλ πολὺ πορὰ γιὰ ἐθνικιστικὸ κίνημα πού τὸ κινεῖ καὶ τὸ ἐμπνέει ἡ ἐπιθυμία τῆς πραγματοποιήσεως ὁρισμένων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Καὶ νοιώθει κανεὶς, πὼς ἡ διάθεση αὐτὴ εἶναι ἀντίδραση πρὸς τὴν ἰδιότυπη κηδεμονία πού ἀσκήσκει κάθε στρατιωτικὴ Κυβέρνησις μιὰ προσπάθεια ψυχολογικῆς ἀποτοβερώσεως πὺλ πολὺ, παρὰ συγκροτημένη πολιτικὴ κίνηση.

Ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι οἱ ψυχολογικὲς πηγὲς ἀπὸ τίς ὁποῖες ξεπηδᾷ αὐτὴ ἡ ἀκαθόριστη μορφὴ τοῦ ἐθνικισμοῦ, πρέπει νά γίνῃ μιὰ θετικὴ ἀξιολόγηση: Ὑπάρχουν ἀφθονοὶ ἐνδείξεις ὅτι κανεὶς Γερμανὸς δὲν πιστεύει, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, πὼς ἡ Γερμανία θά μπορούσε νά διεξαγάγῃ καὶ νά κερδίσῃ ἓναν ἄλλον πόλεμο μὲ σκοπὸ τὴν ἐδαφικὴν τῆς ἐπέκτασιν. Μὲ ἄλλα λόγια: ἡ δευτέρη ἡττὰ τῆς Γερμανίας θεωρεῖται τελικὰ καὶ ὁριστικὴ. Θά ἔλεγα πὼς αὐτὸ ἰσχύει ἀπόλυτα γιὰ τὴ νέαν γενεὰ τῆς Γερμανίας (καὶ ἐν μέρει γιὰ τοὺς παλαιμάχους). Ἀὐτὴ ἡ πίστη κρατηθῇ μὲ τὸ καιρὸ, αὐτὸ εἶναι ἐντελὼς ἄλλο ζήτημα.

Γενικά, καὶ ἰδίως στὶς ἀνώτερες τάξεις, κατανοεῖται πὼς ἡ Γερμανία δὲν θά μπορέσῃ νά ἀκολουθήσῃ ἐπιθετικὴ πολιτικὴ καὶ αὐτὸ ἴσως νά ἐξηγῇ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ κάθε ζήτημα

τικὸ μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ συνεννοήσι καὶ τὴν ἰδέα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον εἶναι γνήσιο, δὲν ἔχω λόγους νά ἀμφισβῆλω. Ἐμείνα ὁμῶς πραγματικὰ ἐκπληκτὸς ὅταν σὲ ἓνα τελευταῖο μου ταξίδι ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ μεγάλους βιομηχάνους, τραπεζίτες καὶ ἄλλους ἐπιχειρηματίες, καὶ εἶδα πόσο ἔντονο ἦταν τὸ αἶσθημα αὐτό. Χωρὶς τὴν παραμικρὴ πρόκληση ἀπὸ μέρους μου κάθε σχετικὴ μὲ τὴν Γερμανία συζήτηση στρεφόταν πάντα στοὺς ἴδιους θεμα: ἡ Γερμανία πρέπει νά χάσῃ τὴν ἐθνικὴν τῆς ὑπόστασιν καὶ μαζί μὲ τὰ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ κράτη νά πάρῃ τὴ θέσιν τῆς μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ὁμοσπονδία. Καί, σχεδὸν πάντα, ἀκουγὰ πὼς ἡ καλύτερη ἀρχὴ θά ἦταν ἡ προσέγγισή τῆς μὲ τὴν Γαλλία καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς εὐρωπαϊκῆς ἀδελφωσύνης τῶν δύο χωρῶν πού δὲν θά περιορίζεται στὶς διπλωματικὲς σχέσεις.

Πραγματικὰ σαστίζει κανεὶς ὅταν τὰ ἀκούει αὐτὰ ἀπὸ προσωπικότητες τοῦ Ρούρ. Θέλω ὁμῶς νά προσθέσω, πὼς τὸ συμφέρον γιὰ τὴν ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης εἶναι γενικὰ πολὺ μεγάλο σὲ ὅλες τὶς τάξεις καὶ σὲ ὅλα τὰ κόμματα. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ ἰδέα αὐτὴ παρουσιάζεται σὰν μοναδικὴ πολιτικὴ πεποίθησι, πού—ἀντίθετα μὲ τὴν κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ νόμου—προκαλεῖ γνήσιο καὶ κάποτε φλογερὸ ἐνδιαφέρον. Θά μπορούσε νά

πῇ κανεὶς πὼς εἶναι κακὸ μάθημα μὰ ὥστόσο εἶναι ἓνα μάθημα.

Ἀντίθετα, σὲ ἄλλες σφαῖρες τῆς πολιτικῆς, πολλὰ πράγματα ἀντὶ νά γίνουν μάθημα, ἐσχάστηκαν.

Πὺλ ἀνησυχητικὸ ἀπὸ ὅλα εἶναι ἡ νοοτροπία τῶν νέων κάτω ἀπὸ τὰ τριάντα. Ἡ γενεὰ τῶν νεαρῶν παλαιμάχων βρίσκει καταφύγιον καί, κατὰ κάποιον περιέργον τρόπο, κάποια ὑπερηφάνεια σ' αὐτὸ πού οἱ νέοι οἱ ἴδιοι ὀνομάζουν «ἀπόλυτη ἀρνησι». Ἡ πραγματικότης εἶναι λιγότερο γοητευτικὴ ἀπὸ τὸν ὅρο πού διάλεξαν. Θά μπορούσε καλύτερα νά χαρακτηρισθῇ σὰν πρωτόγονη μορφὴ μηδενισμοῦ. Οἱ ψυχίατροι προστάσ' αὐτὴν τὴν ἀρνησι «νά πιστέψουν σὲ κάτι ἢ σὲ κάποιον» θά βγάλουν τὴ δική τους διάγνωσι: φυσιολογικὴ ἀντίδρασι ὕστερα ἀπὸ τὴν προδοσίαν τοῦ ἰδεαλισμοῦ τῆς νέας γενεᾶς.

Θά ὑποχωρήσῃ ἄραγε ἐγκαίρως αὐτὴ ἡ ἀντίδρασι; Κατὰ τὴν γνώμην μου πολλὰ θά ἐξαρθοῦν ἀπὸ καθορῶς οικονομικοὺς καὶ ὑλικοὺς παράγοντες. Ὅτι οἱ διάφορες ἀποχωρήσεις τοῦ «μηδενισμοῦ» στοὺς μορφωμένους νέους καὶ ὁ κτηνώδης κυνισμὸς στοὺς νέους τῶν ἐργατικῶν τάξεων εἶναι πολὺ διαδεδομένους—γιὰ νά μὴν ποῦμε καθολικὸς—γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφισβολία.

Ὅσο ἀνησυχητικὴ καὶ ἂν εἶ-

ναι ή σημερινή κατάσταση της Γερμανικής νεολαίας μπορεί να αποδειχθῇ ότι έχει θετική αξία. 'Αν ή νέα γενεά στέκει αδιάφορη ἔμπρὸς στὴν δημοκρατία καὶ στὸν κοινοβουλευτισμὸ τὸ ἴδιο κάνει καὶ γιὰ τὶς δημαγωγίες καὶ τὶς ἰδεοκαπηλίες.

Ἀπὸ κάθε ἀποψη—καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς Εὐρωπαϊ-

κῆς ἀσφάλειας—στὴν ἐξέλιξη αὐτῆς τῆς Γερμανικῆς γενεᾶς πρέπει νὰ δώσουμε τὴν μεγαλύτερη προσοχή. Τὰ καλύτερα στοιχεῖα τῆς μποροῦν νὰ ἀποβοῦν καλοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ συγχρόνως καλοὶ πολῖτες μιᾶς Γερμανικῆς δημοκρατίας.

Αὐτὸ ὅμως βέβαια εἶναι ἓνα τεράστιο ἐρωτηματικόν.

II

Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Στάλιν

Τοῦ FRITZ LOWENTHAL

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο « Der Neue Geist von Potsdam », Auerdruck GmbH., Ἀμβούργο)

Ὁ Δρ. Λόβενταλ, κομμουνιστὴς εκπαιδευμένος κατὰ τὸ Ρωσικὸ σύστημα, ποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανία, διηγείται στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα πῶς ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία μπόλεβικοποίησεν τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανία.

Γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς τὴν ἑξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ρωσίας πρέπει πρῶτα νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του ὅτι δὲν βασίζεται σὲ ἀρχές, ἀλλὰ ἀτοκλειστικά, στὴ φιλαρχία. Τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα μπορεῖ αὐτὴ ἡ φιλαρχία νὰ ἐπικρατήσῃ εἶναι ζήτημα ἐντελῶς δευτερεύον.

Ἔτσι ἡ τακτικὴ ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ Ρῶσοι διαφέρει σὲ κάθε περίπτωσι. Οἱ ὁδηγίες ποὺ δίνονται ἀπὸ τοὺς ἡγέτες ἐκτελοῦνται ὥσπου νὰ βρεθῇ μιὰ καινούρια, καλύτερη μέθοδος.

Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἑνωτικοῦ Κόμματος (ΣΕΚ) τῆς Ἀνατ. Γερμανίας πολλὰ γίνονται γιὰ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ θέσις τῶν Κομμουνιστῶν. Οἱ σπουδαιότερες θέσεις, ἡ μιὰ ὅστερα ἀπ' τὴν ἄλλη, περιέρονται στὰ μέλη τοῦ Σ.Ε.Κ. καὶ ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι ποὺ θέλουν νὰ διατηρήσουν τὴ θέσις τους ἀναγκάζονται νὰ προσχωρήσουν στὸ κόμμα. Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ περιορίζεται σὲ «μὴ κομματικά» πλαίσια καὶ μὲ αὐξανόμενο ζῆλο συνεχίζεται ἡ δημιουργία ἑνὸς μικροῦ κομμουνιστικοῦ πυρήνα σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχές ποὺ ἀποστέλλει ἡ Μόσχα.

Γιὰ νὰ καταλάβουν οἱ Γερμανοὶ πολῖτες πῶς κάθε ἀντίδραση θὰ ἦταν ἀσκοπὴ ὄχι μόνο τρῶ-

μοκρατοῦνται μὲ συλλήψεις καὶ ἑξορίες, ἀλλὰ ἀκόμα μὲ συνθήματα, θριαμβευτικὰς ἀψίδες, κλπ. βλέπουν συνεχῶς πόσο ἰσχυρὴ εἶναι ἡ Ε.Σ.Σ.Δ.

Στὸ πνευματικὸ πεδίο ἔτισης ἡ «ἀναπροσαρμογὴ» τῆς Ἀνατολικῆς ζώνης ἔχει προχωρήσει πολὺ καὶ ἰδίως στὴν παιδεία. Σ' αὐτὴν ἔχει ἀνατεθῇ τὸ ἔργο τῆς μεταδόσεως στὴ γερμανικὴ νεολαία τοῦ πνεύματος τοῦ μολσεβικισμοῦ καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς καινούριας «ἀξιόπιστης» ἰντελλιγκέντίας. Ἡ τεχνικὴ ἐκπαίδευση—ἀπαραίτητη σ' ἓνα σύγχρονο κράτος—προσφέρεται μὲ τέτοιον τρόπο, ὥστε ὁ σπουδαστὴς νὰ μὴ μαθαίνει νὰ σκέπτεται μόνος του.

Γνώσεις ποὺ μεταδίδονται χωρὶς ὁ σπουδαστὴς νὰ ἀναρωτιέται «γιατί» καὶ «πῶς», ἀξιόματα ἔτοιμα ποὺ μαθαίνονται ἀπ' ἔξω, συστηματοποιημένος τρόπος διδασκαλίας, μελέτη τῆς ρωσικῆς ἐπαναστατικῆς κατηχήσεως: αὐτὰ εἶναι τὰ σημαντικότερα μέσα μὲ τὰ ὁποῖα διαμορφώνεται ἡ πνευματικὴ ζωὴ. Ἡ ἐκμάθησις τῆς ρωσικῆς γλώσσας εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀκόμη καὶ στὰ δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ τὰ κείμενα ποὺ χρησιμοποιοῦνται εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Στάλιν.

Γιὰ νὰ εἶναι σίγουρο ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις στὰ λαϊκὰ σχολεῖα (Einheitsschule)—στὰ ὁποῖα ὅλα τὰ παιδιὰ, χωρὶς ἐξαίρεση, πρέπει νὰ φοιτήσουν—θὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πρόπουσα «γραμμὴ», οἱ κάπως μεγαλύτεροι

στὴν ἡλικία δάσκαλοι καὶ ὅσοι ὑπάρχει φόβος νὰ συμπαθοῦν πρὸς τὴν ἀντίδραση, περνοῦν ἀπὸ αὐστηρὴν ἐξέτασι. Σὲ πολλὰς περιπτώσεις στὴ θέσις τοὺς ἔρχονται ἄλλοι, νεώτεροι, ποὺ τὸ σημερινὸ καθεστὼς τοὺς εὐνοεῖ περισσότερο. Ὁ «λαϊκὸς νομικὸς» (Volksjuris) καὶ ὁ «λαϊκὸς παιδαγωγὸς» (Volkspädagoge), βαδίζουν μαζὶ, ὀπλισμένοι θαυμάσια μὲ ὅσο τὸ δυνατόν λιγότερες τεχνικὲς γνώσεις ποὺ τὶς παίρνουν παρακολουθώντας μερικὰ μαθήματα. Οἱ καινούριοι «σπουδαστὲς δάσκαλοι» (Neulehrer) προέρχονται μᾶλλον ἀπὸ οἰκογένειες ἐργατῶν. Ὑστερα ἀπὸ ἐκπαίδευση 6—8 μηνῶν, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1947 ἄρχισαν νὰ διδάσκουν 43.000 τέτοιοι δάσκαλοι. Ἐπειδὴ ὅλοι αὐτοὶ δὲν εἶχαν τὶς στοιχειώδεις ἐπαγγελματικὲς γνώσεις οἱ Φιλολογικὲς Σχολὲς πολλῶν Πανεπιστημίων ἔγιναν κέντρα στὰ ὁποῖα συμπληρῶνουν τὴν ἐκπαίδευσίν τους.

Ο σπουδαστὴς - δάσκαλος πρέπει νὰ ἀνήκῃ βέβαια σ' ἓνα πολιτικὸ κόμμα γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ἐρμηνεύῃ ὅπως πρέπει, ὅσα δογματικὰ βιβλία θέλει· γι' αὐτὸ ἔχουν ληφθῇ κατ' ἄλληλα μέτρα ὥστε ἡ ἐκπαίδευσίς του νὰ εἶναι ἀνάλογη. Χάρη στὸν ἔλεγχον ποὺ ἄσκει τὸ κράτος στὴν διεύθυνση τῶν σχολείων, οἱ νέοι Γερμανοὶ τῆς ἀνατολικῆς ζώνης γίνονται κομμουνιστὲς πατριῶτες.

Τὰ ἀντιφασιστικά ἐκπαιδευτικά κέντρα πού προορίζονταν γιὰ τοὺς αἰχμαλώτους πολέμου πού βρισκόνταν στὴν Σοβ. Ἐνωση, ὁργανώθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ στὸν πόλεμο, στὸ Νογκίνσκ κοντὰ στὴ Μόσχα καὶ στὸ Ταλίτσο στὴν περιοχὴ τοῦ Ἰβά-νοβο.

Τὰ κέντρα αὐτὰ ἦταν χωρισμένα σὲ διάφορα τμήματα: γερμανικό, αὐστριακό, οὐγγρικό, ρουμανικό, ἰταλικό, πού ἀποτελοῦσαν ἀξιόλογους πυρῆνες γιὰ τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τοῦ ἀντίστοιχου κράτους. Οἱ πολιτικοὶ ἐξόριστοι ἐκπαιδεύονταν ἀπὸ ἀξιωματικούς τοῦ Σοβιετικοῦ στρατοῦ.

Τὸ πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ σ' αὐτὰ τὰ κέντρα φαίνεται ἀπὸ τίς ἐρωτήσεις στὶς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ ἀπαντοῦν οἱ σπουδαστὲς στὶς προφορικές καὶ γραπτὲς ἐξετάσεις τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1946.

«Πῶς εἶναι ὁργανωμένη ἡ καπιταλιστικὴ ἐκμετάλλευση;»

«Μπορεῖτε νὰ ἐξηγήσετε γιὰτὶ ἡ γερμανικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1918 ἦταν ἐπανάσταση ἀοικτική καὶ ὄχι σοσιαλιστικὴ;»

«Γιὰτὶ ἡ Γερμανία χρειάζεται τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν προσδευμένων κρατῶν (καὶ ἰδιαίτερος τῆς Σοβ. Ἐνώσεως) καὶ πῶς μπορεῖ νὰ τὴν κερδίσει;»

«Γιὰτὶ ἔχει ἐξαιρετικὴ σημασία γιὰ τὸν γερμανικὸ λαὸ νὰ τηρηθοῦν οἱ ὁροι τῆς συμφωνίας τοῦ Πότσδαμ;»

«Γιὰτὶ πρέπει νὰ ἀφανιστῇ τὸ

πρωσσικὸ πνεῦμα καὶ ὁ πρωσσικὸς милитаризм;»

«Πῶς θὰ ἐξηγούσατε στοὺς φίλους καὶ τοὺς γνωστούς σας τὴν ἀνάγκη νὰ βρισκωνται τὰ σύνορα στὴ γραμμὴ Ὀντερ καὶ Νάϊσσε;»

«Γιὰτὶ πρέπει νὰ ἐνωθοῦν οἱ ἐργατικὲς τάξεις τῆς Γερμανίας;»

«Πῶς ἔγινε ἡ συγχώνευση ἀνάμεσα στὸ κομμουνιστικὸ καὶ τὸ σοσιαλιστικὸ κόμμα τῆς Γερμανίας;»

«Πῶς ἐξηγεῖτε τὴν κοινὴ εὐθύνη τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ γιὰ τὰ ἐγκλήματα τῶν χιτλερικών;»

«Γιὰτὶ ἡ πληρωμὴ τῶν ἐπαγορευμάτων εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα καθήκοντα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ;»

Στὸ τέλος τῆς ἐκπαίδευσέως οἱ σπουδαστὲς δίνουν τὸν ἀκόλουθο ὅρκο:

«Παιδὶ τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, ὀρκίζομαι στὴν ἀσβηστὴ ἀγάπη μου γιὰ τοὺς συμπατριῶτες μου, τὴν οἰκογένεια, τὸ σπίτι μου, ὅρκίζομαι νὰ ἀγωνισθῶ ὅπου νὰ ἐξοντωθῇ ὁ φασισμὸς καὶ ὁ милитаризм καὶ ὅπου νὰ ἐκδικηθῶ τὴν ἀπαίσια βαρβαρότητα τῶν Ναζί, γιὰ νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχισμένοι οἱ συμπατριῶτες μου.

«Ὀρκίζομαι νὰ ἀγωνισθῶ χωρὶς περιορισμὸ γιὰ νὰ ἐπιτύχω αὐτὸ τὸ σκοπὸ, νὰ προσφέρω ὅλες τίς δυνάμεις μου, τὴν ἰδιότητά μου τὴ ζωὴ, νὰ μείνω πιστὸς στὰ συμφέροντα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ λαοῦ ὡς τὴν τελευταία μου πνοή καὶ νὰ ἐργασθῶ χωρὶς ἀνά-

παυση γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς μου.

«Ὁ ὅρκος αὐτὸς μὲ συνδέει μὲ ὅλους τοὺς ἀντιφασίστες πού τοὺς ἐνώνει ὁ ἴδιος ἱερὸς σκοπός.

«Ὀρκίζομαι νὰ χτυπήσω χωρὶς ὀκτοὺς ὁποιονδήποτε καταπατοῦν αὐτὸ τὸν ὅρκο.

«Ἄν ἐγὼ ὁ ἴδιος παραβιάσω τὸν ὅρκο καὶ προδώσω ἔτσι τοὺς συμπατριῶτες, τὴν οἰκογένεια, τὸ σπίτι μου, ἂς μὲ χτυπήσῃ ἡ δικαίη ὀργὴ τῶν συμπολιτῶν μου. Οἱ σύντροφοί μου στὸν ἀγῶνα ἂς μὲ κρίνουν καὶ ἂς μὲ καταδικάσουν ὡς προδότη καὶ ἐχθρὸ τῶν συμπολιτῶν μου, τῆς προόδου καὶ τῆς εἰρήνης».

Ὁ ὅρκος αὐτὸς βέβαια εἶναι «ἐθελοντικός». Ὅποιος ὅμως ἀρνεῖται νὰ τὸν δώσῃ πηγαίνει σὲ στρατόπεδο ἀναμορφώσεως καὶ

δὲν ἔχει πολλὰς ἐλπίδες νὰ ξαναδῇ τὸ σπίτι του.

Τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἐνωτικὸ Κόμμα εἰτοιμάζει στὸ Βερολίνο ἓνα βιβλίον πού περιέχει μιὰ ἐπιλογὴ ἐθελοντικῶν δηλώσεων τῶν γερμανῶν αἰχμαλώτων πολέμου στὶς ὁποῖες περιγράφουν πόσο εὐχάριστη εἶναι ἡ ζωὴ τους κοντὰ στοὺς Ρώσους.

Ὅλες οἱ ἀντίθετες γνώμες ἀποδίδονται στὶς κακολογίες τῶν Ναζί. Ἡ ἀξιοθρήνητη σωματικὴ κατάσταση τῶν περισσοτέρων αἰχμαλώτων πού γυρίζουν στὴ Γερμανία ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ ἐπέβαλλαν ἐπιτηδες στεροήσεις στὸν ἑαυτὸ τους, θὰ ἀρνῆθηκαν τὴν τροφή τους γιὰ νὰ χρησιμοποιοῦσαν τὴν κατάστασή τους γιὰ ἀντισοβιετικὴ προπαγάνδα!

Ὁ Δρ. Φρίτς Λόβενταλ ἦταν ἄλλοτε κομμουνιστὴς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ράϊχσταγκ. Στὰ 1933 πῆγε στὴ Γαλλία καὶ ὕστερα ἀπὸ δύο χρόνια στὴ Μόσχα, ὅπου ἔμεινε δώδεκα χρόνια. Στὰ 1946 γύρισε στὴ Γερμανία καὶ ἐργάστηκε στὸ Ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης στὴν Ἀνατολικὴ Ζώνη ὡς τὴν ἀνοίξη τοῦ 1947. Τὸν Μάιο ἔδωσε τὴν παρὰταύρασή του καὶ πέρασε στὴ Δυτ. Γερμανία γιὰ «νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας». Ἐκεῖ ἔγραψε τὸ βιβλίον του.

ἐκτός ἀπὸ τῆς φυλετικῆς διαφορῆς ποὺ βράζουν μυστικά καὶ ἐπικίνδυνα. Τὰ 9/10 τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι μαῦροι καὶ τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ ὑποσχεθῇ καλὸ μέλλον στοὺς ἄσπρους εἶναι ἡ φιλία μὲ τοὺς μαῦρους. Οἱ μαῦροι ἔχουν κρατήσει τὴ παράξενη ἐκείνη καὶ εὐγενική τους ἀπλότητα. Τοὺς ἀρέσει νὰ δουλεύουν λίγο, νὰ γελοῦν, νὰ προσεύχονται στὰ παρεκκλήσια ποὺ ξεφυτρώνουν ἀνάμεσα στὶς ἐκκλησίες.

Τὴν Κυριακὴ φοροῦν ὅλοι τὰ καλά τους καὶ ἡ χαρὰ τους ξεχύνεται στὰ πολύχρωμα ρούχα καὶ τὰ ποιητικόσχημα καπέλλα. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ παιδιὰ περιφέρονται μέσα στὴ χαρούμενη ἀτμόσφαιρα. Τὴ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ ἐπαιξαν ἓνα ἔργο μὲ ὑπόθεση τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὴ φυσικὴ ἐπισημότητα καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ δράματος ποὺ εἶναι ἔμφυτο στὴ ράτσα τους. Κι' ἔβλεπε κανεὶς πόσο ὠραῖα τὰ μακριὰ ρούχα τους ταίριαζαν μὲ τὶς κινήσεις, ποὺ τὰ ρούχα μας τίς κάνουν σκληρὲς καὶ ἄχαρες, καὶ πῶς τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου ἀκούγονταν φυσικά. Ἦταν σὰν νὰ βρισκόταν κανεὶς στὴ Γαλιλαία.



Τὸ μέλλον τῶν μαύρων βρίσκεται στὴ μόρφωση, στὴν ἀντιπροσώπευσή τους στὴν κυβέρνηση τοῦ τόπου, στὰ δημοκρατικά ἰδανικά τῆς ἐποχῆς μας. Οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ διαβάζουν πολλὰ περισσότερα βιβλία ἀπὸ ὅ,τι στὰ ἄλλα νησιά τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Οἱ κάτοικοι ἔχουν στραφῇ ὀριστικά πρὸς τὴ δύση καὶ στὸν κοινοβουλευτισμὸ ποὺ ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀγγλία τὸν 17ον αἰώνα. Ἡ νομοθετικὴ τους Συνέλευση ἔχει ζηλευτὴ ἀνεξαρτησία. Οὔτε ὁ κυβερνήτης, διορισμένος ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Βασιλιά δὲν μπορεῖ νὰ παρακολούθησιν τὴ συνεδρίασή της. Οἱ φανατικοὶ πατριῶτες ἀφθονοῦν στὸ νησί καὶ εἶναι πάντα τὸ ἴδιο ἀτρόμητοι. Πολλοὶ ἔχουν σπουδάσει στὴν Ἀγγλία, καὶ πολεμοῦν μαζί της καὶ συμμερίζονται τὴν τύχη της ὅταν πολεμᾷ. Τὰ κτίρια, καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ θυμίζουν μέση ἢ πρῶνιμη Βικτωριανὴ ἐποχὴ. Οἱ ἀρχεὶς ὅμως καὶ οἱ βαθύτερες πεποιθήσεις τῶν κατοίκων τοῦ ἀνήκουν σὲ παλιότερη ἐποχὴ, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ δὲν ἐμπιστεύεται τὸν ξένο καὶ τὸν νεωτερισμὸ, ποὺ τῆς ἀρέσει ὁ σοβαρὸς ἀθλητισμὸς, τὸ τίμιο καὶ λιγοστὸ κέρδος, μιὰ ἐποχὴ ἀτομικιστικὴ, ἀρχαϊκὴ, αὐστηρὴ κι' εὐγενικὴ.

ΠΡΟΣΓΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

(Ἀπὸ τὸ «Flight», Λονδίνο)

Ὅπως ἓνας ὁδηγὸς αὐτοκινήτου ποὺ τὸν ἔχει κυκλώσει ἡ ὁμίχλη, θὰ ἤθελε νὰ ἔχῃ ἓνα «μαγικὸ μάτι» ποὺ νὰ μπορῇ νὰ διαπερνᾷ τὸ σκοτάδι, ἔτσι καὶ ἓνας πιλότος ἀεροπλάνου, ὅταν πλησιάζῃ τὸ ἀεροδρόμιο μὲ κακὴ ὁρατότητα θὰ ἤθελε πολὺ νὰ εἶχε μπροστά του μιὰ καθαρὴ εἰκόνα τῆς περιοχῆς καὶ τοῦ πεδίου προσγειώσεως. Φαίνεται ὅτι τὸ ὄνειρο πολὺ σύντομα θὰ γίνῃ πραγματικότητα. Ἡ φροντίδα τοῦ πιλότου μπορεῖ νὰ ἐλαφρώσῃ ἂν ἔχῃ μπροστά του μιὰ εἰκόνα τοῦ δικοῦ του καὶ τῶν ἄλλων ἀεροπλάνων ποὺ βρίσκονται στὴν περιοχὴ τοῦ ἀεροδρομίου πρὸς τὸ ὁποῖο κατευθύνεται, καθὼς καὶ τοὺς διαδρόμους προσεγγίσεως καὶ τὴν κατεύθυνση τοῦ ἀνέμου.

Ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως αὐτὸ τὸ σύστημα τῆς «τηλεόρασης» ἀεροναυτιλίας εἶναι ἐπαναστατικὸ καὶ ἐνόσω βρισκόταν ἀκόμη στὸ στάδιο τῆς μελέτης καὶ τῶν πειραμάτων προξένησε μεγάλο ἐνδιαφέρον στὴν Ἀμερικὴ ὅπου ἡ παρουσία πολλῶν ἀεροπλάνων στὴν περιοχὴ τῶν μεγάλων ἀεροδρομίων ἀρχίζει νὰ παρουσιάζῃ μᾶλλον σοβαρὰ προβλήματα. Στὴν Εὐρώπῃ ἡ κίνηση τῶν ἀεροδρομίων δὲν εἶναι τόσο μεγάλη ὥστε νὰ συγκρίνεται μὲ τῆς Ἀμερικῆς.

Τὸ σύστημα «Τηλεόρασης» ἐφευρέσθη τοῦ κ. Λόρεν Τζῶνς τῆς Radio Corporation of America προσφέρει αὐτὸ τὸ «ὀπτικὸ πλαίσιο» ποὺ θὰ βοηθῇ τὸν πιλότο νὰ κινῆται μὲ ἀσφάλεια στὴν περιορισμένη περιοχὴ τοῦ ἀεροδρομίου ὅπου σχεδὸν συνεχῶς κινοῦνται τόσα ἄλλα ἀεροπλάνα. Ὁ κ. Τζῶνς ἐργάζεται ὡς πιλότος καὶ μηχανικὸς εἴκοσι χρόνια. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ βασίζεται σὲ μιὰ περιγραφή τοῦ νέου συστήματος, ποὺ δημοσίευσε ὁ ἴδιος.

Ὅταν ὁ πιλότος ὁδηγῇ, θεωρεῖ τὸ ἀεροπλάνο του σὰν ἓνα κινούμενο

σημεῖο ἐπάνω σ' ἓνα χάρτη. Τὸ «ὀπτικὸ πλαίσιο» ποὺ στηρίζεται στὴν τηλεόραση, δείχνει στὸν πιλότο τὸ χάρτη τῆς περιοχῆς, τὴ θέσιν τῶν ἄλλων ἀεροσκαφῶν ποὺ βρίσκονται στὸ ἴδιο ὕψος ἢ κοντὰ στὸ δικό του, τὴν κατεύθυνση ποὺ ἔχει τὸ καθένα. Ἀκόμη τοῦ δίνει σὲ διάγραμμα τὶς ὁδηγίες ἐλέγχου κινήσεως.

Γιὰ νὰ ἐτοιμαστῇ ἡ εἰκόνα ποὺ βλέπει ὁ πιλότος στὸ «Τηλεόραση», συγκεντρώνονται στὸ ἀεροδρόμιο ὅλα τὰ σχετικά μὲ τὴν ἀεροναυτιλία γενικά, τὸν ἐλεγχὸ κινήσεως, τὴν πρόληψη τῶν συγκρούσεων, τὸν ἐλεγχὸ προσγειώσεως. Τὰ ἀεροσκάφη καταχωροῦνται ἀναλόγως μὲ τὸ ὕψος στὸ ὁποῖο βρίσκονται, ἔτσι ὥστε ἡ εἰκόνα ποὺ ἔχουν μπροστά τους οἱ πιλότοι καὶ τὸ προσωπικὸ ἐδάφους, παρουσιάζει κάθε ὑπομετρικὸ στρώμα χωριστὰ κατὰ τρόπο ποὺ διευκολύνει καὶ τὴν παρακολούθηση καὶ τὴν ἐκτέλεση τῶν ὁδηγιῶν. Ἡ εἰκόνα σχηματίζεται μὲ τὴν συνδυασμένη χρησιμοποίησιν τῶν πληροφοριῶν τῆς ὑπηρεσίας ραντάρ τοῦ ἀεροδρομίου γιὰ τὴ θέσιν κάθε σκάφους καὶ ἄλλων στοιχείων ποὺ δίνει ἡ μελέτη τῶν χαρτῶν, τὰ διαγράμματα ἐλέγχου κινήσεως κλπ. Ἡ τελικὴ εἰκόνα προβάλλεται σὲ μεγάλες ὁθόνες καὶ ὑστερα μεταδίδεται μὲ τηλεόραση σὲ κάθε ἀεροπλάνο. Μὲ εἰδικὸ σύστημα ὁ πιλότος μπορεῖ σὲ κάθε στιγμή νὰ ξέρῃ ποῖο ἀπὸ τὰ σκάφη ποὺ βλέπει στὸ πλαίσιο εἶναι τὸ δικό του.

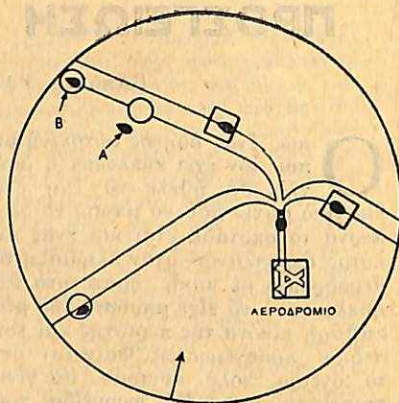
Τὸ ὀπτικὸ πλαίσιο δείχνει τὴ θέσιν τοῦ ἀεροπλάνου σὲ σχέση μὲ τὸν καταλληλότερο δρόμο ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ γιὰ τὴν προσγείωση καὶ μὲ τὸ ἀεροδρόμιο στὸ ὁποῖο κατευθύνεται. Δείχνει ἀκόμη τὰ ἄλλα ἀεροπλάνα ποὺ πλησιάζουν τὴν ἴδια ὥρα στὸ ἴδιο πεδίο προσγειώσεως. Μὲ τὴν τηλεόραση μποροῦν νὰ μεταδοθοῦν καὶ ἄλλα στοιχεία, π.χ. με-

τεωρολογικοί χάρτες. Το οπτικό πλαίσιο του αεροπλάνου παρουσιάζει μία φωτεινή εικόνα που φαίνεται καθαρά στο φως της ημέρας. Το σχετικό μηχανήμα τώρα συγίζει πολύ, 100 λιβρ., καταβάλλονται όμως προσπάθειες να κατασκευαστή ένα ελαφρότερο, κατάλληλο για όλους τους τύπους των αεροπλάνων.

Ο κ. Τζόνς παρατηρεί ότι πολύ γρήγορα το μυαλό του ανθρώπου δεν θα μπορεί να ελέγχει συνεχώς και με την αρμόζουσα προσοχή την κίνηση ενός αεροδρομίου. Παρατηρεί ότι, σε πέντε χρόνια περίπου, σε πυκνοκατοικημένες περιοχές, όπως η Νέα Υόρκη, θα υπάρχουν σε ορισμένες ώρες της μέρας και εκατό αεροσκάφη στα όποια θα πρέπει συγχρόνως να δίνονται οδηγίες κινήσεως. Αυτές τις ώρες, σε κάθε πεδίο προσγειώσεως, θα προσγειώνεται ένα αεροπλάνο κάθε 90 δευτερόλεπτα και έτσι κάθε σκάφος που θα καθυστερήσει έστω και κατά 40 δευτερόλεπτα θα αναστατώνει όλη την τάξη.

Όλοι συμφωνούν ότι στο αεροδρόμιο πρέπει να υπάρχει ένα είδος μετρητού που, όταν ένα αεροπλάνο φθάσει στην ζώνη ελέγχου, θα σημειώνει ποιά ταχύτητα μπορεί να αναπτύξει το αεροπλάνο, το ύψος του, την κατεύθυνση από την οποία έρχεται, την ταχύτητα του ανέμου, την κίνηση του πεδίου προσγειώσεως. Σύμφωνα με όλα αυτά θα είναι δυνατόν να μεταδίδονται αυτόματα ορθές οδηγίες σε κάθε αεροπλάνο, ώστε να μπορεί να πλησιάσει στο αεροδρόμιο σε κανονική απόσταση από το προηγούμενο και το επόμενο.

Ας αναφέρουμε ένα παράδειγμα. Ένας πιλότος μπορεί να έλθει σε επαφή με το κέντρο ελέγχου κινήσεως από απόσταση περίπου 5 μιλ. από την ζώνη ελέγχου και να ειδοποιηθεί ότι θα βρίσκεται μέσα στη ζώνη σε δύο λεπτά, δίνοντας συγχρόνως την κατεύθυνση και τον τύπο του αεροπλάνου του. Σε δύο ακριβώς λεπτά ο αυτόματος μετρητής παρουσιάζει στο πλαίσιο τον κύκλο Β (διάγ.

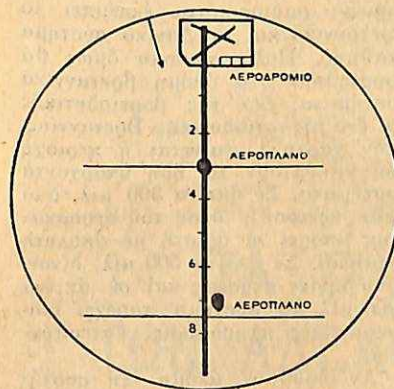
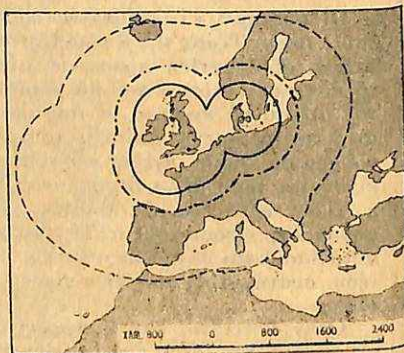


Διάγραμμα 1.

Οι κύκλοι δείχνουν τη θέση αεροπλάνων που αναπτύσσουν μεγάλη ταχύτητα, και τα τετράγωνα τη θέση των άλλων. Ο πιλότος Α πρέπει να διορθώσει τη θέση του. Ο πιλότος Β βρίσκεται στη θέση του την όριζόμενη ώρα που μπαίνει στη ζώνη ελέγχου.

Διάγραμμα 3.

Στα συστήματα σταθμών που υπάρχουν στην Αγγλία και τη Δανία θα προστεθούν και δύο άλλα, ένα στην ΒΔ. και ένα στην ΝΔ. Βρετανία.

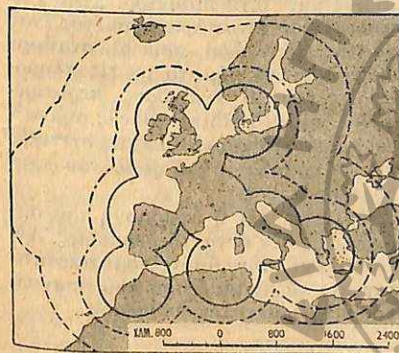


Διάγραμμα 2.

Το αεροπλάνο που βρίσκεται σε απόσταση 7 μιλίων είναι λίγο αριστερά από τη γραμμή του πεδίου προσγειώσεως. Ο πιλότος βλέπει ότι η γραμμή είναι ελεύθερη. Μόνο ένα αεροπλάνο πλησιάζει στο αεροδρόμιο και βρίσκεται σε απόσταση 3 μιλίων.

Διάγραμμα 4.

Όταν ιδρυθούν ακόμη έξη συστήματα σταθμών θα καλύπτεται ολόκληρη η Ευρώπη, ο βορειοανατολικός Ατλαντικός, η Μεσόγειος και η Βόρειος Αφρική.



1) και ο πιλότος βλέπει ότι βρίσκεται μέσα σ' αυτόν τον κύκλο. Ο μετρητής τότε κινεί τον κύκλο Β προς την τελική προσέγγιση και αυτόματα προσαρμόζει την ταχύτητα με την οποία κινείται ο κύκλος, αναλόγως με τα όρια ταχύτητας του αεροπλάνου. Έτσι ο κύκλος φθάνει στην τελική προσέγγιση σε απόσταση ασφαλείας, από τους άλλους κύκλους. Σημαντικό είναι ότι το πλαίσιο θα δείχνει στον πιλότο την θέση των άλλων αεροπλάνων που πετούν εμπρός και πίσω από το δικό του.

Το διάγρ. 2 δίνει μια τυπική εικόνα αυτού που βλέπει ο πιλότος όταν θέση σε λειτουργία το μηχανήμα, την ώρα που πλησιάζει στο αεροδρόμιο. Το δικό του σκάφος το βλέπει σαν ένα σημείο που κινείται επάνω σ' ένα χάρτη. Αμέσως βλέπει αν βρίσκεται αριστερά ή δεξιά από τη γραμμή του πεδίου προσγειώσεως καθώς και τι απόσταση έχει από το αεροδρόμιο. Βλέπει ακόμη ένα χάρτη του αεροδρομίου και με οπτικά σημάδια παίρνει πληροφορίες για τους ανέμους. Η οριζόντια γραμμή που παρουσιάζεται αυτόματα στο πλαίσιο του Τηλεράν δείχνει την κατεύθυνση του πεδίου προσγειώσεως και το ύψος που πρέπει να έχει το σκάφος.

Ο πιλότος, για να είναι βέβαιος ότι οι πληροφορίες που παίρνει προορίζονται γι' αυτόν μπορεί να πιέσει ένα κουμπι και τότε αμέσως ο κύκλος με το δικό του αεροπλάνο χάνεται από το πλαίσιο. Έτσι προβλέπεται κάθε λεπτομέρεια που σχετίζεται με την προσέγγιση και όλες οι ενδείξεις πείθουν ότι η συμβολή του Τηλεράν θα είναι πολύτιμη για την αεροναυτιλία.

Το καινούριο σύστημα «Decca» που θα εφαρμοστεί στα αεροπλάνα θα απλοποιήσει τόσο την αεροναυτιλία, ώστε ο πιλότος δεν θα έχει παρά να κοιτάξει ένα χάρτη για να παρακολουθήσει την πορεία του σκάφους του που θα διαγράφεται αυτόματα. Ο χάρτης σημειώνει όλα τα

χαρακτηριστικά του εδάφους πάνω από το οποίο περνά το αεροπλάνο, την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθή και την απόσταση μεταξύ άφρακτης και προορισμού. Καθώς το αεροπλάνο προχωρεί, η πορεία του καταγράφεται αυτόματως επάνω στο χάρτη.

Με το σύστημα αυτό, ο πιλότος, όχι μόνο βλέπει πού βρίσκεται και από πού πέρασε, αλλά και πού έχει να πάει και πόσο απέχει από εκεί. "Αν δεν ακολουθή ακριβώς την ορθή κατεύθυνση, βλέπει την παρέκκλιση του και την διορθώνει. Και αν π. χ. ο πιλότος παίρνει οδηγίες να αλλάξει κατεύθυνση και να πάει στο αεροδρόμιο Γ αντί στο Β, το μόνο που έχει να κάνει είναι να τραβήξει στο χάρτη μια γραμμή από την τωρινή θέση του αεροπλάνου στη θέση που βρίσκεται το αεροδρόμιο Γ και να αλλάξει κατεύθυνση. Έτσι στο χάρτη θα καταγράφονται όλα τα σχετικά με την καινούρια πορεία.

Όσο το απλό αυτό σύστημα στηρίζεται σε πολύπλοκη βάση. Το σύστημα το έφευραγαστηκε η "Εταιρία «Decca Navigator Co», και προϋποθέτει την συνεχή μετάδοση ραδιοσημάτων από τέσσερις σταθμούς εδάφους. Οι σταθμοί αποτελούνται από ένα κέντρο και τρεις υποσταθμούς. Τα σήματα μεταδίδονται κατά στρώματα και όταν καταγραφούν σε χάρτη παρουσιάζουν σχήματα «τεμνομένων υπερβολών».

Κάθε στρώμα σημάτων έχει ιδιαίτερο χρώμα—κόκκινο, πράσινο, βυσσινί—που αντίστοιχεί με έναν από τους τρεις υποσταθμούς καθώς και ειδικά γράμματα και αριθμούς. Με ειδικούς δείκτες, τους χάρτες της περιοχής και τον δέκτη «Decca» είναι δυνατόν να οριστεί μία θέση σε κάθε στιγμή και με μεγάλη ευκολία.

Το σύστημα αυτό το υιοθέτησε το Βρετανικό Ναυτικό και αργότερα άρχισε να το χρησιμοποιεί επισήμως το Ναυτικό της Ολλανδίας, της Δανίας και της Σουηδίας.

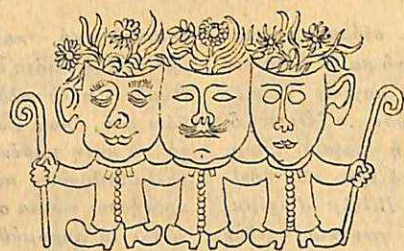
Σήμερα ραδιοσήματα εκπέμπει το Βρετανικό και το Δανικό σύστημα σταθμού. Πολύ σύντομα όμως θα προστεθούν δύο ακόμη βρετανικά συστήματα, ένα της βορειοδυτικής και ένα της νοτιοδυτικής Βρετανίας. Στον χάρτη 1 φαίνεται η περιοχή που καλύπτουν τα ήδη υπάρχοντα συστήματα. Σε ακτίνα 300 μιλ. από κάθε κέντρο ή θέση του αεροσκάφους μπορεί να οριστεί με απόλυτη ακρίβεια. Σε ακτίνα 500 μιλ. δίνονται οδηγίες πτήσεως και σε ακτίνα 1000 μιλ. το σύστημα παρέχει ικανοποιητικές πληροφορίες κατευθύνσεως.

"Αν ιδρωθούν ακόμη ξη συστήματα σταθμών, τέσσερα στην Ευρώπη και δύο στην Βόρ. Αφρική, τότε θα καλύπτεται μεγαλύτερη περιφέρεια, όπως φαίνεται στον χάρτη 2. Ένα αεροπλάνο θα μπορεί να πετά από την Κρήτη στο βορειότερο άκρο της Σκωτίας, από το Μπίσκρα στο Μπέργκεν, από τη Βρέστη στο Βελιγράδι και ο πιλότος του σε οποιαδήποτε στιγμή θα μπορεί να ξέρει άμεσα την ακριβή του θέση.

Η σύντομη αυτή περιγραφή δείχνει πώς το σύστημα Decca όπως έχει εξελιχθεί τελευταία, προσφέρει στην αεροναυτιλία τεράστια βοήθεια χάρη στην ακρίβεια και την απλότητα της λειτουργίας του.

Σύμφωνα με την τελειοποίηση που πήρε τελευταίως, το σύστημα είναι εφοδιασμένο με έναν κύλινδρο 0,50 μήκος και 0,12 διάμετρο. Στην επιφάνειά του είναι εφαρμοσμένος ένας χάρτης. Την ώρα που οι σταθμοί εκπέμπουν τα σήματα με τις πληροφορίες τους, ο κύλινδρος περιστρέφεται και μια ειδική γραφίς σημειώνει πάνω στο χάρτη όλες τις σχετικές με την πορεία του αεροπλάνου πληροφορίες.

Φαίνεται ότι η εφαρμογή του συστήματος δεν συναντά δυσκολίες. Αντίθετα, με την αποτελεσματικότητά του και τα μικρά έξοδα που απαιτεί, προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες.



ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΚΡΙΜΜ

Του Ρ. Η. NEWBY

(Από όμιλία του Β. Β. C.)

Τίποτα δεν μαγεύει περισσότερο τον άνθρωπο από τέσσερις μικρές λέξεις... «Πές μου ένα παραμύθι...» Είναι εύκολο να τις θυμάμαστε, μα για να έχουν ακόμη μεγαλύτερο θέλητρο πρέπει να τις ακούσουμε ένα χειμωνιάτικο βράδυ διαν τα κλαδιά των δένδρων με τον άερα χτυπούν στα τζάμια, τα ξύλα τρίζουν στο τζάκι και πέφτουν άραιες χιονοφιλάδες.

«Πές μου ένα παραμύθι...» λέει το παιδί και άμέσως οι τέσσερις τοίχοι του δωματίου πέφτουν και βρισκόμαστε σ' ένα γνωστό μας τοπίο. Είναι ένα σκοτεινό δάσος όπου τριγυρνούν λύκοι με γυαλιστερά μάτια. Έδω και κει, στα ξέφωτα, ξεπροβάλλουν χαριτωμένα σπιτάκια, μα δεν τα πλησιάζουμε· σ' αυτά ζούν κακοί άνθρωποι και μάγισσες. Πέρα από το δάσος είναι μορφα χωράφια που τα καλλιεργούν οι χωρικοί. Είναι το ποταμάκι με τον νερόμυλο, ένας φαράδος σκονισμένος δρόμος και ένας στρατιώτης που γυρίζει από τον πόλεμο και μα-

κριά στο βάθος, το χωριό με τους ανθρώπους του. Ξέρουμε πώς σε πολλά σπίτια υπάρχουν κακές μητρίδες και πώς αν ανέβουμε στο λόφο θα βρούμε στον πύργο τον βασιλιά και τη βασίλισσα που ζουν έκει θλιμμένοι γιατί δεν έχουν παιδιά.

Μας τυλίγει ο άερας μιας εποχής παλιάς, μιας εποχής που ήταν ήδη παλιά διαν ο Χριστιανισμός ήταν ακόμη μια καινούρια και επαναστατική πίστη. "Ο άερας αυτός μας συγκινεί και, χωρίς να το καταλαβαίνουμε, μιλούμε για τις δοξασίες των πρωτόγονων ανθρώπων, για λαούς που τριγυρίζαν σ' όλη την Ευρώπη, για τους ιππότες του Μεσαίωνα. Και πάντα νομίζουμε πώς λέμε παραμύθια.

"Από ποιόν τα μάθαμε; Ός τελευταία ακόμη τα παραμύθια μεταδίδονται από στόμα σε στόμα και από γενιά σε γενιά. Και, όπως ξέρουμε, αυτό γίνεται ακόμη ως τώρα. Οι περισσότεροι όμως από μας σήμερα, μαθαίνουμε τα παραμύθια μάλλον από

βιβλία παρά από το στόμα της γιαγιάς μας. Το σημερινό παιδί πολύ πιό σπάνια προφέρει τις μαγικές λέξεις: «Πές μου ένα παραμύθι...». Όμως, όταν αυτό γίνεται και η μαγεία υπάρχει, το όφείλουμε στο έργο των αδελφών Τζάκομπ και Βίλνελμ Γκρίμμ.

Πριν από εκατόν πενήντα σχεδόν χρόνια καταπιείστηκαν να μαζέψουν παλιά παραμύθια. Διάβασαν μεσαιωνικά χειρόγραφα και φυλλάδες, κυρίως όμως κατέγραψαν παλιά παραμύθια όπως τα άκουσαν από γερμανούς χωρικούς. Ο πρώτος τόμος της συλλογής τους κυκλοφόρησε στα 1812.

Είναι ένα βιβλίο που έκανε άκρόμυ και μās τους αναίσθητους να νοιώσουμε τις παλιές συγκινήσεις που άλλοι κρατούσαν ξύπνια ως τα μεσάνυχτα τα κουρασμένα χωριατόπουλα.

Από όλους τους ανθρώπους που διηγήθηκαν στους αδελφούς Γκρίμμ τα παραμύθια που ήξεραν, πιό ενδιαφέρουσα ήταν χωρίς αμφισβόλλια η Κατερίνα Φήμανν, γυναίκα ενός ράφτη που έμενε στο Νιντερτοβέρνεν ένα χωριό κοντά στο Κάσσελ. Ήταν κάπου 55 χρονών όταν την γνώρισαν οι δυο αδελφοί. «Αυτή η γυναίκα» έγραφε ο Βίλνελμ Γκρίμμ, «έχει πρόσχαρο πρόσωπο με δυνατό χα-



ρακτηριστικά, καθαρή και ζωηρή ματιά. Στα νεύματα της θά ήταν όμορφη. Θυμάται πολύ καλά τις καλές ιστορίες, κάτι πού, όπως λέει η ίδια, δεν μπορεί να το κάνει καθένας. Γιατί υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που δεν μπορούν να κρατήσουν τίποτα στη μνήμη τους. Διηγείται τα παραμύθια της με προσοχή και ακρίβεια, με άσυνείθιστη ζωηρόδα και με φανερό εύχαριστηση. Μιλάει γρήγορα, μα αν της το ζητήσεις, ξαναρχίζει αργά, έτσι που όταν συνειθίση κανείς μπορεί να γράψει, όσα λέει, λέξη προς λέξη. Πολλές ιστορίες τις καταγράψαμε μ' αυτό τον τρόπο, και έτσι η πιστότητά τους είναι άναμφισβήτητη. Όποιος πιστεύει πως οι ιστορίες που μεταδίδονται με την παραδοση νοθεύονται εύκολα και διατηρούνται επιπόλαια και πως έτσι δεν μπορούν να ζήσουν πολύ, θά έπρεπε να άκούσουν πόσο πιστή είναι η Φράου Κατερίνα στις άφηγησης της και με πόσο ζήλο φροντίζει να είναι ακριβείς. Ποτέ δεν αλλάζει ένα κομμάτι της ιστορίας όταν την ξαναλέει και διορθώνει ένα λάθος μόνη της, μόλις το παρατηρήσει.

Όποιος έχει διηγηθεί παραμύθια σε παιδιά θά ξέρει πόσο ακριβής πρέπει να είναι. Αν αλλάξει μια λεπτομέρεια ά-

μέσως ξεχεται ή διαμαρτυρία και η διόρθωση. «Αν κάνατε το σοβαρό λάθος να πήτε πως η Κοκκινόσκουφίτσα κρατούσε μερικά αυγά και μια κρατόπητα δεμένα σε μια πετσέτα, το παιδί θά σάς διακόψει.

«Όχι, είχε μνηλόπητα και πορτοκάλια σε ένα καλάθι!» «Αν νομίζουμε πως η διόρθωση αυτή δεν έχει σημασία πέφτουμε στο ίδιο λάθος που έκαναν όλοι — έκτος από τους χωρικούς και τα παιδιά — πριν από το 1812.

Αρκετές συλλογές λαϊκών παραμυθίων είχαν κυκλοφορήσει πριν από τη συλλογή των αδελφών Γκρίμμ. Ο σεβασμός για τη λαϊκή ποίηση και τα λαϊκά παραμύθια ήταν ένα από τα χαρακτηριστικά του ρωμαντισμού στην Αγγλία και την Γερμανία, ήταν όμως σεβασμός που τον κινούσε η φιλοδοξία — φιλοδοξία λογοτεχνική. Οι ποιητές ποτέ δεν είναι εύχαριστημένοι με μια ιστορία αν δεν την γράψουν οι ίδιοι και αυτό το κάνουν χρωματίζοντας την με τη δική τους φαντασία. Ακόμη και άνθρωποι χωρίς ιδιαίτερη αξία, σαν αυτούς που συλλέξαν παραμύθια πριν από τους Γκρίμμ δεν μπορούσαν να αντισταθούν στον πειρασμό να αλλάξουν το ύλικό τους, να το γυαλίσουν, ακόμα και να το δώσουν ένα



σύγχρονοάδρα. Οι αδελφοί Γκρίμμ όμως ήταν πρώτα απ' όλα επισημονες (ιδιαιτέρως ο Τζάκομπ) και γι' αυτούς τα παραμύθια δεν καταγράφονταν στην έδω μορφή και με την ίδια γλώσσα που τα ήξεραν οι άνθρωποι του

λαού. Τα άποτελέσματα της εργασίας είναι καμιά φορά λίγο δυσάρεστα γιατί βρίσκουμε στην ιστορία της Κοκκινόσκουφίτσας π.χ. και της Σταχτοπούτας, λεπτομέρειες διαφορετικές απ' αυτές που ξέρουμε. Η Σταχτοπούτα όμως που ξέρουμε εμείς έχει καταγραφεί από τον Γάλλο Σαρλ Περρώ στο τέλος του 17ου αί. και επειδή αυτός ήταν συγγραφέας με ταλέντο, δημιουργήσε δικές του μορφές που διαδόθηκαν στην Ευρώπη. Γι'αυτά από το 1812 όμως δεν ήταν δυνατό να θεωρη κανείς το λαϊκό παραμύθι (όπως το έκανε ο Περρώ) άκατέργαστο ύλικό που μπορεί να το πλάσει ο ποιητής ή ο συγγραφέας. Γιατί για όσους έχουν αυτιά για να άκούγες και μάτια για να βλέπουν, το λαϊκό παραμύθι είναι ένας πολύτιμος καθρέφτης των πίστων, των ελπίδων και των φόβων του παρελθόντος. Είναι κάτι άπαραίτητο για να κατανοήσουμε την κοινωνία, όπως το όνειρο είναι άπαραίτητο για να κατανοήσουμε την

ψυχή των ανθρώπων. Θα ήταν όμως άδικο αν, τονίζοντας την επιστημονική σημασία της συλλογής των αδελφών Γκρίμμ, χάναμε την απόλαυση που μάς χαρίζει.

Τέλος όποια και αν είναι η εξήγηση, από ανθρωπολογική άποψη, των παράξενων συμβάντων που βρισκόμαστε στα παραμύθια, υπάρχουν ένα δυο σημεία που μάς δείχνουν φανερά την έννοιά τους.

Ο άνθρωπος παρουσιάζεται συχνά βασανισμένος από φόβους, πάντα όμως θαρραλέος. "Αν και απειλείται από οίονους, μένει αισιόδοξος. Στο τέλος όλα πάνε καλά. Και αν ακόμη αυτό δεν συμβαίνει, έχει μια παράξενη

και συγκινητική ικανότητα να πιστεύει το αντίθετο. "Ο άνθρωπος παρουσιάζεται γελαστός και ξένοιαστος. Το παραμύθι τον δείχνει να γελά και—άκόμη σημαντικώτερο—να θαυμάζει. "Ο άνθρωπος είναι γεμάτος θαυμασμό, έχει μια άσπαστη δίψα να θαυμάσει. "Η φαντασία του είναι δυνατότερη από τη λογική του, μπορεί να αισθάνεται περισσότερο παρά να κρίνει. Σε στιγμές δύσκολες μπορεί να χάσει την πίστη του, μπορεί να χάσει τη συνείδησή του, μπορεί να καταφύγει στη χειρότερη δεισιδαιμονία. Ποιός όμως μπορεί να πη πώς θα ελευθερωθεί ποτέ από τη φαντασία και τα όνειρά του;



ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

τὸ καινούριο ἐμψόρευμα-νόμισμα

Της SUZANNE COMÈRE

(Από τὸ « France - Hebdo », Παρίσι)

Παρ' όλες τις εκκλήσεις που γίνονται για την ενότητα, τα έθνη σήμερα είναι διχασμένα περισσότερο παρά κάθε άλλη φορά. Υπάρχει ωστόσο σ' όλες τις χώρες μια κατηγορία πολιτών που αποτελούν μέσα στον σύγχρονο κόσμο, μια διεθνή κοινωνία και αυτοί είναι οι φιλοτελιστές.

Ο φιλοτελισμός είναι μια εκδήλωση ούσιαστικά σύγχρονη. "Αν και τελευταία γιορτάστηκε η εκατονταετηρίδα του γραμματόσημου, η πρώτη φιλοτελιστική συλλογή αναφέρεται λίγο πριν από τα 1860. Η συλλογή ανήκε στον Πρίγκιπα Άλβέρτο, σύζυγο της Βασίλισσας Βικτωρίας. Η παράδοση αυτή έμεινε στην βασιλική οικογένεια του Ουίνδσορ. Η συλλογή αυξημένη από γενιά σε γενιά περνά σε κάθε βασιλέα μαζί με το στέμμα. Ο σημερινός βασιλιάς, Γεώργιος ΣΤ' έχει, όπως λένε, την ωραιότερη συλλογή του κόσμου.

Το παράδειγμα του Πρίγκιπος Άλβέρτου το μιμήθηκαν και άλλοι: ο κόσμος των φιλοτελιστών όλο και μεγαλώνει. Σήμερα υπολογίζεται ότι σ' όλο τον κόσμο υπάρχουν περίπου εξη εκατομμύρια συλλέκτες γραμματόσημων.

Η αγάπη του φιλοτελισμού δεν είναι το ίδιο ζωηρή σ' όλες τις χώρες. Πρώτη έρχεται η Γερμανία. Πριν από το 1933, ένας στους εκατό Γερμανούς ήταν φιλοτελιστής ενώ στις "Ηνωμένες Πολιτείες σήμερα, ένας στους 160 είναι φιλοτελιστής. Ο φιλοτελισμός δεν είναι πολύ διαδεδομένος στις Σκανδιναβικές χώρες όπου υπολογίζεται ότι ένας στους

180 κατοίκους μαζεύει γραμματόσημα. Στη Μεγ. Βρεταννία όμως δεν υπάρχει παρά ένας φιλοτελιστής μέσα σε 300 υπηκόους ενός βασιλιά που είναι ο πρώτος φιλοτελιστής του κόσμου. Η Γαλλία και η Τσεχοσλοβακία έρχονται αρκετά πίσω, η μία έχει ένα φιλοτελιστή στους 380 και η δεύτερη έναν στους 800 κατοίκους.

Επειδή όμως υπάρχουν συλλέκτες γραμματόσημων σε όλες τις χώρες αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε συλλογή περιέχει γραμματόσημα από όλο τον κόσμο. Οι περισσότεροι συλλέκτες έχουν μόνο γραμματόσημα της χώρας τους. Κι αυτό είτε γιατί δεν έχουν τα οικονομικά μέσα είτε γιατί το κράτος παρεμβάλλει εμπόδια στην ανταλλαγή γραμματόσημων με ξένες χώρες.

Σήμερα, η αγορά των γραμματόσημων, που έχει τους ειδικούς της, τους έμπορους της, το χρηματιστήριο και το συνάλλαγμα της, θφίσσεται πολύ λιγότερες διακυμάνσεις από την αγορά συναλλάγματος. Το γραμματόσημο γίνεται μια αξία όλο και πιο σταθερή. Οι εισοδηματίες που θέλουν να προφυλάξουν τα κεφάλαιά τους από τις νομισματικές διακυμάνσεις και εκείνοι που πλούτισαν στον πόλεμο και θέλουν να εξασφαλίσουν τα παράνομα κέρδη τους, βρίσκουν ότι μπορούν να τοποθετήσουν με ασφάλεια τα χρήματά τους σε γραμματόσημα.

Σήμερα οι πιο καλές συλλογές γραμματόσημων δεν είναι ίσως των φανατικών φιλοτελιστών, αλλά των ερασιτεχνών που θέλουν να τοποθετήσουν κεφάλαια και συναγωνίζονται τους πρώτους. Το φαινόμενο αυτό

δεν παρατηρείται μόνο στις χώρες που έχουν ξεπεσμένο νόμισμα αλλά και στην Μεγ. Βρεταννία και τις Ήνωμ. Πολιτείες.

Αφού τα γραμματόσημα έγιναν ένα είδος νομίσματος δεν πρέπει να απορούμε που όρισμένες κυβερνήσεις εξέδωκαν ειδικές σχετικές διατάξεις ή έμποδισαν το εμπόριο τους σαν να ήταν χρυσός ή ξένο συνάλλαγμα. Αυτό ισχύει για τη Ρωσία όπου οι συλλέκτες δεν μπορούν να αγοράσουν ξένα γραμματόσημα. Οι μόνοι οργανισμοί που έχουν την άδεια να πουλούν ρωσικά γραμματόσημα στην Σοβ. Ένωση και στο εξωτερικό, είναι οι έκδοτικοί οίκοι.

Οι περισσότεροι όμως συλλέκτες που σκοπός τους είναι να ανταλλάσσουν γραμματόσημα, αντιδρούν στο σύστημα ορισμένων κυβερνήσεων που θέλουν να επιβληθούν στο εμπόριο γραμματοσήμων. Η Ταχυδρομική Ένωση περιλαμβάνει τους περισσότερους συνδέσμους φιλοτελιστών όλων των χωρών, και αποτελεί μια μεγάλη δύναμη που ενισχύει τις διεθνείς ανταλλαγές και συντελεί στην προσέγγιση των λαών. Η δυναμικότερη φιλοτελική ένωση είναι η οργάνωση U.L.A. που περιλαμβάνει 129 φιλοτελικούς συνδέσμους των Ήνωμ. Πολιτειών. Η άσυναγώνιστη δύναμή της προέρχεται από τα μέλη της που είναι 600.000—χωρίς να υπολογίσουμε τους ειδικούς και τους εμπόρους που είναι 8.300 και χρησιμοποιούν συνολικά 50.000 προσωπικό. Το εμπόριο γραμματοσήμων έχει μεγάλη κίνηση στις Ήνωμένες Πολιτείες. Το 1946—χωρίς να μιλήσουμε για τις αγορές από τους ειδικούς εμπόρους—η κίνηση των πωλήσεων γραμματοσήμων στη Νέα Υόρκη έφθασε τα 10 εκατ. δολάρια. Οι Αμερικανοί φιλοτελιστές μετά το τέλος του πολέμου, το 1945, γύρευαν να αγοράσουν Αμερικανικά γραμματόσημα. Σήμερα όμως υπάρχει στην Αμερική μεγάλη τάση αγοράς γραμματοσήμων του εξωτερικού.

Πολύ φυσικά λοιπόν η οργάνωση,

U.L.A. που εκπροσωπεί τον Αμερικανικό φιλοτελισμό επιδιώκει να διευκολύνει το εμπόριο των γραμματοσήμων. Γι' αυτό το σκοπό η U.L.A. προέτρεψε την Ταχυδρομική Ένωση να επέμβει στα διάφορα κράτη για να επιτύχει πλήρη ελευθερία ανταλλαγών στο διεθνές εμπόριο γραμματοσήμων. Από το σημείο αυτό η U.L.A. δεν δυσκολεύτηκε να προχωρήσει ακόμη περισσότερο και να ζητήσει από τις κυβερνήσεις να εκδίδουν γραμματόσημα που να εξυπηρετούν όχι μόνον την εθνική προπαγάνδα αλλά και την ιδέα της ειρήνης και της προσεγγίσεως των λαών.

Ήταν ακόμη πολύ φυσικό, αφού η U.L.A. υποστήριζε ότι με τα γραμματόσημα πρέπει να γίνεται γνωστή ή μορφή των μεγάλων ανθρώπων που αφιερώνουν τη ζωή τους στην ειρήνη του κόσμου, να διαλέξει πρώτο στη σειρά αυτή τον Πρόεδρο Ρούσβελτ που η εικόνα του χρησιμοποιοιήθηκε ήδη στα γραμματόσημα είκοσι έξι εθνών. Μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως η τιμή αυτή ταυριάζει ιδιαίτερα στον Ρούσβελτ που ήταν φανατικός συλλέκτης και η συλλογή του συγκαταλεγόταν, πολύ δίκαια, ανάμεσα στις ωραιότερες του κόσμου.

Οι προσπάθειες της Ταχυδρομικής Ένώσεως για την διευκόλυνση του γραμματοσήμου με την αποκατάσταση της ευκολίας των ανταλλαγών και την ενοποίηση των θεμάτων που εικονίζουν τα γραμματόσημα, θα βρούν ίσως θερμή υποστήριξη από τους Υπουργούς Οικονομικών των διαφόρων κυβερνήσεων. Γιατί αυτοί που ενδιαφέρονται να εξασφαλίσουν τη μεγαλύτερη δυνατή κυκλοφορία των γραμματοσήμων τους, θα καταλάβουν ασφαλώς στο τέλος, ότι η άρση των εμποδίων που προβάλλουν οι άλλες χώρες, εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από την εξάλειψη των δυσκολιών που έχουν οι ίδιοι δημιουργήσει στην κυκλοφορία των ξένων γραμματοσήμων στη χώρα

τους. Δυστυχώς από τις εκδόσεις γραμματοσήμων που γίνονται ειδικά για τους συλλέκτες τα μεγαλύτερα—σε αναλογία—είσοδηματά έχουν τα μικρά κράτη. Πραγματικά πρώτα στη σειρά αυτή έρχονται το Λιχτενστάιν και το Μονακό, η Δημοκρατία του Σαίν Μαρέν και το Κράτος του Βατικανού.

Μερικοί Ίνδοι ήγεμόνες και ο Διεθνής Έρυθρος Σταυρός εισπράτουν πολλά από τις εκδόσεις γραμματοσήμων.

Όσοσο το γραμματόσημο είναι

σημαντική πηγή εισοδημάτων και για μερικά μεγάλα Κράτη. Το Υπουργείο Οικονομικών των Ήνωμένων Πολιτειών εισέπραξε μέσα στο 1946 δυο δισεκατομμύρια δολάρια από την πώληση γραμματοσήμων σε συλλέκτες.

Αυτό δείχνει καλύτερα από καθετί άλλο πως το γραμματόσημο έγινε στο σύγχρονο κόσμο ένα πραγματικό εμπόρευμα—νόμισμα και γι' αυτό δημιουργεί σε πολλές χώρες ανταγωνισμό ανάμεσα στα άπολυταρχικά και φιλελεύθερα ρεύματα.

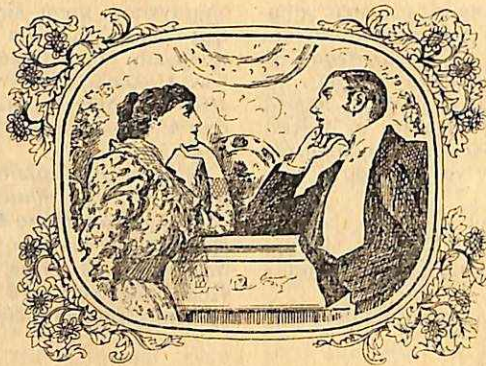
ΠΟΤΕ ΘΑ βρισκόμαστε ακριβώς στη μέση του 20ού αιώνα; Στις 31 Δεκεμβρίου του 1949 ή στις 31 Δεκεμβρίου του 1950; Για το ζήτημα αυτό ξεθαύεται πολύ μελάνι στη Μεγ. Βρεταννία.

Στις 28 Δεκεμβρίου 1799, οι «Τάιμς» που ήταν ήδη η πιο σοβαρή εφημερίδα της Αγγλίας, έξηγησε σε ένα κύριο άρθρο ότι ο αιώνας δεν τελείωνε στις 31 Δεκ. του 1799 αλλά στις 31 Δεκ. του 1800. Γιατί ο 19ος αιώνας δεν θα άρχιζε παρά την 1η Ιανουαρίου του 1801.

«Ο Χριστός, έλαγε το κύριο άρθρο, γεννήθηκε τον χρόνο στον οποίο δώσαμε τον αριθμό 1. Δεκαοκτώ αιώνας κάνουν 18 εκατοντάδες έτη. Πώς λοιπόν μπορούν να περάσουν προτού τελειώσει το 1800;»

Έκατο χρόνια αργότερα οι Τάιμς, πολύ συνεπείς στις απόψεις τους, ξαναγύρισαν στο θέμα, αν και κινδύνευαν να θεωρηθούν ότι διέδιδαν ανατρεπτικές ιδέες. Αυτό λοιπόν που αληθεύει για τον αιώνα δεν μπορεί παρά να αληθεύει και για τον μισό αιώνα, άρα το δεύτερο ήμισυ του 20ού α. θα άρχισι την 1η Ιανουαρίου του 1951.

«LA BATAILLE», Παρίσι.



Μιά κοσμική κοπέλλα τής εποχής τής Βικτωρίας

Της OLIVE HESELTINE

(Από το «The Manchester Guardian», Λονδίνο)

Ἡ κοσμική «ἐποχή» τοῦ Λονδίνου καὶ οἱ παραδόσεις τῆς Αὐλῆς καὶ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας ἀφοροῦσαν μόνο μιά μειονότητα. Ὡστόσο ἡ ἐπίδρασή τους στὴ μουσαία τάξη τῆς Ἀγγλίας κράτησε 60 χρόνια. Σήμερα, μὲ τὴν ἰσοπεδωτικὴ ἐπίδραση τοῦ πολέμου καὶ τῆς φιλολογίας καὶ μὲ τὴν ἐργασία ὅλων τῶν νέων γυναικῶν, ὅλα αὐτὰ τελείωσαν ἴσως γιὰ πάντα.

Τὴν ἀνοίξη τοῦ 1896 παρουσιάστηκε στὴ Βασίλισσα. Οἱ παρουσιάσεις ἐκείνη τὴν ἐποχὴ γίνονταν πρωί. Μόλις ξημέρωσε, ἡ κομμώτρια ἄρχισε τὴ δουλειά της. Τὰ μαλλιά, ὁ φωτιστὴφανος τῆς γυναίκας, τὰ φορέματα πολὺ, ἀλλὰ Πομπαντούρ καὶ στὴν κορυφὴ ἑμπαιναν τὰ πατροπαράδοτα τρία φτερά καὶ τὸ τούλινο πέπλο. Τὸ φόρεμά μου, ἀπὸ ἄσπρο

σατέν, εἶχε μιά οὐρὰ ἀπὸ ἄσπρο βαρὺ μεταξωτό, μὲ ἀσημένιες γραμμὲς καὶ τὸ μπουνκέτο ποὺ κρατοῦσα ἦταν ἀπὸ κρίνους τοῦ ἀγροῦ.

Ἡ ἀναμονὴ στὰ ἀνάκτορα τοῦ Μπουνκίχαμ ἀνάμεσα στὶς ἄλλες «ντεμπι-τάντ» καὶ στὶς γριὲς ἀριστοκρατισσὲς ἦταν πολὺ ἐκνευριστικὴ. Ξαφνικὰ ἀκούστηκαν ψιθυρίσματα καὶ ταραχὴ γέμισε τὴν αἰμόσφαιρα. Στὴν πομπὴ ἐγὼ πῆγαίνα πίσω ἀπὸ τὴ μητέρα μου· ἀκουσα τ' ὄνομά μου· ἀπλωσα τὴν οὐρά μου· ἔκανα τὴν ὑπόκλιση γιὰ τὴν ὁποία εἶχα προετοιμαστῇ σὲ τόσα καὶ τόσα μαθήματα χοροῦ· τὸ μικρὸ παχουλὸ χέρι τῆς βασίλισσας κινήθηκε ἐλαφρὰ καὶ ὅλα τελείωσαν. Εἶχα βγῇ στὸν κόσμον.

Αὐτὸ ἐσήμαινε ὅτι ἀντὶ νὰ παίρνω τὸ τσάι μὲ τίς μικρὲς ἀδελφές μου ἔ-

τρωγα ἐπίσημα μὲ τοὺς γονεῖς μου. Μιά νυσταγμένη καμαριέρα μὲ περιμένε γιὰ νὰ ξεφορῶ τὸ βραδυνὸ μου φόρεμα καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ψώνια στὰ μαγαζιά καὶ τὴν τοποθέτηση τῶν λουλουδιῶν στὰ βάζα δὲν εἶχα ἄλλη ἀσχολία παρὰ νὰ πηγαίνω σὲ πάρτυ καὶ χοροὺς.

Ὁ πρῶτος μου χορὸς ἦταν μεγάλου γεγονότος· τὸν ἔδιναν δύο κοσμικὲς κυρίες τῆς ἀριστοκρατίας στὸ Γκράφτον Γκάλλερις. Ἡ μητέρα μου, ποὺ ἦταν ἀπὸ χρόνια ἀρρωστή, δὲν ἤξερε κανένα στὴν αἰθουσα. Πολλὴ ὥρα στεκόμουν δίπλα της, προσπαθώντας νὰ προσποισθῶ ὅτι δὲν μ' ἐνοιαζε. Τότε μέσα στὸ διάστημα ἀνεγνώρισα ἕνα πρόσωπο. Ἦταν κάποιος κύριος Σόμμερς· Μπῆτον, ποὺ πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια μὲ εἶχε συνοδεύσει σ' ἕνα περίπατο στὸ πάρκο τῆς ἐξοχικῆς μας βίλλας. Συστήθηκε στὴ μητέρα μου καὶ μὲ ζήτησε νὰ χορέψουμε. Τότε ἦταν τῆς μόδας τὸ γρήγορο Βιεννέζικο βάλς καὶ οἱ χορευτὲς στριφογύριζαν στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν σὰν οὐδοὺς. Ὁ κ. Μπῆτον ὅμως χόρευε ἐντελῶς ἀτάραχα. Ἡ Οὐγγαρέζικη ὁρχήστρα ἔπαιζε μὲ μεγάλο μῦθο ἕνα βιεννέζικο βάλς· ὁ καβαλλέρος μου ὅμως μὲ προχωροῦσε περπατηστὰ μέσα στὴν αἰθουσα. Ὁ κ. Μπῆτον μὲ τὸ κόκκινό του πρόσωπο, μὲ τὰ χρονάκια του—θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν πάνω ἀπὸ σαράντα—καὶ μὲ τὸ πάχος του δὲν ἦταν ὁ ἰδεώδης καβαλλέρος.

Ὡστόσο μὲ εἶχε σώσει στὸν πρῶτο μου χορὸ. Λίγο ἀργότερα μοῦ πρότεινε νὰ σουπάρωμε. Ἐνῶ ἐγὼ ἔτρωγα ἕνα παγωτό ὁ κ. Μπῆτον τὸ εἶχε ὀξεί στὴ σαμπάνια. Ἐκείνη τὴν ὥρα καί μοῦ ἔκανε ἐντύπωση στὸν τρόπο του. Τὰ λόγια του ἦταν κάπως ἀσυνάρτητα καὶ ἡ συμπεριφορὰ του δὲν ἦταν τόσο πατρικὴ. Ὅταν γυρίσαμε στὸ σπίτι εἶχε ἀρχίσει νὰ ξεμερώνη. Οἱ δρόμοι ἦταν ἔρημοι· εἶδαμε μόνο ἕνα κάρρο ποὺ πῆγαινε στὴν ἀγορὰ τοῦ Κόβεντ Γκάρντεν· διαβεβαίωσα τὴ μητέρα μου πὼς εἶχα διασκεδάσει πολὺ στὸ χορὸ. Ὡστόσο μέσα μου εἶχα ἀποφασίσει πὼς δὲν θὰ ἤθελα καθό-

λου νὰ ξανασυναντήσω τὸν κ. Μπῆτον.

Ὡς τὰ 1914 ἡ ἀξιοπρεπὴς κοινωνία εἶχε κρατήσει τρία ταμπού· τὰ ποτά, τὸν ἔρωτα καὶ τὰ καλλυντικά. Τὰ κοκταίηλ δὲν εἶχαν γίνει τῆς μόδας. Τὰ ποιά στὰ ἐνδιάμεσα τῶν φαγητῶν ἐδωροῦντο βλαβερὰ στὴν ὑγεία. Τὸ νὰ ἐρῆς στὸ κέφι ἦταν φοβερό, ἦταν κάτι ποὺ οὐδεὶς νὰ τὸ ἐξαστομίσεις δὲν μπορούσες. Καμμιὰ οἰκειότητα δὲν ἐπιτρεπόταν μετὰξὺ προσώπων διαφορετικοῦ φύλου ὡς τὴν ὥρα ποὺ θὰ ἀρραβωνιάζονταν. Τὸ χέρι ποὺ σοῦ κρατοῦσε στὸ χορὸ ὁ καβαλλέρος ἔπρεπε μόνις τελείωνε ὁ χορὸς νὰ τ' ἀφήση ἄμέσως. Τὸ κορίτσι ποὺ χόρευε περισσότερο ἀπὸ τρεῖς φορές μὲ τὸν ἴδιο ἄντρα ἔδωκεται ἀπὸ τὰ «ζωηρά». Μόνο στοὺς συγγενεῖς μιλοῦσες μὲ τὸ μικρὸ τους ὄνομα.

Τὸ ἴδιο ἀπαγορευμένα ἦταν τὰ καλλυντικά. Ἡ γυναίκα ποὺ «βαφόταν» ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ θεατρίνα ἢ καὶ χειρότερο (αὐτὸ ποὺ ἐννοῦσαν μὲ τὴ λέξη «χειρότερο» μπορούσε κανεὶς νὰ τὸ βρῇ στὸ λεξικό, ὅχι ὅμως καὶ νὰ τὸ προφέρῃ). Στὰ χεῖλιά σου μπορούσες νὰ βάζεις κάτι γιὰ νὰ γυαλίζουν, ποτὲ ὅμως κοκκινάδι. Τὴν πούδρα τὴν χρησιμοποιοῦσαν μόνο γιὰ τὰ μωρά. Θυμάμαι καλὰ πὼς σ' ἕνα πάρτυ ἡ μεγάλη ἐκείνη οἰκοδόμοινα, ἡ Λαίδη Μποατλὰ Καίρλσον μῆκε στὴ τραπέζια μὲ τρομερὰ ἀλλαγμένο τὸ ὥρατο της πρόσωπο· «Βρῆκα στὸ λουτρό, εἶπε μὲ φοβερὰ θυμωμένη φωνή, ἕνα ἀντικείμενο ποὺ δὲν ἀνήκει σὲ κανένα μέλος τῆς οἰκογενείας μου. Ἴσως ὁ καίτοιχός του νὰ τὸ ζήτησῃ. Καὶ μὲ μιά κίνηση σάνα ἔρριχνε χειροβομβίδα ἐβαλε πάνω στὸ τραπέζι ἕνα μικρὸ πομπόν. Καμμιὰ κυρία ἀπ' αὐτὲς ποὺ ἦταν ἐκεῖ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ πῇ πὼς ἦταν δικό της.

Στὸν ἄλλο μου χορὸ τὰ πράγματα πῆγαν καλύτερα. Ἦταν στὸ Ἡ-τον Σκουαίρ καὶ ἄλλοι πολλοὶ νέοι συστήθησαν στὴν μητέρα μου καὶ μὲ ζήτησαν νὰ χορέψω. Τὸ καρνέ μου γέμισε γρήγορα. Χορέψαμε βάλς, πόλκα, πὰ-ντ-νὰρτ, λανσιέδες. Μοῦ ἄρεσε

ὁ χορὸς καὶ εὐτυχῶς τὸ διάστημα πού μεσολαβούσε ἀπὸ τὸ ἓνα κομμάτι στοῦ ἄλλου ἦταν μικρό. Γιατὶ σ' αὐτὴν τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐμφανιστέως μου στὸν κόσμον, ἐκεῖνον πού με στενοχωροῦσε περισσότερο ἦσαν οἱ δὲν ἐβρίσκονα νὰ πῶ τίποτε στὰ χορευτικὰ διαλέμματα. Ἐπειδὴ τοὺς τελευταίους ἔξι μῆνες ἔμεινα σ' ἓνα γαλλικὸ σχολεῖο στοῦ Παρίσι, δὲν εἶχα πάει ἀκόμη σὲ θέατρο στοῦ Λονδίνου, δὲν εἶχα διαβάσει τὰ τελευταῖα μυθιστορήματα, δὲν εἶχα παρακολουθήσει τὴν πολιτικὴ κίνηση. Ἀργότερα ἔκανα ἓνα σχέδιο, διάλεγα θέματα πού ἀρχίζαν ἀπὸ τὸ ἴδιο γράμμα — Μαρία Κορέλλι, μουσικισμός, μαῦρος, — καὶ τὰ εἶχα εἰτοιμασμένη ἐποχὴ ὅμως ἐκεῖνη πρόσεχα μόνο τὸ πάτωμα καὶ τὴ μουσικὴ.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ τὸ χορὸ ἡ μητέρα μου ἀνέδρασε σὲ φίλους νὰ με συνοδεύουν καὶ ὅταν βγήκε στὸν κόσμον καὶ ἡ μικρότερη ἀδελφὴ μου, βγαίναμε πιά μόνες μας, ἀσυνόδευτες. Τότε ξέσπασε ἓνας τρομερὸς πόλεμος ἀνάμεσα στὴ μητέρα μου καὶ τὴς μεγάλες δέσποινες τῆς κοινωνίας τοῦ Λονδίνου. Ἡ μητέρα μου εἶχε προσδετικὲς ἰδέες, εἶχε τὴ γνώμη ὅτι ἓνα λογικὸ κορίτσι μποροῦσε, χωρὶς αὐτὸ νὰ εἶναι ἀπρέπεια, νὰ μπῇ σ' ἓνα ἄμάξι μετ' ἓνα ἀξιοπρεπὲς νέο· οἱ συντηρητικὲς ὅμως δέσποινες ἐπέμεναν ὅτι αὐτὸ δὲν ἦταν σωστό. Ἡ μητέρα ἔλεγε πὼς μιὰ κοπέλλα ἦταν πιὸ ἀσφαλισμένη σ' ἓνα ἄ-

μάξι ἢν συνοδεύοιαν ἀπὸ ἓνα νέο παρὰ ἢν ἦσαν μόνη της.

Τὸ φλέει ἐξακολουθοῦσε νὰ γίνεται μετ' τὸν συντηρητικὸ τρόπο πού διαβάζουμε στὰ μυθιστορήματα τοῦ Τρόλλοπ. Ὁ ὑποψήφιος ἐρχόταν γιὰ ἐπίσκεψιν τὴν Κυριακὴν τὸ ἀπόγευμα καὶ ἔμπαινε στὸ σαλόνι κρατώντας τὸ ψηλὸ του καπέλλο, τὸ μαστοῦνι καὶ τὰ γάντια· ἂν τὰ πράγματα ἦσαν εὐνοϊκὰ γι' αὐτόν τὸν προσκαλοῦσαν νὰ μείνῃ στοῦ δείπνου. Τὸ ἐπόμενο διάβημα ἦταν νὰ ἐρθῇ ἡ μητέρα του ν' ἀφήσῃ κάρτες καὶ μετὰ νὰ στείλῃ μιὰ πρόσκληση. Καὶ ἡ ὑπόθεσις συνεχιζόταν ἔτσι ὥσπου νὰ ὀριμώσουν τὰ πράγματα καὶ ὁ νέος νὰ ἐρθῇ νὰ δῇ τὸν πατέρα τῆς κοπέλλας καὶ νὰ τὴν ζητήσῃ σὲ γάμο. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ κοπέλλα ἔκανε πὼς δὲν καταλάβαινε ἢ καὶ πραγματικὰ δὲν καταλάβαινε τίποτε. Καὶ ὅταν γινόταν ἡ πρόταση, χωρὶς νὰ προηγηθῇ καμιὰ τρυφερότητα, ἔπρεπε ἀπὸ τὰ σύννεφα.

Στὰ σύγχρονα κορίτσια αὐτοὶ οἱ περιορισμοὶ καὶ οἱ προσποιήσεις μπορεῖ νὰ φαίνονται γελοῖοι καὶ ἀδικαιολόγητοι. Δὲν πέφτει σὲ μένα νὰ πῶ ἂν τὰ καλλονικὰ, τὰ κοκταῖλ καὶ ἡ ἐργασία ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι ἔδωσαν περισσότερη εὐτυχία στὴ γυναῖκα· εἶναι ἀλήθεια ὅμως πὼς μέσα σὲ εἰκοσιπέντε χρόνια οἱ γυναῖκες ἔσπασαν τὰ δεσμά πού τοὺς εἶχε ἐπιβάλλει ἡ παράδοση καὶ χαίρονται μιὰ ἐλευθερία πού δὲν τὴν εἶχαν γνωρίσει ποτέ.

Εἰκόνες τοῦ George du Maurier ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Punch» τοῦ 1896.



Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΑΤΑΣ

Τοῦ BRIAN VESEY-FITZGERALD

(Ἀπὸ τὸ «Leader Magazine», Λονδίνο)

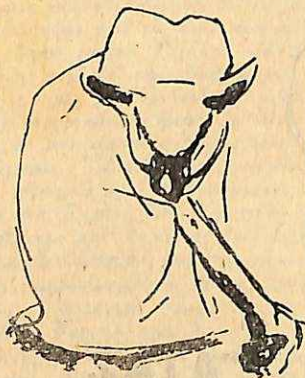
Ποτέ μου δὲν μπόρεσα νὰ δῶ τὴν γάτα σὰν κατοικίδιο ζῶο. Εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ γάτες ζοῦνε μαζί μας, στὰ σπίτια μας, καὶ εἶναι πολὺ τρυφερά ζωντανά. Εἶναι ὅμως ἀλήθεια πὼς ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν μπόρεσε νὰ ὑποτάξῃ οὔτε τὴς πιὸ ἡμερες. Πραγματικὰ νομίζω πὼς ἡ γάτα προσάρμοσε τὸν ἄνθρωπον στὴ ζωὴ της σὰν κάτι χρησίμο καὶ ὅχι ὁ ἄνθρωπος τὴ γάτα. Ἀσφαλῶς στὶς χιλιάδες χρόνια πού ἔζησε μετ' τὸν ἄνθρωπον ἡ γάτα δὲν ἔχασε τίποτε ἀπὸ τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Τὸ ἐλάχιστο πού πέτυχε εἶναι ἡ ἰσοτιμία της μαζί του. Πέρα ἀπ' αὐτὸ ζεῖ μοναχὴ της, χαριτωμένη, περιφρονητικὴ.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν κατάλαβε ἀπόλυτα τὴ γάτα. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας πολλοὶ ἀντιπαθοῦν τὴς γάτες. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας ἄπειρες ψευδολογίες κυκλοφοροῦν γι' αὐτές.

Ἄς πάρουμε τὸ βλέμμα της. Ἡ γάτα, ὅπως ὁ σκύλος, δὲν ξεχωρίζει

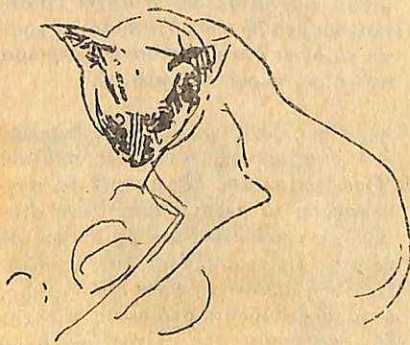
χρώματα. Ἀντίθετα μ' αὐτὰ πού πιστεύει ὅλος ὁ κόσμος, κανένα ζῶο δὲν μπορεῖ νὰ δῇ στοῦ σκοτάδι καὶ ἂν κλείναμε μιὰ γάτα σὲ ἓνα ἐντελῶς σκοτεινὸ δωμάτιο δὲν θὰ ἔβλεπε οὔτε ἓνα βῆμα μπροστὰ της. Τὰ μάτια τῆς γάτας εἶναι ἔτσι φτιαγμένα, ὥστε νὰ συγκεντρώνουν ὅσο φῶς ὑπάρχει. Ἄλλο λάθος πού κάνει ὁ κόσμος εἶναι ὅτι φέγγουν τὴ νύχτα. Ἀπλῶς λάμπουν ὅταν ὑπάρχει φῶς. Πρέπει κάπου νὰ ὑπάρχῃ ἓνα φῶς ἔστω καὶ πολὺ ἀδύνατο, γιατί στὰ μάτια τῆς γάτας δὲν ὑπάρχει τίποτε πού νὰ βγάξῃ φῶς. Τὸ πράσινο χρώμα τὸ δίνει ἓνα ἀνακλαστικὸ στρώμα στοῦ πίσω μέρος τοῦ ματιοῦ.

Ἡ ὄραση τῆς γάτας εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τοῦ σκύλου. Ὅπως ὁ σκύλος δὲν μπορεῖ νὰ συγκεντρώσῃ τὸ βλέμμα του σὲ ἓνα σταθερὸ ἀντικείμενον ὅταν βρίσκεται σὲ κάποια ἀπόσταση, ἔτσι καὶ ἡ γάτα. Ὅταν ἡ ἀπόστασις εἶναι πολὺ μικρὴ, ἡ γάτα βασίζεται στὴ μύτη της καὶ ὅχι στὰ μάτια της. Ὅταν ἓνα ἀντι-



κείμενο απέχει περισσότερο, και ως 12 μέτρα, τότε τὸ βλέπει ἀρκετὰ καθαρά. Πέρα ὅμως ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπόσταση δὲν βλέπει καθόλου τὰ στάσιμα ἀντικείμενα. Ὑστερα, δὲν βλέπω καὶ κανένα λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ ἔπρεπε νὰ τὰ βλέπη.

Ὅσο γιὰ τὴν εὐκίνησίαν τοῦ βλέμματος, λίγα ζῶα μποροῦν νὰ συναγωνισθῶν τὴν γάτα. Ἡ γάτα παρακολουθεῖ τὸ κουνούπι, τὴν μέλισσα, τὴν πεταλούδα τὴν ὥρα πού πετάει, παρακολουθεῖ κάθε τῆς κίνηση ὡς τὴν μεγαλύτερη λεπτομέρεια καί, ἀνθέλῃ, τὰ πιάνει στὸν ἀέρα. Τέτοια ἀκρίβεια ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ τὴ φθάσῃ ὁ σκύλος.



Ὑστερα ἀπὸ πολυτεῖς παρατηρήσεις ἔχω καταλήξει στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ γάτα κυνηγᾷ τὴ λεία τῆς κυρίως μὲ τὰ μάτια τῆς. Τὴ νύχτα χρησιμοποιεῖ τὴν ὄρασίν τῆς κυρίως γιὰ νὰ μὴν πέφτῃ ἐπάνω στὰ διάφορα ἀντικείμενα, καὶ ὄχι γιὰ νὰ τὰ ἀναγνωρίσῃ. Ἀκόμη εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὴν νύχτα ἡ γάτα χρησιμοποιεῖ κυρίως τὰ μουστάκια τῆς. Τὰ μουστάκια τῆς γάτας εἶναι τὸ πιὸ πολὺπλοκο ὄργανο ἀφῆς. Κάθε τρίχα εἶναι ἐφοδιασμένη μὲ ἀρκετὰ εὐαίσθητα νεῦρα. Μὲ τὰ μουστάκια τῆς αἰσθάνεται ἡ γάτα κάθε ἐμπόδιο πού ὑπάρχει στὸ δρόμο τῆς χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίξῃ. Κόψτε τὰ μουστάκια ἀπὸ μιὰ γάτα (τὸ πείραμα ἔγινε) καὶ θὰ δῆτε πὼς τὸ ζῶο θὰ ὑστερῇ πολὺ καὶ στὸ σκοτάδι καὶ στὸ φῶς, ὡς ἓνα σημεῖο.

Ὅσοι δὲν πιστεύω ὅτι μόνο χάρῃ τὰ μουστάκια τῆς ἡ γάτα κατορθώνει νὰ πιάνῃ τὰ ποντίκια, νὰ κρατᾷ τὰ μάτια τῆς προσηλωμένα στὴ λεία τῆς καὶ νὰ ὑπερνικᾷ κάθε ἐμπόδιο. Ὁδηγεῖται κυρίως ἀπὸ τὴν ὄσφρηση καὶ τὴν ἀκοή τῆς.

Πολλοὶ ἀρνοῦνται ὅτι ἡ γάτα ἔχει ὄσφρηση. Εἶναι ἀπολύτως ἀλήθεια πὼς ἡ γάτα δὲν ζῇ στὸν κόσμον τῶν ὁσμῶν — ὅπως ὁ σκύλος — πάντως ἡ ὄσφρησή τῆς εἶναι ἀρκετὰ δυνατή. Ἡ γάτα πάντα θὰ μυρίσῃ τὸ φαί τῆς προτοῦ νὰ φάῃ, θὰ μυρίσῃ καθε παρὰ ξενὴ μυρωδιά πού θὰ ὑπάρχῃ στὸ σπίτι. Μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ διαφορὰς μυρωδιῶν — τὴ μυρωδιά μιᾶς ἄλλης γάτας, τοῦ σκύλου, τοῦ ποντικοῦ. Εἶδα γάτα νὰ κυνηγᾷ ποντικὸ ξημερῶν ματα, πού ἀκόμη δὲν ἔβλεπε τίποτε ἀπὸ τὸ σκοτάδι, καὶ εἰμαι βέβαιος ὅτι, ὡς τὴν ὥρα πού ἀρχίζει νὰ βλέπῃ, ἡ γάτα χρησιμοποιεῖ καὶ ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴ μύτη τῆς καὶ τ' αὐτιά τῆς. Ἀν κοιτάξετε προσεχτικὰ τὴ γάτα γιὰ λίγη ὥρα, θὰ δῆτε πὼς

τ' αὐτιά τῆς δὲν μένουν σχεδὸν οὔτε στιγμὴ ἀκίνητα.

Πραγματικὰ ἡ ἀκοή τῆς γάτας εἶναι ἐξαιρετικὰ δυνατή. Οἱ γάτες τῆς Ἀγκυρας — καὶ ἰδίως αὐτὲς πού ἔχουν γαλάζια μάτια — εἶναι συχνὰ κουφές καὶ αὐτὲς δὲν μποροῦν νὰ κυνηγήσουν. Οἱ ἄλλες ὅμως, οἱ κοινὲς γάτες, ἔχουν τέτοια ἀκοή πού ὁ σκύλος οὔτε νὰ τὴν φανταστῇ μπορεῖ. Ἀκοῦνε ἀπὸ πολὺ μεγάλη ἀπόσταση καὶ μὲ μεγάλη ἀκρίβεια. Τὸ αὐτί τους συλλαμβάνει ἀκόμη καὶ τὰ ὑπερηχητικὰ κύματα.

Ἡ ἀκοή τῆς γάτας δὲν ἔχει μελετηθῇ ἀρκετὰ. Δὲν ξέρουμε ἀκόμη οὔτε τὴ λειτουργία τοῦ αὐτιοῦ τῆς καλὰ — καλὰ. Ὅλοι βλέπουμε ἓνα κόμπο στὴν κοιλότητά του, κανεὶς ὅμως δὲν ξέρει τί ἀκριβῶς κάνει. Πάντως ὅτι ἔχει μεγάλη σημασία φαίνεται ἀπὸ τὸ πόσο τὸν προσέχει τὴν ὥρα πού κάνει τὴν τουαλέττα τῆς.

Οἱ γάτες εἶναι πολὺ εὐαίσθητα ζῶα, ἀντιλαμβάνονται πράγματα ἀπρόσιτα στὶς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἐπιστήμονες θὰ εἰρωνευθοῦν αὐτὸ πού πιστεύει ὁ κόσμος, ὅτι ἡ γάτα προλέγει τὸν καιρὸ καὶ εἶναι ἀληθινὸ βαρόμετρο. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς δὲν εἰμαι ἔτοιμος νὰ τοὺς ἀκολουθήσω. Μπορεῖ νὰ μὴ πιστεύω ὅτι εἶναι προφήτες. Πιστεύω ὅμως ὅτι ἔχουν μεγάλη εὐασθησία στὶς καιρικὲς μεταβολὲς καὶ κυρίως ὅτι τὶς ἀντιλαμβάνονται πολὺ γρηγορώτερα ἀπὸ μᾶς. Ἴσως νὰ ἔχετε ἀκούσῃ γιὰ τὸν Ναπολέοντα, μιὰ περὶφημη γάτα πού πέθανε στὴ Βαλτιμόρη στὰ 1936, 19 χρονῶν, καὶ πού προέβλεπε μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τὸν καιρὸ.

Ἡ εὐαίσθησία αὐτὴ τῆς γάτας μαζὺ μὲ τὴν εὐφυΐα τῆς ἀντὶ νὰ μᾶς διευκολύνει νὰ τὴν καταλάβουμε, μᾶς δυσκολεῖ ἀκόμη περισσότερο. Ἡ



γάτα εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα ζῶα πού «σκέπτονται». Ἐγὼ προσωπικὰ δὲν ἔχω ἀμφιβολία ὅτι ἡ γάτα εἶναι πολὺ πιὸ ἐξυπνὴ ἀπὸ τὸν σκύλο. Σκέπτεται δὲν ἔχει τὴν τυφλὴ πίστη τοῦ σκύλου. Ἡ γάτα μένει πάντα γάτα, ζῇ στὸν δικὸ της κόσμον καὶ κοιτάζει τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων μὲ βλέμμα σαρδονικόν. Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ κόσμος, αὐτὸ δὲν τὸ μάθαμε ἀκόμη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις πού μποροῦμε νὰ ἀντιληφθοῦμε γιὰτὶ μοιάζουν μὲ τὶς δικές μας, ἡ γάτα ἔχει ἀκόμη κάτι πού θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ὀνομάσουμε ἑκτη αἴσθησις. Τὸ πού ἔχει τὴν ἑδρα τῆς αὐτὴ ἡ αἴσθησις, αὐτὸ δὲν τὸ ξέρουμε.



ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΝΥΧΤΑ

Τῇ νύχτῃ τῇ Χριστουγεννιάτικῃ
Τὰ δέντρ' ἀργοσαλεύουν τὰ κλαδιά τους,
Σὰν κάτω νὰ ζητοῦν μέσ' στ' ἄγνωστο
Καὶ ψηλαφοῦν δλόγυρά τους.

Ποιὸς ξέρεῖ ἂν στὰ κορμιὰ τὰ δέντρινα
Δὲν κρύβονται χαρές, καημοὶ καὶ πόθοι,
Ξένοι γιὰ μᾶς, ποὺ νοῦς ἀνθρώπινος
Δὲν τοὺς μαντεύει, δὲν τοὺς νιώθει;

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΙ ΚΙ' ΑΝ ΧΙΟΝΙΖΕΙ;

Τί κι' ἂν χιονίζει; . . . Δύστυχη ψυχὴ, τὸ φῶς θυμήσου,
Γίνου παιδί καὶ πίστεψε στὰ παραμύθια αἰώνια.
"Ἄς ἀνοιχτῇ ὁ παράδεισος ξανά στὴν προσευχή σου,
Καὶ τότε ἂς πέφτουν στὸ βουνό, στὴ χώρα ἂς πέφτουν χιόνια.

Ἐσὸν θὰ λὲς στὸν οὐρανὸ ψηλὰ πῶς ξεφυλλίζουν
Φούλια, κρινάκια, γιασεμιά, κάποια τρελὰ ἀγγελούδια,
Μὰ πρὶν νὰ πέσουν, οἱ κακὲς οἱ Σιρίγγες τὰ ξορκίζουν,
Κ' ἔτσι μαδᾶνε γύρω μας σὰ χιόνια τὰ λουλούδια.

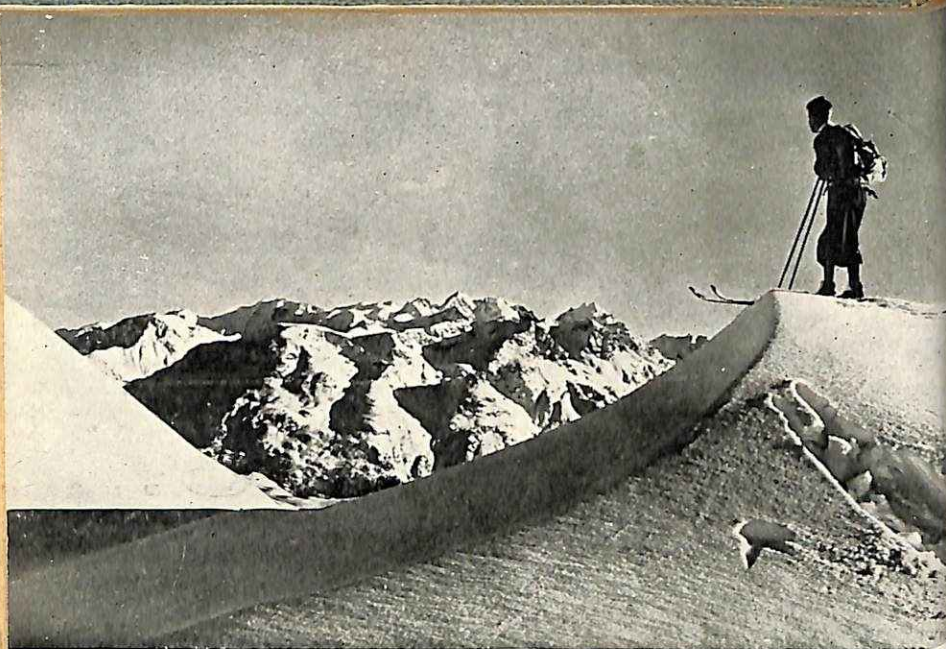
Λ. ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ Σ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ...



ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΤΟΠΙΟ
ΣΤΟ ΝΤΕΒΟΝΣΑΪΡ

(Φωτ. G. P. Abraham, Ltd., Keswick, England)



ΑΝΤΙΚΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΚΟΡΥΦΕΣ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΣΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

(Φωτ. Δ. Χαρισιάδης)



ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΕΛΚΗΘΟΡΟ ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ

(Φωτ. Camera Press, Ltd., Λονδίνο)

ΕΡΑ ΙΜΑΛΑΪΑ ΑΠΟ ΤΟ ΝΤΑΡΤΖΧΑΙΝΓΚ,
ΓΙΕΝΗΝΤΑ ΜΙΑΙΑ ΜΑΚΡΙΑ

(Φωτ. Paul Popper, Λονδίνο)





Η ΖΗΡΙΑ ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΗ

(Φωτ. Δ. Χαρισιάδης)

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ

Σκοτεινιάσμενος ὁ οὐρανὸς σιὸν Παρθενῶνα γέρνει.
Τὸ μαῦρο θόλο κάτασπρες κολόνες τὸν στηρίζουν.
Μέσα στὴ μπόρα ἡ ἀστραπὴ ἀνάερα φίδια σπέρνει
Κ' οἱ κεραυνοὶ τὸν χαιρετοῦν χωρὶς νὰ τὸν ἀγγίζουν.

Π. ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ

Νεκρὸς ὁ κόσμος ὅλων τῶν ἀνθῶν
Κατάχαμα σωριάστηκε κι ἀπλώθηκε·
Καημοὺς καὶ λύπες μὲς στοὺς κήπους τῶν παθῶν,
Ὁ νοῦς μου κλώθει.

Πλάϊ στὸ ρέμα τὰ δεντράκια τὰ ξερά,
Στρώνουν βουβὴ τὴ θλίψη τους σι' ἄβαθα κάτου,
Περνῶ σὰ μιά, σὰ πράσινα νερά,
Σκιὰ θανάτου.

Ἐσβησε ὁ ἥλιος, κι ὁ θαμπὸς ἀποσπερνὸς
Ξεπροβοδάει τὸ λείψανο χλωμῆς ἡμέρας.
Χεινοπωριάτικος σὲ κλαίει ὁ βραδινός,
Ψυχὴ μου, ἀέρας.

ὦ, ἄς ἦτανε γραμμένο σου, ἔρμη καρδιά,
Στὴ γύμνια τὴν ἀπορινὴ καὶ τὴν μαυρίλα,
Νὰ σὲ σκεπᾶσει μὲ ξερά, τοῦτ' ἢ βραδιά,
Κλαδιὰ καὶ φύλλα.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

νός τρόπος σκέψεως δείχθηκε πιδ δυνατὸς ἀπὸ τὶς διαφορές. Τέλος μὲ τὰ μαθήματα αὐτὰ φωτίζεται ἡ παράλληλη πολιτική, οἰκονομική καὶ κοινωνική ἐξέλιξη τῶν διαφορῶν κρατῶν.

» Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά τὰ παιδιὰ γνωρίζουν τὶς ἑνώσεις καὶ τὶς Ὀμοσπονδίες ποὺ πραγματοποιήθηκαν ἢ σχεδιάστηκαν στὸ παρελθὸν καθὼς καὶ τὰ συστήματα τοὺς ποὺ ἄλλαζαν ἀνάλογα μὲ τὸν τόπο καὶ τὴν ἐποχή, καὶ καταλαβαίνουν πόσες ὑλικές καὶ ψυχολογικές δυσκολίες ἔπρεπε κάθε φορὰ νὰ παραμεριστοῦν.

» Αὐτὰ εἶναι μὲ λίγα λόγια τὰ θέματα ποὺ φαίνονται κατάλληλα γιὰ νὰ περιλαμβάνονται στὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐθνῶν καὶ μάλιστα τῶν Δυτικῶν καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ συζητηθοῦν ἀπὸ ἓνα ἀρμόδιο συνέδριο.

» Στὴν παιδεία, περισσότερο ἀπὸ ὅπουδήποτε ἄλλου, σημασία ἔχει τὸ πνεῦμα ποὺ επικρατεῖ. Ὀλόκληρη ἡ παιδεία σήμερὰ ἔχει ἀποκτήσει ἓνα κριτικὸ πνεῦμα ποὺ δὲν θεωρεῖ πιά τὰ γεγονότα ἀπὸ τὴν στενὰ ἐθνικὴ ἀποψη, ἀλλὰ συντελεῖ πολὺ στὴν καλύτερη ἀμοιβαία κατανόηση. Συγχρόνως ὑπάρχει ἓνα πνεῦμα ποὺ κλίνει πρὸς τὴν γενικότητα καὶ στὴν καθολικότητα, ποὺ μέσα στὸ σύνολο τῶν ἀνθρώπων βλέπει τὸν Ἄνθρωπο. Εἶναι τὸ ἴδιο πνεῦμα ποὺ εἶχε θριαμβεύσει στὸν 18ο αἰῶνα καὶ εἶχε οδηγήσει τὴν Εὐρώπῃ πιδ κοντὰ παρὰ ποτὲ σὲ μιὰ ἐνότητα ποὺ

βασίζεται στὴν ἐλεύθερη θέληση. Ἡ ἐξοφάνιση αὐτοῦ τοῦ πνεύματος στὸν 20ο αἰῶνα μᾶς ἔφερε πίσω στὴν βαρβαρότητα.»

Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τοῦ Βελγίου - γιὰ νὰ μὴ μιλήσουμε γιὰ τὰ ἄλλα - φαίνεται ὅτι ἔχει πολὺ ἐνισχύσει τὶς προσπάθειες γιὰ τὴν κατανόηση καὶ τὴν γνωριμία τῶν ξένων χωρῶν. Ὁ κ. Ὑβ Ροζέ, γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Μεταρρυθμίσεως τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Βελγίου γράφει τὰ ἑξῆς:

«Τὸ δημοτικὸ σχολεῖο πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο εἶχε ἀρχίσει νὰ ἐφαρμόζη τὸ σύστημα τῶν ἀνταλλαγῶν ποὺ ὀργάνωνε ὁ Διεθνὴς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς. Τὰ παιδιά συγκεντρώνουν σὲ λευκώματα φωτογραφίες καὶ διάφορα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴ ζωὴ τοῦ τόπου τοὺς καὶ τὰ ἀνταλλάσσουν μέσω τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Νεότητος μὲ ὁμοία λευκώματα συνομηλίκων παιδιῶν ἀπὸ ἄλλες χώρες. Τὰ παιδιά ἀλληλογραφοῦν, γνωρίζονται καὶ, μὲ τὴν εὐαισθησία ποὺ τὰ διακρίνει, μαθαίνουν νὰ ἀγαποῦν τὰ ἄλλα παιδιά ποὺ ζοῦν τόσο μακριὰ καὶ εἶναι τόσο διαφορετικά.

» Ἡ μεταρρύθμιση τῆς στοιχειώδους παιδείας στὸ Βέλγιο στὰ 1936 ἐνίσχυσε τὴν κίνησιν κάνοντας στοὺς δασκάλους τὴν σύσταση νὰ ἐνθαρρύνουν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδιῶν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν γύρω τους καὶ σὲ ἄλλους τόπους. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ χρησιμοποιεῖται ἡ παρατήρηση, ἡ περιγραφή, καὶ

ἡ συσχέτιση. Ἡ μελέτη τοῦ περιβάλλοντος ἐπιτρέπει στὸ παιδί νὰ γνωρίσῃ τὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν κοντὰ του. Ὑστερὰ οἱ γνώσεις αὐτὲς συσχετίζονται μὲ ἀνάλογα γεγονότα ποὺ δὲν εἶναι ἄμεσα ἀντιληπτά: εἶναι τὰ γεγονότα καὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ σχετίζονται μὲ ἄλλες γειτονικές χώρες. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ τὰ παιδάκια ἀλληλογραφοῦν μὲ συμμαθητὲς τοὺς ἀπὸ ἐποχές καὶ ἄλλες χώρες καὶ ζητοῦν διάφορες πληροφορίες. Αὐτὸ ὅμως δὲν σταματᾷ ἐκεῖ: ἀνταλλάσσουν φωτογραφίες, δώρα γλυκά. Πολλὲς φορὲς συνδέονται ἔτσι ὁλόκληρες οἰκογένειες καὶ κάνουν ταξίδια γιὰ νὰ γνωριστοῦν καλύτερα.

» Ὁ πόλεμος δὲν ἄφησε νὰ γενικευθῇ αὐτὸ τὸ σχέδιο τοῦ 1936. Πολλὰ σχολεῖα ὅμως ἀρχισαν πάλι νὰ τὸ ἐφαρμόζουν.

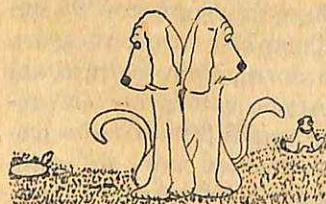
Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρουμε τὸ πρόγραμμα ποὺ ἀκολουθεῖ τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας. Τὸ καινούριο πρόγραμμα δίνει τὴν εὐκαιρία στὰ παιδιά στὶς δυὸ πρώτες τάξεις (12 - 14 ἐτῶν) νὰ μάθουν τὴν ἱστορία τοῦ Βελγίου ὅχι σὰν ἓνα ἀπομονωμένο σύνολο, ἀλλὰ συσχετισμένη μὲ τὴν παγκόσμια ἱστορία. Ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι θαυμάσιος γιατί ἐπιτρέπει στὸ παιδί, ἐνῶ μαθαίνει τὴν ἱστορία τοῦ τόπου του καὶ ἀρχίζει νὰ τοποθετῇ τὸν ἑαυτό του στὸν χρόνον καὶ στὸν χώρον, νὰ κατανοῇ τὴν ἀλληλοεξάρτηση τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ ἐκτιμᾷ καλύτερα τὴν ἀξία τοῦ πολιτι-

σμοῦ τῶν δυτικῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ συνεχεῖς ἀμοιβαῖες ἐπιδράσεις.

» Ἀπὸ τὸν τρίτον χρόνον τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει γενικὴ ἱστορία, μὲ τὴν προϋπόθεση βέβαια ὅτι πρέπει πάντα νὰ τονίζονται τὰ κεφάλαια ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν ἱστορία τῆς χώρας μας.

» Γιὰ νὰ συμπληρώσουμε τὴν γενικὴ αὐτὴ εἰκόνα θὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε ὅτι ὑπάρχουν δύο ἡμιεπίσημα γραφεῖα, («Ἡ νεολαία τοῦ Βελγίου στὸ ἐξωτερικὸ» καὶ «Ταξίδια στὸ Βέλγιο καὶ τὸ Λουξεμβούργο») ποὺ ὁργανώνουν ταξίδια καὶ φέρνουν σὲ ἐπαφὴ τοὺς νέους ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίσουν ξένες χώρες. Οἱ στατιστικὲς δείχνουν πὼς οἱ ὁργανώσεις αὐτὲς ἔχουν μεγάλη ἐπιτυχία. Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας ὁργανώνει παρόμοιες ἀνταλλαγὰς γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ προσωπικό.»

Τὸ συνέδριο αὐτὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν στὸ Ἀσριτζ δὲν ἦταν παρὰ τὸ πρῶτον ποὺ ὀργάνωσε ἡ Πολιτιστικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν πέντε χωρῶν ποὺ ὑπέγραψαν τὴν Συμφωνία τῶν Βρυξελλῶν. Τὸ δεύτερον θὰ γίνῃ στὸ Σέβρο τῆς Γαλλίας, τὸν Ἰούλιο καὶ Αὐγούστο τοῦ 1950. Στὸ Ἀσριτζ ὁρίστηκε μιὰ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ θὰ συνεδριάξῃ πολλὰς φορὲς τὸ χρόνο καὶ θὰ διατηρῇ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν συνέχεια τοῦ ἔργου τῶν συνεδρίων, γιατί βέβαια κάθε φορὰ οἱ ἄνθρωποι ποὺ θὰ παίρνουν μέρος δὲν θὰ εἶναι οἱ ἴδιοι.



ΤΙ ΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ

(Από το «Evening

Ολοι μας πιστεύουμε πώς μυστικός πόθος ενός γελοιογράφου είναι να τον πάρουν στα σοβαρά. Αν αυτό αληθεύει και για τον γνωστό Τζέιμς Θέρμπερ, τότε θα πρέπει να είναι απολύτως ικανοποιημένος.

Από χρόνια τώρα ο Θέρμπερ μάς έδινε σκίτσα σκύλων σε παράξενες, άστεϊες και σοβαρές στάσεις. Κάθε σκίτσο συνοδευόταν από το φανταστικό ανήσυχο γράμμα του ιδιοκτήτη του σκύλου και από την απάντηση του Θέρμπερ που συμβούλευε κάποια θεραπεία με βάση την ψυχιατρική. Κάτω από το άστειο κρυβόταν ειρωνία και ρεαλισμός που τώρα πήρε σάρκα και όστά. Είναι ο γιατρός Λάρρυ Τρίμπλ από το Λος Άντζελες, ο πρώτος ψυχίατρος σκύλων!

Ένας από τους γνωστότερους κατοίκους του Λος Άντζελες είναι ένας σκύλος δανικής ράτσας, ο Κόγκο, που ζυγίζει 76 κιλά. Η κυρία του όμως ζυγίζει μόνο 50 κιλά. Μια μέρα ο Κόγκο, άρχισε να δαγκώνει την κυρία του και η αστυνομία αποφάσισε ότι έπρεπε να τον σκοτώσουν.

Ο γιατρός Τρίμπλ επενέβη: «Μην σκοτώσετε το σκύλο, παρακάλεσε, προτού εξετάσω το έγώ του». Η αίτησή του έγινε δεκτή και ο σκύλος άκολούθησε τον γιατρό στο γραφείο του. Δεν ξέρουμε τι έγινε σ' αυτό το εξομολογητήριο μα μπορούμε εύκολα να το υποθέσουμε. Ο Κόγκο ξα-

ΑΡΑΓΕ ΟΙ ΣΚΥΛΟΙ;

Standard», Λονδίνο)

πλωμένος σε μια πέτσινη πολυθρόνα, οι κουρτίνες τραβηγμένες, ο γιατρός περπατά κρατώντας ένα λουκάνικο σά μαγνήτη. Υστερα έρχονται οι έξυπνες ερωτήσεις, ή έρευνα του παρελθόντος, ή ούρα που κοννιέται μια φορά για το «ναί» και δυο φορές για το «όχι» και ο γιατρός πηδάει επάνω στο γραφείο κάθε φορά που, αγγίζοντας κάποια κρυφή πληγή, προκαλεί ένα απειλητικό γρύλλισμα.

Από τη σκληρή αυτή δοκιμασία ο γιατρός Τρίμπλ βγήκε σβώς και έκανε τη διάγνωση του: «Ο Κόγκο δάγκωσε την κυρία του απλούστατα γιατί δεν αισθάνεται ασφάλεια».

Τώρα λοιπόν θα πρέπει να ξαναγραφούν στις εγκυκλοπαίδειες, όλα τα κεφάλαια για τους σκύλους. Στον τόμο που έχω μπροστά μου αναφέρονται ένα σωρό παραλλαγές και ατέλειες στα χαρακτηριστικά π.χ. του μπουλ-τεριέ πουθενά όμως δεν λέγεται κάτι για το ψυχολογικό σόκ που μια από τις ατέλειες αυτές θα μπορούσε να προκαλέσει.

Τί θα έλεγε ο Φρόυντ για όλα αυτά; Ασφαλώς θα δογίζόταν πολύ αν του λέγανε πως ένα θηλυκό πεκινουά υπέφερε από κατάθλιπτική νεύρωση!

Τα σκίτσα του Θέρμπερ δημοσιεύονται με την άδεια των εκδοτών Hamish Hamilton, από τα βιβλία «The Beast in me and Other Animals» και «Cream of Thurber».



ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΙ

(Από το «The Economist», Λονδίνο)

Οι επιστημονικοί εξοπλισμοί και ο πολιτικός φανατισμός αύξησαν και την ανάγκη της μυστικότητας και τον κίνδυνο της διαρροής μυστικών πληροφοριών. Αυτός ο τελευταίος κίνδυνος δημιουργεί ένα καινούριο πρόβλημα.

Η τέχνη της κατασκοπείας έχει την αρχή της σε πολύ παλιούς χρόνους. Στη Βίβλο, στο μέρος όπου γίνεται λόγος για την κατάκτηση της Παλαιστίνης από τους Έβραίους, λέγεται πως ο Ίωσήφ έστειλε δύο κατασκόπους για να δουν σε ποιά ακριβώς κατάσταση βρισκόταν η άμυνα της Ιεριχούς και ότι γλύτωσαν χάρη στον αμφιβόλο πατριωτισμό μιάς γυναίκας που τους κατέβασε με σκοινί από τα τείχη. Σε όλους τους αιώνες όλα τα κράτη είχαν μυστικά που ήθελαν να τα κρύψουν και τα άλλα πάλι είχαν πράκτορες που τους έβριζαν να τα μάθουν. Η κατασκοπεία ήταν πάντα και εξακολουθεί να είναι ένα από τα κυριότερα έργα ενός κράτους, γιατί η γνώση του τί γίνεται στα άλλα κράτη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξωτερική πολιτική και τις πολεμικές προετοιμασίες.

Η ανάγκη δημιούργησε το έπαγγελμα, ένα επάγγελμα για ταπεινούς ανθρώπους που είναι πρόθυμοι να άρνηθούν τη δόξα και να κρύψουν τα χαρίσματά τους, ένα επάγγελμα για το οποίο οι κοινωνικές έρευνες, οι απογραφές, οι υπολογισμοί και οι στατιστικές σχετικά με το ποσοστό της ανεργίας, πολύ λίγα πράγματα μας λένε. Η φωνή του κατασκόπου είναι τόσο μυστική όσο και τα απαγορευμένα μυστικά που ζητάνε να κατακτηθούν. Κανένα κράτος δεν τον διορίζει.

Ενώ όμως αυτός ζει σαν φάντασμα στην τάξη των ανυπότακτων, κάθε χώρα κάνει τα πάντα για να βοηθήσει ή να εμποδίσει το έργο του.

Η κατασκοπεία γίνεται σε όλες τις εποχές, με όλους τους καιρούς, σε ειρήνη και σε πόλεμο. Κανονικά μόνο σε καιρό πολέμου, αποκτά ιδιαίτερη σημασία και ο κόσμος συνειδητοποιεί πόσο επικίνδυνη είναι. Σε καιρό ειρήνης και η κατασκοπεία και η αντικατασκοπεία παίζουν το παιχνίδι τους στη σκιά, ενώ ο άλλος πολίτης δεν έχει ιδέα τι γίνεται, ως την ώρα—και ξέρουμε πως σπάνια συμβαίνει αυτό—που η υπόθεση φθάνει στο δικαστήριο. Αλλά σήμερα κάθε έθνος μέσα στην ατμόσφαιρα του ψυχρού πολέμου, κοιτάζει γύρω του με αγωνία να βοηθήσει τους κρυμμένους έχθρους του. Όταν οι υποψίες είναι αρκετά ισχυρές και εξαπλώνονται σε ευρύτερο κύκλο, το έθνος περνά σε μια κατάσταση «κατασκοπομανίας» κατά την οποία ο όρθολογισμός υποχωρεί και πολλοί άνθρωποι άδικούνται.

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους η κατασκοπεία έχει σήμερα μεγαλύτερη σημασία από άλλοτε και στις διεθνείς σχέσεις και στην εσωτερική πολιτική. Η εξάρτηση των στρατών από την επιστήμη κάνει τη μυστικότητα όλο και πιο σημαντική για τις άμυντικές προετοιμασίες, αυξάνοντας έτσι τον πειρασμό στις αντίπαλες δυνάμεις να διεισδύσουν ή μια στα μυστικά της άλλης.

Υστερα, χωρίς τη βοήθεια των καλών κατασκόπων, κανένα κράτος δεν μπορεί σήμερα να είναι βέβαιο τί είδους όπλα θα χρησιμοποιηθούν εναντίον του σε έναν μελλοντικό πόλεμο. Και φυσικά η απροσδόκητη χρησιμοποίηση τελειοποιημένων ή νέων όπλων μπορεί να αποβεί απο

φασιστική σε κάθε ένοπλη σύγκρουση. Την εποχή του Σέρλοκ Χόλμς ή η κατασκοπεία έκλεβε απλώς τα σχέδια του τελευταίου τύπου υποβρυχίων. Σήμερα στην κλίμακα των φιλοδοξιών της συμπεριλαμβάνονται ατομικές βόμβες, στρατοστρατικές ρουκέτες, θαυματουργοί τρόποι χρησιμοποίησης των ηλεκτρονίων και όλα τα μέσα του μικροβιακού ή μετεωρολογικού πολέμου.

Η ανάγκη της μυστικότητας στα επιστημονικά και τεχνικά ζητήματα έρχεται σε αντίθεση με την ελευθερία και την δημοσιότητα που χαρακτηρίζει την σημερινή επιστήμη. Η επέκταση των μέτρων ασφαλείας τείνει να αποκορύφει από τον κόσμο πεδία ολόκληρα της επιστημονικής έρευνας που την σημασία της από επιστημονική άποψη ούτε να την φαντασθούν καν θα μπορούσαν οι παλαιότεροι επιστήμονες. Οι επιστήμονες της Δύσεως δεν φάνηκαν καθόλου πρόθυμοι να δεχθούν τα μέτρα ασφαλείας που θέλησαν να τους επιβάλουν οι κυβερνήσεις τους χωρίς αυτό να όφειλεται σε συμπάθειες προς άλλες, ξένες χώρες.

Ενας θρησκευτικός πόλεμος ή μια επανάσταση δημιουργούν αίσθήματα που ξεπερνούν τον πατριωτισμό και επομένως εντείνουν τους κινδύνους της κατασκοπείας. Απειροί είναι οι άνθρωποι που για την ιδεολογία τους είναι πρόθυμοι να βοηθήσουν μια ξένη χώρα εις βάρος της δικής τους. Επί πλέον οι συνθήκες αυτές αλλάζουν εντελώς τον χαρακτήρα της αντικατασκοπείας. Η κατασκοπεία προϋποθέτει πάντα δύο στοιχεία—τον ξένο πράκτορα που παίρνει τις πληροφορίες και τον πολίτη της χώρας που κατασκοπεύεται, ο οποίος κρατά κάποια εμπιστευτική θέση ή έχει οπωσδήποτε τη δυνατότητα να βλέπει και να μεταδίδει τα μυστικά στον ξένο πράκτορα. Από ηθική άποψη οι δύο αυτοί παράγοντες διαφέρουν πολύ μεταξύ τους. Ο πράκτορας στέλνεται έξω από τον τόπο του, για να κατασκοπεύει για

χάρη της πατρίδας του. Είναι πατριώτης—αν και αρκετά καλά πληροφομένος. Ο άνδρας όμως ή η γυναίκα που κατέχει μια εμπιστευτική θέση και πουλά για χρήματα τα μυστικά της χώρας του, χειρότερο είναι από όλους σαν τον χειρότερο εγκληματία. Ωστόσο η ίδια η φύση του εγκλήματός του διευκολύνει την αντικατασκοπεία του στρατού ή της αστυνομίας. Όπου υπάρχει υποψία ότι διαρρέουν εμπιστευτικές πληροφορίες, υπάρχουν συνήθως και αρκετά σημεία προσωπικής αδυναμίας που βοηθούν τον ανακριτή. Όταν όμως κάποιος προδίδει την χώρα του από πολιτική πεποίθηση, τέτοια καθοδηγητικά ίχνη δεν υπάρχουν. Ο επαναστάτης κατασκόπος—προδότης είναι συνήθως πρόσωπο ανώτερας ηθικής που δεν πληρώνεται για τις υπηρεσίες που προσφέρει και δρά μόνον από κίνητρα που τα υπαγορεύει ή πιδ άκεραία, κατά τη γνώμη του, πολιτική ιδεολογία. Το μόνο που μπορεί να τον προδώσει, εκτός αν συλληφθεί επ' αυτοφώρω, είναι το παρελθόν του, και αυτό ακριβώς είναι που δεν μπορεί να εξακριβωθεί ή αντικατασκοπεία του στρατού ή της αστυνομίας.

Πάντως το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπισθεί, γιατί η παρεμπόδιση της κατασκοπείας έχει ασφαλώς πολύ περισσότερη σημασία από τη θεράπεια των κακών που προξενεί. Όταν μία φορά διαρρεύσει μία πληροφορία, τότε πια τίποτε δεν γίνεται. Γι' αυτό καλό θα ήταν να μην τοποθετούνται ή να μην παραμένουν σε θέσεις από τις οποίες μπορούν να κάνουν κακό, πρόσωπα που οι πολιτικές τους αρχές μπορεί να τα οδηγήσουν στην προδοσία της πατρίδας τους με την πρώτη ευκαιρία που θα τους δοθεί. Τους κομμουνιστές μπορεί κανείς να τους παραβάλλει με κάποια θρησκευτική αίρεση που, σύμφωνα με τα κηρύγματά της, ή μεγαλύτερη αρετή του πιστού είναι να θυσιάσει ανθρώπους στο θεό του: Σύμφωνα με την αρχή της ελευθερίας

μιά χώρα δεν μπορεί να καταπιέξει μια αίρεση. Δικαιολογημένα όμως ο κόσμος θα αρνιόταν να διαλέξει ανάμεσα στους οπαδούς της, τους μαγείρους και τους χειρουργούς του. Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να σεβώμαστε την ειλικρίνεια με την οποία ο κομμουνιστής πιστεύει στο δικαίωμά του να κυριαρχήσει στον κόσμο και να σκοτώσει τους αντιπάλους του. Όσο όμως το κομμουνιστικό κόμμα δεν βρίσκεται στην αρχή, κάθε δημοκρατική κυβέρνηση πρέπει να κρατά τους κομμουνιστές μακριά από θέσεις από τις οποίες μπορούν να προδώσουν τον τόπο τους κατά τρόπο επικίνδυνο.

Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι σε καμία δημοκρατική χώρα δεν είναι επιθυμητή η εκκαθάριση των κυβερνητικών υπηρεσιών με το σύστημα των πολιτικών «τέστ», παρ' όλο

που η απειλή νέων ομαδικών δολοφονιών την καθιστά τόσο απαραίτητη. Οι εκκαθαρίσεις πρέπει να γίνονται σε όσο το δυνατό μικρότερη κλίμακα συγχρόνως όμως να είναι πλήρεις και να στηρίζονται σε ακριβείς πληροφορίες.

Η ξημία που προκαλεί η επέκταση των μεθόδων της μυστικής εξουσίας των πολιτικών φρονιμάτων σε μεγάλες ομάδες της κοινωνίας εξουδετερώνει, ότι καλό θα μπορούσε να δώσει. Και στο τέλος, σε μια αρωστημένη και βλαβερή ιδεολογία, μόνο οι υγιείς και ζωτικές δυνάμεις μιας δημοκρατικής κοινωνίας μπορούν να αντιδράσουν. Και μόνον εκεί όπου η κατασκοπεία δημιουργεί ανεπανόρθωτους κινδύνους για την ασφάλεια ενός κράτους, μπορούν να δικαιολογηθούν έκτακτα προστατευτικά μέτρα.

«Νομίζω πως θα ήταν άνοησία να κάνουμε ένα κομμουνιστή στρατηγό ή ναύαρχο ή να του δώσουμε σπουδαία θέση στην αεροπορία. Δεν συνιστώ την χρησιμοποίηση των κομμουνιστών σε μυστικές υπηρεσίες του Κράτους και δεν νομίζω πως θα έπρεπε να μαθαίνουν πολιτικά μυστικά. Η μυστικότητα σχετικά με τα άτομικά όπλα, όσο και αν την επιθυμούμε, είναι ίσως ανέφικτη, και τα κρυφομυλήματα γύρω από την ατομική φυσική είναι κάπως άνοητα. Χαίρομαι διαντά εργατικά συνδικάτα ψηφίζουν έναντιον των κομμουνιστών αρχηγών. Η βάση όμως είναι πως ο φανατισμός είναι κάτι κακό, και δεν πρέπει να καταπολεμείται με φανατισμό. Οι αντίπαλοι πρέπει να δίνουν στον φανατισμό πρέπει να είναι τόσο ώστε να μην τον καταστρέφει. Πέρα όμως απ' αυτό, τίποτα, γιατί τότε είναι σαν να οδηγούν την δημοκρατία στην αυτοκτονία.

BERTRAND RUSSELL, «The Leader Magazine»

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Της WENDY HALL

«Ως τώρα η εφήμερη ισορροπία διατηρήθηκε.
Θά μπορούσε άραγε να συνεχιστεί;

Παρ' όλο που εξωτερικά δεν φαίνεται, το Έλσίνκι είναι σήμερα μια χαρούμενη πρωτεύουσα. Τα αυστηρά γρανιτένια σπία του ρίχνουν την γκριζα τους σκιά στους δρόμους που διασχίζουν τράμ και αυτοκίνητα, τόσο γερικά ώστε δεν θα ήταν πολύ ευγενικό να ρωτήσει κανείς την ηλικία τους. Και οι κάτοικοι του Έλσίνκι έχουν το ύφος ανθρώπων που αναγκάστηκαν να αγοράσουν τα ρούχα που βρήκαν και όχι να διαλέξουν αυτά που τους άρεσαν και τα αλλαχόμενα τους πρόσωπα σ' αφήνουν να καταλάβεις πως βασανίστηκαν.

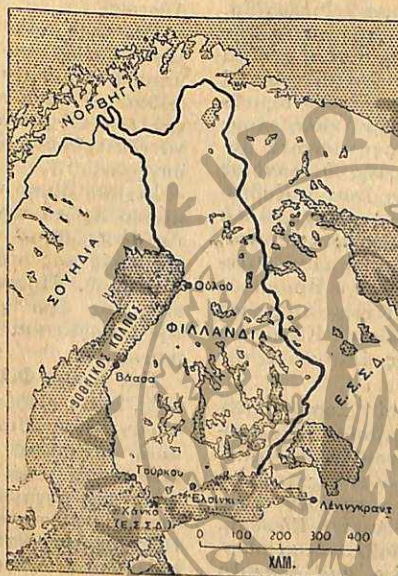
Αν όμως τους μιλήσεις θα δεις πως είναι γεμάτοι κέφι, ζωή και αί-

σε όλα τα τρόφιμα υπήρχε δελτίο. Σήμερα το ψωμί είναι ελεύθερο και το δελτίο υπάρχει μόνο στη ζάχαρη και στον καφέ. Πριν από ένα χρόνο τα ρούχα όχι μόνο μοιράζονταν αυστηρότατα με δελτίο, αλλά σχεδόν δεν υπήρχαν. Σήμερα είναι ελεύθερα. Και οι τιμές έπαψαν να είναι αστρονομικές.

Η ανόρθωση του τόπου μπορεί να μοιάζει με θαύμα, στην πραγματικότητα όμως είναι αποτέλεσμα ενός αγρού, αλλά συστηματικού προγράμματος. Στα δύο πρώτα μετά τον πόλεμο χρόνια, οι Φιλλανδοί έβγαλαν πολύ περισσότερη ξυλεία από ότι συνήθως. Την πούλησαν έξω και αγόρασαν λιπάσματα. Αφ'

όπου αποκαταστάθηκε η γεωργία σχεδόν στο προπολεμικό της επίπεδο, και επομένως πολύ λίγα τρόφιμα έπρεπε να εισάγονται απ' έξω, όλο το διαθέσιμο συνάλλαγμα το έδωσαν για ρούχα και άλλα είδη.

Εκείνο όμως που συντελεί περισσότερο στην αίσιοδοξία των Φιλλανδών είναι η πολιτική κατάσταση της χώρας. Και όμως δεν έπαψαν να βρίσκονται στο χείλος του Ρωσικού γκρεμού και ποτέ δεν έπαψαν



νά τὸ ξέρουν. «Ὡστόσο» λένε, «εἴμαστε ζωντανοὶ καὶ ἔχουμε τὴν ἀνεξαρτησία μας. Δὲν μᾶς κατάπιαν ὅπως τὶς μικρὲς Βαλτικές Δημοκρατίες, δὲν ἔχουμε χάσει τὴν ἐλευθερία μας ὅπως οἱ Τσέχοι.» Πόσο ἐλεύθεροί εἶναι δὲν μπορεῖ νὰ τὸ καταλάβει κανεὶς ἂν δὲν πᾶν στὴ Φιλανδία. Στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῆς χώρας, δύσκολα θὰ συναντήσῃ καὶ τὸ παραμικρὸ ἴχνος Ρωσικῆς ἐπιρροῆς. Δύσκολα μπορεῖ ἐπίσης νὰ συμβιβασθῇ κανεὶς τὸν ἀντικομμουνιστικὸ ἀγῶνα τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς τῆς Κυβερνήσεως μὲ τὴν ἀναπόφευκτη ὑποταγὴ τῆς στὸ Κρεμλίνο, ὡς πρὸς τὰ ἑξωτερικὰ ζητήματα.

Ἡ Σοσιαλδημοκρατικὴ κυβέρνησις ποὺ μετὰ τὶς ἐκλογὰς τοῦ 1918 παραμέρισε τὸν Συνασπισμὸν στὸν ὁποῖο συμμετεῖχαν καὶ οἱ Κομμουνιστές, συγκεντρώνει τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ. Χωρὶς καθόλου κακία, μέλη ἄλλων κομμάτων καὶ ἀνθρωπῶν διαφορετικῶν πεποιθήσεων ἀναγνωρίζουν πὼς οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀποτελοῦν τὴν μόνην πραγματικὴν δύναμιν στὴν σημερινὴ Φιλανδία. «Ἐμεῖς» λένε, ἐννοώντας συχνὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ καὶ ἐμπορικὴ μεσαία τάξην, «σβύσαμε μὲ τὸν πόλεμον. Οἱ ἐργάτες κατόρθωσαν ὡς ἓνα σημεῖον νὰ ἐπιζήσουν καὶ στὴν καλὴ τους θέλησιν καὶ τὴν ἐνεργητικότητά βασιζόμενοι οἱ ἐλπίδες τῆς Φιλανδίας γιὰ τὸ μέλλον». Συγχρόνως ἡ Κυβέρνησις διατηρεῖται στὴν ἀρχή, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἔχῃ τὴν πλειοψηφίαν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑποστήριξιν τῶν Φιλελευθέρων, τοῦ Σοιδηδικοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Συντηρητικοῦ Κόμματος, ἐνῶ ἡ δεξιὰ τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος καὶ οἱ κομμουνιστὲς ἀποτελοῦν τὴν ἀντιπολίτευσιν.

Μποροῦν ἄραγε οἱ Σοσιαλδημοκράτες νὰ ἀνταποκριθῶν μὲ ἐπιτυχίαν στὸ τετραπλὸν τοῦς ἔργον; Μποροῦν νὰ διατηρήσουν καλὰς σχέσεις μὲ τὴν Ρωσσίαν, νὰ συσφίξουν τοὺς δεσμούς τοὺς μὲ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, νὰ διευθύνουν τὴν Φιλανδικὴν οἰκονομίαν στὸ καινούριον καὶ δύσκολον

στάδιον ποὺ περνᾷ καὶ νὰ κρατήσουν τὴν κομμουνιστικὴν ἐπιρροὴν στὸ ἐλάχιστον δυνατό ὄριο, ὥστε νὰ σώσουν τοὺς δημοκρατικούς θεσμούς; Μὲ λίγα λόγια, θὰ δώσουμε τὴν ἰδίαν τοὺς τῆς ἀπάντησιν στὰ ἐρωτήματα αὐτά.

Γιὰ τὴν Ρωσσίαν λένε: «Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει τί γίνεται μέσα στὴν Ρωσσίαν. Οὐδὲ τὴν Ρωσσίαν τὴν ἐνδιαφέρει τί γίνεται μέσα στὴν Φιλανδία. Ἄλλο ὅμως δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε παρὰ νὰ ἐνεργήσουμε σὰν καλὸν γείτονες καὶ νὰ ἐκτελούμε πιστὰ τὰ ὅρουν τῆς συνθήκης».

Γιὰ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην λένε: «Ἀφήστε μας νὰ διατηρήσουμε καὶ νὰ κάνουμε στενότερες τὶς σχέσεις ποὺ εἴχαμε μαζί σας πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον, χωρὶς νὰ μᾶς ζητᾶτε νὰ συμμετέχουμε ἐπίσημως σὲ ὁργανισμοὺς σὰν τὸν Ο.Ε.Ο.Σ. ἢ τὴν Σκανδιναυικὴν τελωνειακὴν ἑνωσιν. Ἀφήστε μας νὰ συνεργαστοῦμε μαζί σας, ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὰ ἐπίσημα πλαίσια, ὥστε νὰ μὴν διαταράξουμε τὴν ἡδὴ ἀποκτηθεῖσα ἰσορροπία μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως».

Γιὰ τὴν οἰκονομικὴν τοὺς θέσιν λένε: «Ἡ Φιλανδικὴ οἰκονομία δὲν μπορεῖ πιά νὰ στέκῃ σὲ δύο ξύλινὰ πόδια. Τὸ ἓνα πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ἀλλεῖνον. Οἱ βιομηχανίες μας πρέπει νὰ ἐξελιχθῶν, ἢ γεωργία μας νὰ συγχρονισθῇ».

Εἴχαμε δίκην νὰ ὑποτιμῇσουμε τὸν μάρκο πρῶτα τὸν Ἰούλιον καὶ μετὰ τὸν Σεπτέμβριον γιὰ νὰ κρατήσουν τὶς τιμὲς μας στὸ ἐπίπεδον τοῦ συνταγωνισμού. Πρέπει νὰ πουλοῦμε τὴν εἶδὸς μας ἔξω γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τὴν ἀνεργίαν καὶ ἐπομένως τὸν Κομμουνισμό».

Γιὰ τοὺς Φιλανδοὺς Κομμουνιστὰς, λένε: «Πρέπει νὰ τοὺς πολεμήσουμε μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ ὅπλα. Γιὰ αὐτὸ τὸν σκοπὸ τὸ Σοσιαλδημοκρατικὸν κόμμα ἔχει ἀντιγράψει ἀρκετά πιστὰ τὴν ὁργάνωσιν ποὺ ἐφαρμόζουν στὰ ἐργοστάσια οἱ κομμουνιστὰς, τοὺς πυρῆνες καὶ τὶς ἐπαφὰς καὶ τὸ πολὺπλοκον δίκτυον μὲ τὸ ὁποῖον

κλοποροῦν καθεὶ μέρα ὅλες οἱ εἰδήσεις. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὁ ξεπεσμός τῶν κομμουνιστῶν στὰ ἐργατικά συνδικάτα—παρ' ὅλο ποὺ οἱ Σοσιαλδημοκράτες συμφωνοῦν πὼς ἡ κομμουνιστικὴ τακτικὴ βοήθησεν στὴν ἀποξένωσιν τοῦ Φιλανδοῦ ἐργάτη ποὺ δὲν τοῦ ἀρέσει καθόλου νὰ τὸν χρησιμοποιοῦν σὰν ὄργανον».

Οἱ ἀπεργίαι τὸν περασμένον Ἀπρίλιον ἀπέδειξαν πὼς οἱ κομμουνιστὰς δὲν μποροῦν νὰ πάρουν μὲ τὸ μέρος τοὺς μεγάλους ἀριθμοὺς ἐργατῶν καὶ οἱ Φιλανδοὶ Κομμουνιστὰς πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμοι ὄχι μόνον γιὰ ὑποχωρήσεις, ἀλλὰ καὶ γιὰ πλήρη ἀποτυχίαν. Ἀντίθετα τὸ Σοσιαλδημοκρατικὸν κόμμα βγήκε ἀπὸ τὴν κρίσιν πῶς δυνατό, ὅπως καὶ ὅλα τὰ κόμματα ποὺ ἐνώθηκαν μαζί του ἐναντίον τῶν κομμουνιστῶν, καὶ ἀπέδειξε καθαρά πὼς δὲν πρόκειται ν' ἀνεχθῇ ἀντιδημοκρατικὰς μεθόδους στὴν βιομηχανικὴν ζωὴ τῆς Φιλανδίας.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόγραμμά τοὺς. Θὰ μπορέσουν νὰ τὰ βγάλουν πέτρα μὲ τοὺς Ρώσους ἄγρυπνους πᾶν ἀπὸ τὸ κεφάλιν τοὺς; Πὼς τὰ κατάφεραν ἀλήθεια νὰ φθάσουν καὶ ὡς ἐδῶ; Οἱ ἴδιοι οἱ Φιλανδοὶ συχνὰ ἀποροῦν μὲ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς. Οἱ Κομμουνιστὰς ἰσχυρίζονται πὼς μόνον αὐτοὶ στάθηκαν ἐπινοητικοὶ στὴν διατήρησιν ἀγαθῶν σχέσεων μὲ τὴν Ρωσσίαν, ἐνῶ οἱ Σοσιαλδημοκράτες—ἂν καὶ μὲ λιγότερες φωνές—βεβαιώνουν ὅτι σ' αὐτοὺς ἀνήκει ἡ τιμὴ τῆς διαφυλάξεως τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν στὴν Φιλανδίαν. Οἱ διεκδικήσεις ὅμως αὐτὲς δὲν ἀγγίζουν τὴν οὐσίαν. Τὸ παράδοξον εἶναι ποὺ πηγαίνουν βαθύτερα, στὴν ἱστορίαν.

Ἡ Ρωσικὴ ἐπικυριαρχία στὴν Φιλανδίαν κράτησεν ἀπὸ τὸ 1809 ὡς τὸ 1917. Οἱ δύο λαοὶ γνωρίζονται καλὰ. Οἱ Ρώσοι ξέρουν πὼς ὁ Φιλανδὸς ἔχει τρομερὸν πείσμα, πρωτόγονον πάθος καὶ ἔντονον ἐθνικισμόν. Ξέρουν πὼς σὲ κάθε προσπάθειαν νὰ τὸν παρασύρουν, θὰ ἀρνηθῇ ἐπίμονα, πὼς

ἂν τὸν καταπιέσουν θὰ βγάλῃ μαχαίρι. Εἶναι ὅμως ἐργατικός, φιλόπονος καὶ πῶς ἐπιδεικνύεται γιὰ βιομηχανοποίησιν ἀπὸ ὅ,τι ὁ συνάδελφός του τῶν Βαλκανίων. Καὶ αὐτὸ ἀκριβὲς ποὺ χρειάζονται οἱ Ρώσοι ἀπὸ τοὺς Φιλανδοὺς εἶναι ἡ βιομηχανία.

Στὴ συνθήκην τῆς εἰρήνης οἱ Ρώσοι ἔκαμαν ἄγριο παζάρεμα. Ἀνάγκασαν τοὺς Φιλανδοὺς νὰ ἐφαρμόσουν ἐπαναστατικὰ συστήματα στὴν οἰκονομίαν τοὺς, νὰ δημιουργήσουν βιομηχανίας ποὺ σχεδὸν δὲν ὑπῆρχαν καθόλου προηγουμένως—βιομηχανίες μετάλλων, ναυπηγεία, ἐργοστάσια παραγωγῆς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος—νὰ ἐκπαιδεύσουν νέους ἐργάτες, νὰ παραδίδουν ἐγκαίρως ἢ νὰ πληρώνουν πρόστιμον. Πῆραν πολλὰ καὶ ἀνεκτίμητα ἐδάφη, πῆραν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ παίρουν ἐφόδια ποὺ τὰ χρειάζονται. Ἔτσι οἱ Φιλανδοὶ ἐξαγόρασαν τὴν ἐσωτερικὴν τοὺς ἐλευθερίαν μὲ τὴν συνεργασίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ οἱ Ρώσοι θυσιάσαν τὴν ἰδεολογίαν στὸν ρεαλισμόν.

Ἴσως οἱ Ρώσοι νὰ ἔλιπζαν περισσότερα. Ἴσως νὰ ζῇ οὐσαν—μάταια βέβαια—νὰ δημιουργήσουν ἓνα καινούριον βιομηχανικὸν προλεταριάτον. Ἴσως νὰ ἀπέβλεπαν σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ἡ Φιλανδικὴ βιομηχανία θὰ ἀποτελοῦσε ἓνα ὁλοστάσιον ποὺ θὰ τὸ προστάτευε ἀπὸ τὴν Δύσιν τὸ Σοιδηδικὸν τεῖχος. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ κατάλαβαν ὅτι ἡ καταπίεσιν τῆς Φιλανδίας θὰ ἐνίσχυε τὴν ἀντίδρασιν τῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν. Τὸ Κρεμλίνον πάντα προτιμοῦσε ἓναν ἀσθενῆ, διηρημένον καὶ οὐδέτερον βορρᾶ. Οἱ δεσμοὶ ὅμως τῆς Φιλανδίας μὲ τὶς ἄλλες Σκανδιναυικὰς χώρας καὶ ἰδίως τὴν Σουηδίαν—ἀποῦ ἐπὶ αἰῶνες ἦταν ἐπαρχία τῆς—εἶναι πολὺ στενοὶ. Στενότερη ἑνωσιν τῆς Φιλανδίας μὲ τὴν Ρωσσίαν θὰ ἀνάγκαιεν τὴν Σουηδίαν νὰ προσανατολισθῇ ὁριστικὰ πρὸς τὴν Δύσιν. Ἀκριβὲς αὐτὸ ποὺ ζητοῦν οἱ Φιλανδοὶ, ἡ ἐπιθυμία τοὺς νὰ μείνουν ἀνεξάρτητοι καὶ οὐδέτερον κράτος, συνέτεινε πολὺ

στην διατήρηση της ούδετερότητας της Σουηδίας και στον διαχωρισμό των σκανδιναβικών κρατών, σύμφωνα με την επιθυμία των Ρώσων.

Ετσι διατηρήθηκε ως τώρα η α-σταθής ισορροπία των σχέσεων Φιλλανδίας-Ρωσίας. Οι Ρώσοι, λένε με μία φωνή οι Φιλλανδοί, φέρθηκαν πολύ καλά, το ίδιο όμως κάνουμε και μείς. Αυτό σημαίνει ότι ο τύπος της Φιλλανδίας εφαρμόζει ο ίδιος λογοκρισία ώστε να μην εκτρέπεται σε κριτικές για το Σοβιετικό καθεστώς.

Όταν παίχτηκε στο Έλσίνκι το έργο του Σάρτρ «Βρώμικα χέρια» ή Σοβιετική Κυβέρνηση διαμαρτυρήθηκε επισήμως. Από την άλλη μεριά όμως ο Ρωσικός ραδιοφωνικός σταθμός εξαπολύει ολόκληρη κριτική για την «άντιδραστική κυβέρνηση Φάγκερχολμ» που, όπως οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις της Δύσεως, συνεχώς «προδίδει τους εργάτες».

Οι τιμές της ξυλείας και του χαρτιού έπεσαν. Τα εργατικά ανέβηκαν και η μηχανοποίηση εξαρτάται από την εισαγωγή μηχανημάτων από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τελικώς την απάντηση θα την δώσει η Ρωσία. Όταν, το 1952 θα έχει συμπληρωθεί η πληρωμή των επανορθώσεων ή Φιλλανδία θα αντιμετωπίσει καινούριο οικονομικό πρόβλημα: Τι θα κάνει την βιομηχανία μετάλλων και ηλεκτρικών ειδών που έδημιούργησε για τους Ρώσους; Δεν θα μπορέσει να την καταργήσει, γιατί έτσι θα δημιουργήσει ανεργούς και επομένως κομμουνιστές. Στη Δύση, που έχει τις δικές της προσδοκίες, μενές μεταλλοβιομηχανίες, μπορεί να πουλήσει προϊόντα ξυλείας όχι όμως μέταλλα. Η έσωτερική της αγορά δεν μπορεί να απορροφήσει την παραγωγή των βιομηχανιών της, εκτός αν γίνει καμιά προσαρμογή, πράγμα πολύ δύσκολο. Η μόνη διέξοδος είναι η Ρωσία και η Ανατολική Ευρώπη.

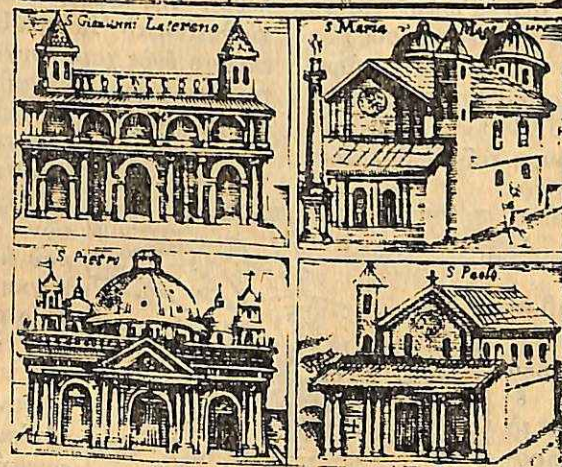
Το Κρεμλίνο θα πρέπει τότε να αποφασίσει. Ή θα πρέπει να αφήσει την Φιλλανδία στο οικονομικό χαλάρωμα, αρνούμενο να εισαγάγει φιλλανδικά προϊόντα και έτσι να δημιουργήσει νέους πολιτικούς κινδύνους. Ή θα εξακολουθήσει να είναι καλός πελάτης της Φιλλανδίας, αν αυτό βεβαίως συμφέρει στη Ρωσία.

ΑΓΙΟΝ ΕΤΟΣ

Του B. MATTEUCCI

(Από το «Le Vie d'Italia», Μιλάνο)

Le quattro Chiese si visitano per obbligo da tutti i Pellegrini, ci aiutano a scoprire il Santo tesoro del Giubileo.



Ενυογραφία του 18ου αλ. με τις τέσσερις Βασιλικές που πρέπει να επισκεφθούν όλοι οι πιστοί.

Το 1950 είναι το Άγιον Έτος των Καθολικών. Από κάθε γωνιά της γης θα μαζευτούν στη Ρώμη προσκυνητές για τον εορτασμό του. Το παρακάτω άρθρο είναι ενδιαφέρον γιατί μας δίνει πληροφορίες για την ιστορία του Άγιου Έτους, και γιατί εξηγεί τη σημασία του, πράγματα που ενδιαφέρουν όχι μόνο τους Καθολικούς μα και όλους τους Χριστιανούς.

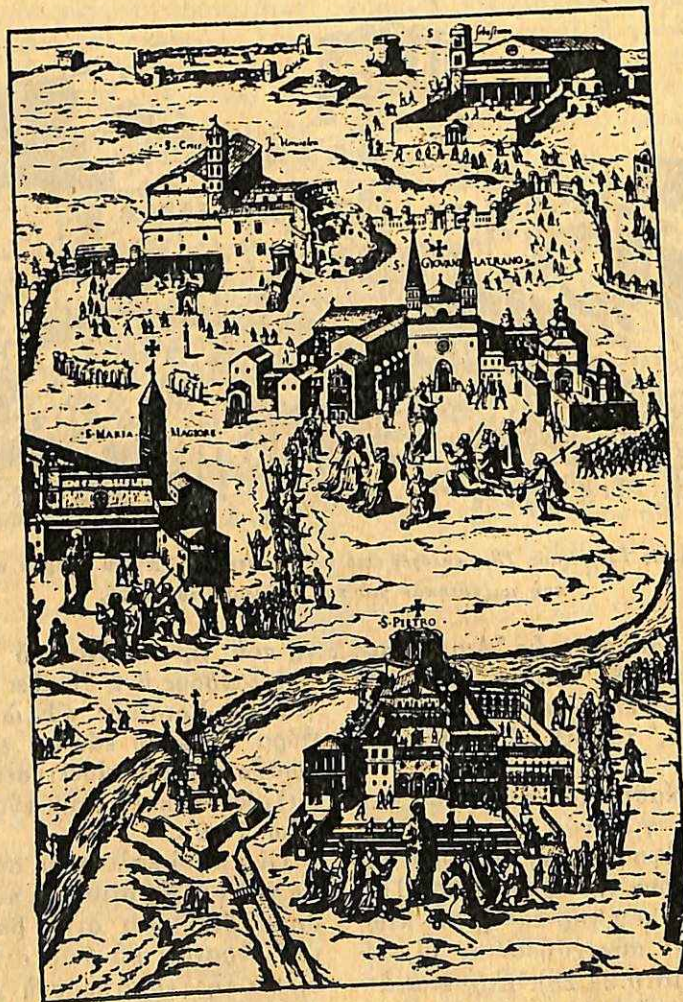
Το θέμα μας φέρνει πίσω στις 22 Φεβρουαρίου του 1300. Ένας μεγάλος Πάπας, ο Βονιφάτιος 8ος, ήταν τότε στον Παπικό θρόνο και αφιέρωσε όλα τα χρόνια της αρχής

του για να δώσει μεγαλύτερη αίγλη στο μήνυμα του Θεού και να επιβάλλει το κύρος της Εκκλησίας.

Σε μια εποχή που η παγκόσμια εξουσία της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας βρισκόταν στην παρακμή της, που οι καινούριες μοναρχίες αγωνίζονταν για να στερεώσουν τα θεμέλιά τους, ο Πάπας Βονιφάτιος διακήρυξε στον κόσμο την αποστολή που έχει η Εκκλησία να είναι ο ανώτατος κύριος αρχών και λαών. Τα έννέα χρόνια που

ΚΑΘΕ ΑΝΔΡΑΣ χρειάζεται πέντε είδων γυναικες: έναν κινηματογραφικό αστέρα, μια καμαριέρα, μια μαγειρίσα, ένα προσεκτικό ακροατή και μια πεπειραμένη νοσοκόμα. ΚΑΘΕ ΓΥΝΑΙΚΑ χρειάζεται πέντε άνδρες: έναν διανοούμενο, έναν εργατή, έναν νομολόγο, έναν ρομαντικό σύντροφο και έναν που να 'ναι απομίμηση του 'Ιάβ.

«GAS FLAME», Λονδίνο

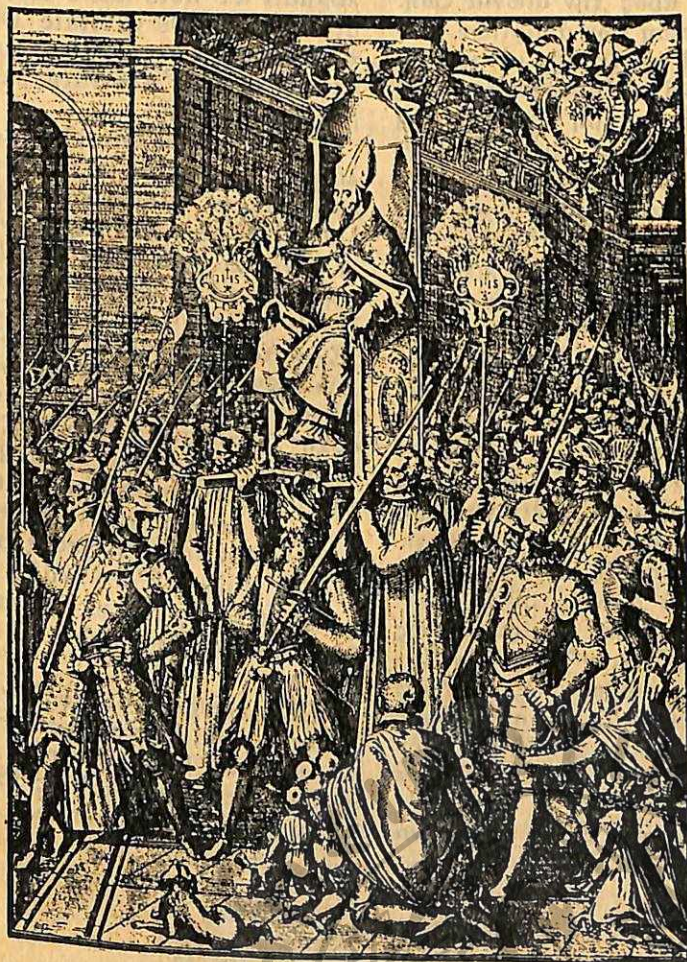


Από μιὰ ξυλογραφία τοῦ Ἁγίου Ἐτους 1575. Ὁ προστάτης Ἅγιος ἐπὶ ἐκκλησιῶν εὐλογεῖ τοὺς προσκυνητές.

μαδική συμμετοχή τῶν πιστῶν
στὶς τελετές, μὲ τὸ κοινὸ αἶσθη-
μα τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ἀφοσι-
ώσεως, ὁδηγεῖ στὴν ἀδελφότητα
τῶν λαῶν, στὴν στενότερη ψυχι-

κή τους ἐπαφή, στὴν εἰρήνη
κόσμου.

Ἡ μεγαλύτερη ἀξία, θρη-
σκευαστικὴ καὶ ἠθικὴ, τῆς ἐπιδρα-
στικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Πέτρου ἔχει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία.



Ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος 9ος φέρεται στὴν Sedia Gestatoria καὶ προσκυνεῖται ἀπὸ τοὺς ἑλβετοὺς σωματοφύλακες.

τοὺς πιστοὺς στὸ Ἅγιον Ἔ-
τος, εἶναι ὅτι καλεῖ τοὺς ἀν-
θρώπους στὸν ὑπέρτατο σκοπὸ
τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, στὴ σωτη-
ρία τῆς ψυχῆς. Σ' αὐτὴ τὴν ἐξαρε-

τικὰ σοβαρὴ περίσταση, ἡ Ἐκκλη-
σία καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀ-
ναγνωρίσουν τὴν ἀξία τοῦ πνεύ-
ματος πάνω ἀπὸ τὰ ὑλικά πράγ-
ματα καὶ νὰ στρέψουν τὴ σκέ-

ψη τους πρὸς τὴν αἰώνια ζωή.

Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν ποὺ οἱ πιστοὶ τὴν ζητοῦν μὲ τὴν εὐλάβεια καὶ τὴν προσευχή εἶναι ἡ ἐξαίσιος ἀνταμοιβή γιὰ τὴν πίστη καὶ τὰ εὐλαβικά ἔργα. Ἡ συγγνώμη ποὺ δίνει ὁ Θεὸς σὲ κάθε μετανοοῦντα, ἡ συγγνώμη ποὺ δίνει κάθε πιστὸς στὸν πλησίον του, αὐτὴ εἶναι ἡ καθολικὴ ἀνθρώπινη καὶ κοινωνικὴ σημασία τοῦ Ἰωβηλαίου.

Ὅταν ὁ Βονιφάτιος 8ος ἐγκαινίασε τὸ πρῶτο Ἅγιον Ἔτος, ἡ Χριστιανωσύνη ἦταν χωρισμένη καὶ διχασμένη ἀπὸ ἀγριεὶς καὶ σκληρὲς διαμάχες. Ὁ ἐορτασμός τοῦ Ἰωβηλαίου ἦλθε νὰ φέρῃ ἀνακωχή, νὰ κἀν ἔκκληση γιὰ εἰρήνη, νὰ κηρύξῃ τὴν συγγνώμη. Ὅπως στὰ χρόνια τοῦ Βονιφάτιου 8ου ἔτσι καὶ σήμερα, καθὼς ἀρχίζει τὸ Ἅγιον Ἔτος τῶν Καθολικῶν, ξέρομε πὼς ὁ νόμος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συγγνώμης εἶναι αὐτὸς ποὺ χρειάζεται στὸν κόσμον περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Τὸ Ἅγιον Ἔτος εἶναι ἓνα

κομμάτι ἀπ' αὐτὸ ποὺ ὁ Αὐγὸς στίνος στὸ «De Civitate Dei» θὰ δνόμαζε θεολογία τῆς ἱστορίας καὶ ὁ Ὡμαῦς Ἀκυνάτης ὑπεβατικὴ πολιτικὴ.

Τὰ ἱερὰ Ἰωβηλαῖα εἶναι πολλὰ καὶ χωρίζονται σὲ κανονικά καὶ ἔκτακτα. Κανονικά Ἰωβηλαῖα εἶναι αὐτὰ ποὺ ἐορτάζονται σὲ κανονικὰ χρονικὰ διαστήματα σύμφωνα μὲ τὰ διατάγματα τοῦ Πάπα καὶ λέγονται Ἅγια Ἔτη. Ἐκτακτὰ Ἰωβηλαῖα εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν κάποιο ἰδιαιτέρο σκοπὸ καὶ τὰ ὁρίζει ὁ Πάπας. Στὴν ἀρχὴ τὸ κανονικὸ Ἅγιον Ἔτος ὁρίστηκε νὰ ἐορτάζεται κάθε 100 χρόνια. Ὁ Πάπας Κλήμης ὁ 6ος τὸ ὅρισε κάθε 50 χρόνια, ὁ Οὐρβανὸς ὁ 6ος κάθε 33 καὶ τέλος Πάπας Παῦλος ὁ 2ος κάθε 25 χρόνια. Ὡς τώρα ἔχουν ἐορτασθῇ 23 κανονικὰ Ἰωβηλαῖα καὶ ἕκτακτα.

Ὅλοι ἐλπίζουν ὅτι τὸ Ἅγιον Ἔτος ποὺ θὰ ἐορτασθῇ στὴ Ρώμη κατὰ τὸ 1950, θὰ φέρῃ πνεῦμα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀδελφότητας σὲ ὅλο τὸν κόσμον.



Ἡ σφραγίδα τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου 6ου γιὰ τὸ Ἅγιον Ἔτος 1500.

Βρεταννία 1984, Γαλλία 1988

Τοῦ WALTER ALLEN

(Κριτικὴ τῶν βιβλίων: «1984» τοῦ George Orwell καὶ «Exil au Grand-Palais» τοῦ Debû-Bridel)

Εἰκονογράφηση Kempster - Evans

Ἡ μοναδικὴ θέση ποὺ κατέχει στὴν Βρεταννικὴ λογοτεχνία ὁ Τζωρτζ Ὁρουελ ὀφείλεται κυρίως στὴν ἠθικὴ ἀκεραιότητα τῶν ἔργων του, εἴτε μυθιστόρημα εἶναι, εἴτε κοινωνικὴ ἢ λογοτεχνικὴ κριτικὴ, καθὼς καὶ στὸ μεγάλο ταλέντο του. Εἶναι καλλιτέχνης, καὶ μάλιστα μεγάλος. Ἡ τέχνη του ἐκφράζει πάντα τὸ κρυφὸ ἠθικὸ πάθος. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς εἶναι ὁ πιὸ ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τοῦ σημερινοῦ Ἀγγλοῦ ποὺ βρίσκεται πάντα μαζὺ μᾶς: ὁ ἀριστοκράτης ἐπαναστάτης ποὺ ξεφεύγει ἀπὸ τὴν παράδοση στὴν ὁποία μεγάλωσε, γιατί ἀγανακτεῖ μὲ τὸ θέαμα τῆς κοινωνικῆς καὶ φυλετικῆς ἀδικίας. Ἔτσι ὁ Ὁρουελ, ποὺ ὄταν ἐφυγε ἀπὸ τὸ Ἦτον πῆγε ὑπάλληλος στὴν Ἀστυνομία τῆς Μπούρμας, ἐπαναστάτησε ἐναντίον τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ καὶ ἔγραψε τὸ πρῶτο του μυθιστόρημα «Burmese Days». Ἐγινε σοσιαλιστής, καὶ ἡ μελέτη του «The Road to Wigan Pier» τάραξε πολὺ τὴν κοινωνικὴ συνείδηση τῆς μεσαίας τάξης τῆς Ἀγγλίας μετὰ τὸ 1930. Στὸν Ἰσπανικὸ πόλεμο πολέμησε μὲ τοὺς Κυβερνητικοὺς καὶ πληγώθηκε. Σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο τὸ μίσος ποὺ ἐνίσχυσε γιὰ τὸν Κομμουνισμό μόνο μὲ τὸ μίσος του γιὰ τὸν Φασισμό μπορεῖ νὰ συγκριθῇ. Ἀνθρώποι σὰν τὸν Ὁρουελ δὲν γίνονται καλὰ κομματικά μέλη, γιατί ὅταν κάτι ποὺ τοὺς φαίνεται σωστὸ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πολιτικὴ σκοπιμότητα, αὐτὸ ποὺ ἀρνοῦνται, κάθε φορὰ, εἶναι ἡ

πολιτικὴ σκοπιμότητα. Καὶ ὅμως ἡ ἐπιρροή τους, ἂν καὶ ἔμμεση, εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀκριβῶς γι' αὐτὸ. Ἀνθρώποι μὲ λεπτὴ συνείδηση φέρνουν σὲ δύσκολη θέση τὶς συνειδήσεις τῶν ἀναγνωστῶν τους καὶ στὸ τέλος τὶς ἀναμορφώνουν. Πραγματικῶς δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε ὅτι κατὰ τὴν τελευταία δεκαεπταετία ὁ Ὁρουελ ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς λίγους συγγραφεῖς ποὺ παρουσίασαν τὴν Βρεταννικὴ σύγχρονη συνείδηση σὲ πρὸ γενναῖες τῆς ἐκδηλώσεως.

Ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ προκάλεσαν ὅλα του τὰ βιβλία μὲ τὴ σειρά τους. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τελευταίου του μυθιστορήματος «1984» ἦταν ἀκόμη μεγαλύτερο ἐξ αἰτίας τοῦ θέματος, τῆς θέσης τῆς Ἀγγλίας στὸν κόσμο, ὅπως τὴν φοβᾶται ὁ Ὁρουελ ὅτι θὰ εἶναι στὰ 1984. Πρόκειται γιὰ μιὰ φαντασία τρομακτικὴ, γιατί ἀκριβῶς τὴν ἔχει ἐμπνεύσει ὁ ὁ τρόμος τοῦ ολοκληρωτισμοῦ τόσο τοῦ φασιστικοῦ ὅσο καὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ.

Ὁ Ὁρουελ δὲν εἶναι ὁ μόνος συγγραφεὺς ποὺ μᾶς ἔδωσε μιὰ φανταστικὴ εἰκόνα τοῦ τί θὰ εἶναι ἡ ζωὴ ὕστερα ἀπὸ μερικὲς δεκαετίες. Λίγους μῆνες πρὶν ἀπὸ τὸ μυθιστόρημά τοῦ Ὁρουελ εἶχε κυκλοφορήσῃ στὸ Παρίσι τὸ βιβλίο τοῦ Ζὰκ Ντεμπὺ-Μπριντέλ «Ἐξορία στὸ Γκράν Παλάι», ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὰ φανταστικὰ γεγονότα στὰ 1988-89. Ὅσο καὶ ἂν τὰ δύο βιβλία διαφέρουν μεταξὺ τους καὶ τοὺς ἀπὸ τὸν στυλ καὶ στὸν σκοπὸ, δὲν μποροῦμε νὰ μὴν τὰ βάλ-

λουμε στην ίδια κατηγορία.

Από τα δύο, του "Ορουελ είναι άσφαλώς το πιο δυνατό, το πιο τρομακτικό, το συνταρακτικό. Το έργο του Ντεμπι - Μπριντέλ ωστόσο έχει μία ποιητική φλέβα, έναν άβιαστο λυρισμό που, αν υπήρχε στο «1984», θα του αφαιρούσε κάτι από τον καταθλιπτικό του χαρακτήρα (χωρίς βέβαια να σημαίνει ότι θα του αφαιρούσε κάτι από την δύναμή του. Έχει ακόμη πίστη στις αναγεννητικές δυνάμεις της ανθρώπινης φύσης, μία απέραντη αισιοδοξία, που ο "Ορουελ, τουλάχιστον προσωρινά, φαίνεται πως την έχει χάσει.

Μέσα στην mania της καταστροφής που το χαρακτηρίζει, το «1984» είναι συγχρόνως το όραμα ενός πιθανού μέλλοντος και σάτιρα όρισμένων πλευρών του κομμουνισμού.

Ο κόσμος στα 1984 είναι χωρισμένος σε τρεις μεγάλες δυνάμεις: την Ώκεανία, την Εύρασια και την Ήσασια (Άνατολ. Άσία) που συνεχώς βρισκονται σε πόλεμο μεταξύ τους. Η Άγγλια είναι μέρος της Ώκεανίας, την οποία το Κόμμα διοικεί με τέσσερα παντοδύναμα "Υπουργεία: το "Υπουργείο της Ειρήνης, υπεύθυνο για τα πολεμικά, το "Υπουργείο της Αγάπης, που οι πράκτορές του εξασφαλίζουν την τήρηση του νόμου και της τάξης, το "Υπουργείο της Αφθονίας, για τα είδη που σπανίζουν, και το "Υπουργείο της Αλήθειας, επιφορτισμένο με την προπαγάνδα. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι ένα είδος Άγγλικής, το λεγόμενο «Νιούσπηκ» (νέα γλώσσα).

Τις μάζες τις εκμεταλλεύεται η αριστοκρατία του Κόμματος με κυνική αδιαφορία. Τα δωμάτια στα όποια μένουν μέλη του κόμματος είναι εφοδιασμένα με μία τηλεοθόνη, συσκευή ραδιοφώνου - τηλεοράσεως, που ποτέ δεν σβήνει και που δεν σταματά να εξαπολύει την επίσημη προπαγάνδα και καθοδήγηση. Συγχρόνως δείχνει στους άρμοδιους την κάθε

πράξη, την κάθε λέξη, την κάθε χειρονομία του κατοίκου του δωματίου. Ίδιωτική ζωή δεν υπάρχει. Σε κάθε δρόμο επιδεικνύεται μία μεγάλη μορφή, ή μορφή του Μεγάλου Άδελφου.

Ο ήρωας του "Ορουελ λέγεται Ουίνστον Σμιθ, υπάλληλος του "Υπουργείου της Αλήθειας, ίσως ο μόνος άνθρωπος που αμφιβάλλει για το κόμμα και τις θεωρίες του και έσκαλυνθεί να πιστεύει — παρ' όλο που φοβάται και δεν μιλάει — στο άτομο και στις αξίες του. Η πρώτη του επαναστατική πράξη είναι ότι αρχίζει να κρατά ένα μυστικό ημερολόγιο, πράγμα που αυτόματως τον κάνει ένοχο του λεγόμενου «έγκληματος σκέψεως». Από μία άποψη ο Ουίνστον είναι τυχερός που ζει σ' αυτήν την εποχή, γιατί το «Νιούσπηκ» βρίσκεται ακόμη στην αρχή του. Ο σκοπός που κρύβεται πίσω από το «Νιούσπηκ» είναι ακριβώς αυτός: να κάνει το έγκλημα της σκέψης αδύνατο.

Όλες οι λειτουργίες του κράτους εξαρτώνται από τον έλεγχο που κατορθώνει να επιβάλει στη σκέψη του ανθρώπου το Νιούσπηκ και η μέθοδος του σκέπτεσθαι. Από τα δύο αυτά ακόμη εξαρτάται κάτι άλλο, η συνεχής και έσκαμμένη στρέβλωση της Ιστορίας. Ο Ουίνστον Σμιθ τα ξέρει όλα αυτά, γιατί ένα μέρος της δουλειάς του στο "Υπουργείο της Αλήθειας είναι να ξαναγράψει τις παλιές αναποκρίσεις των εφημερίδων φωτισμένες από τις τελευταίες εξελίξεις και τις μεταβολές της γραμμής του Κόμματος.

Απ' όλα, ένα πράγμα στενοχωρεί τον Ουίνστον:

«... Άν το Κόμμα μπορέ να παραλάβει στα χέρια του το παρελθόν και να πη γι' αυτό ή για κείνο το γεγονός ότι ποτέ δεν έγινε — αυτό δεν είναι άσφαλώς πιο τρομακτικό από όποιονδήποτε βασανιστήριο, ακόμη

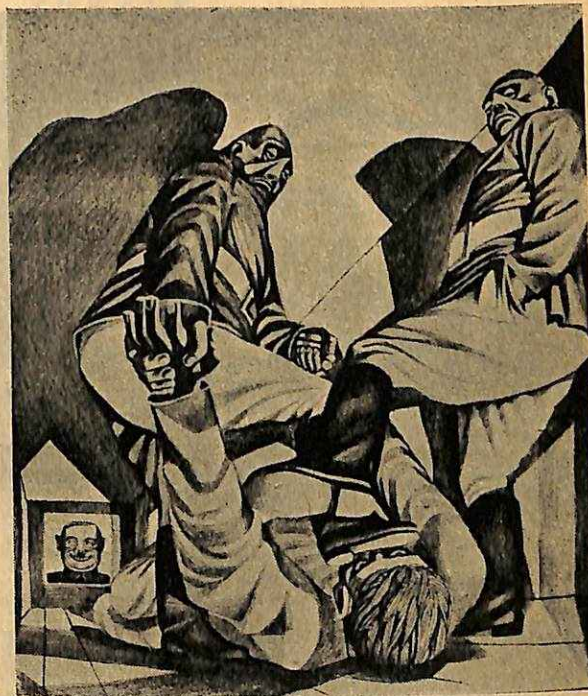
κι' από τον θάνατο;

Το Κόμμα είπε πως ή Ώκεανία ποτέ δεν ήταν σύμμαχος με την Εύρασια. Ο Ουίνστον όμως ξέρει πως δεν πέρασαν τέσσερα χρόνια από τότε που ήταν. Που υπάρχουν όμως αυτές οι γνώσεις; Στην συνείδησή του, μόνο που σε λίγο καιρό πρέπει να χαθή. Και αν όλοι οι άλλοι παραδεχτούν το ψέμα που τους επιβάλλει το κόμμα, αν λένε το ίδιο παραμύθι — τότε το ψέμα θα περάσει στην Ιστορία και θα γίνει αλήθεια. «Οποιος κρατά στα χέρια του το παρελθόν» λέει το σύνθημα του κόμματος «κρατά και το μέλλον. Αυτός που κρατά το παρόν

κρατά και το παρελθόν...» Το παρελθόν, σκεπτόταν, δεν είχε απλώς αλλάξει, είχε πραγματικά καταστραφεί. Γιατί πως μπορείς να υποκαταστήσεις ακόμη και τα πιο φανερά πράγματα, όταν δεν έχεις καμιά άλλη βοήθεια παρκός τη μνήμη σου;».

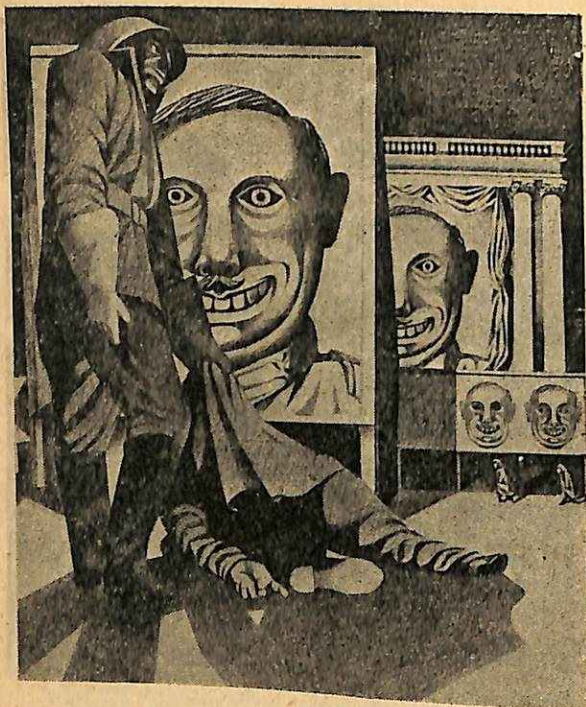
Το πρόβλημα της αλήθειας της Ιστορίας, ή ύπαρξη αντικειμενικής πραγματικότητας αποτελεί την πυρήνα του βιβλίου του "Ορουελ.

«Η Έλευθερία, καταλήγει ο Ουίνστον, είναι το δικαίωμα να λες ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα» μετά όλα τα άλλα ακολουθούν».



«... αν θέλεις μία εικόνα του μέλλοντος, φαντασθείς μία μπότα να χτυπά το πρόσωπο ενός ανθρώπου, για πάντα.»

Πως όμως να κερδίσεις την έλευθερία στα 1984; Υπάρχει ένας αποδιοπομπαίος τράγος: ο Γκόλντστάιν, ο αρχηγός που πρόδωσε την επανάσταση, έχει φύγει και βρίσκεται σήμερα στη χώρα του έχθρου. Και υπάρχουν φήμες ότι δημιουργεί τον πυρήνα μιας συννομασίας, της Άδελφότητας, παρ' όλο που κανένας δεν ξέρει αν υπάρχει πραγματικά ή είναι απλώς εφεύρεση της Αστυνομίας της Σκέψεως. Πάντως όσο θυμάται ο Ουίνστον, μέλη της Άδελφότητας έχουν αποκαλυφθεί, συλληφθεί και εκτελεσθεί. Κατά τις φήμες, επίσης, υπάρχει ένα βιβλίο με τον απλό τίτλο το «Βιβλίο», που περιέχει το ευαγγέλιο, όπως το διδάσκει ο Γκόλντστάιν. Πως όμως να βρεις κανένα αντίτυπο αυτού του βιβλίου; πως να έρθεις σε επαφή με την Άδελφότη-



Σε κάθε γωνιά του δρόμου υπάρχουν τεράστιες εικόνες, οι εικόνες του άρχηγού, του Μεγάλου 'Αδελφού.

τα; 'Ο Ουίνστον δεν βλέπει κανένα τρόπο. 'Ωστόσο συναντά ένα κορίτσι, τη Τζούλια, μέλος του κόμματος, που πάντα την υποπτευόταν ότι ήταν στην ύπηρεσία της 'Αστυνομίας Σκέψης, και μαζί της κατορθώνει να ζήσει αυτό το αδύνατο για το 1984, έναν παλιό ρομαντικό έρωτα. Πάίρνει ένα δωμάτιο στο σπίτι ενός αρχαιοπώλη όπου συναντώνται και ζουνε μόνοι τους. Ένα σπίτι χωρίς τηλεόθνη, γιατί βρίσκεται στη συνοικία του λαού, που δεν ξέρει γράμματα και τρέφεται με άρτον και θεάματα. 'Ανάμεσα στους ανθρώπους αυτούς ζουν ακόμη οι παλιές άνθρωπινες αρετές, και σ' αυτές και μόνο βλέπει ο Ουίνστον κάποια έλπίδα για το μέλλον. 'Αργότερα ο Ουίνστον γνωρίζει ένα ανώτερο στέλεχος του κόμματος, κάποιον Ο' Μπράϊαν,

και από διαίσθηση καταλαβαίνει πως είναι μέλος της 'Αδελφότητας. Ο' Μπράϊαν τον μπει και του δανείζει το «Βιβλίο». Και καθώς ο Ουίνστον το διαβάει, όλα ξεκαθαρίζουν στο νου του: φύση του Κράτους, οτιδήποτε ζή, ή αιτία των συνεχών πολέμων, που ούτε χάνονται ούτε κερδίζονται, ή αιτία του πεσμού του επιπέδου της ζωής.

Το «Βιβλίο» είναι μια αποκάλυψη για τον Ουίνστον. Και κάποιον ώρα, ενώ είναι με το κορίτσι στο δωμάτιο του παλαιοπωλείου, τους παίρνουν και τους δύο: και ο παλαιοπώλης που τον νοίκιασε το δωμάτιο και ο Ο' Μπράϊαν που δάνεισε το βιβλίο, είναι μέλη της 'Αστυνομίας Σκέψης. Από το σημείο αυτό ο αναγνώστης νευρίζεται: ο Ουίνστον

στα χέρια του Ο' Μπράϊαν ύφασται τα ψυχικά και σωματικά σανιστήρια που γίνονται με ποδή και μόνο να του αφαιρέσουν βούλησή του αλλά και να τον ξαναπλάσουν κατά τέτοιο τρόπο στο τέλος, σωστό ράκος, να κατατήση, με την ελεύθερη βούλησή του να αγαπά τον Μεγάλο 'Αδελφό. Από τον Ο' Μπράϊαν μαθαίνει τις σεις της κοινωνίας στην οποία

«'Η πραγματική δύναμη, δύναμη για την οποία πρέπει να αγωνιζόμαστε μέρα-νύχτα, είναι η δύναμη να κυριαρχούμε στα πράγματα, μα η δύναμη εξουσιάζουμε τους ανθρώπους. Πώς ένας άνθρωπος ασκεί δύναμή του πάνω σ' έναν άλλο»

'Ια'

Ουίνστον; Κάνοντάς τον να υποφέρει. 'Η ύποκοη δεν αρκεί. 'Αν δεν υποφέρει, πώς μπορείς να είσαι βέβαιος ότι υπακούει στη δική σου θέληση και όχι στη δική του;

Δύναμη θα πη πόνος, και ταπείνωση. Δύναμη θα πη να κουρεύεις το ανθρώπινο πνεύμα, να παίρνεις μετά τα κουρέλια και να τα ξαναενώνεις σε ένα καινούριο σύνολο, όπως το θέλεις εσύ. 'Αρχίζεις να βλέπεις; τί είδους είναι ο κόσμος που φτιάσαμε; Είναι εντελώς ο αντίθετος από τις γελοίες ουτοπίες που

φαντάστηκαν οι παλιοί μεταρρυθμιστές. Κόσμος τρόμου και προδοσίας και βασανιστηρίων, ένας κόσμος που όσο θα τελειοποιήται θα γίνεται όλο και πιο ανελέητος. Οι παλιοί πολιτισμοί καμάρωναν που στηριζόταν στην αγάπη και στη δικαιοσύνη. 'Ο δικός μας στηρίζεται στο μίσος...

'Αν θέλεις μια εικόνα του μέλλοντος, φαντάσου μια πότα να χτυπά το πρόσωπο του ανθρώπου, για πάντα».

Έτσι πηγαίνει η ιστορία ως το μικρό τέλος όπου ο Ουίνστον μέσα σ' ένα καφενείο κάθεται και βλέπει την εικόνα του Μεγάλου 'Αδελφού:

«Κοίταξε την τεράστια εικόνα. Σαράντα

χρόνια χρειάστηκε για να μάθω τί είδους χαμόγελο κυριόταν κάτω από το κοινό μουστάκι. Αυτό δάκρυα κύλησαν από τα μάτια του. 'Ωστόσο έτσι ήταν. 'Όλα ήταν εν τάξει. 'Ο άγωνας είχε τελειώσει. Είχε κερδίσει τη νίκη έναντίον του ίδιου του έαυτού του: 'Αγαπούσε τον Μεγάλο 'Αδελφό.»

Το «1984» δεν είναι τόσο μυθιστόρημα όσο είναι μιὰ σάτιρα, ένα φλογερό κήρυγμα, και σάν τέτοιο το διαβάζουμε. 'Ως ποιο σημείο ή απαισιοδοξία του βοηθάει στο σκοπό για τον οποίο γράφτηκε, αυτό είναι άλλο

«...Κοίταξε το τεράστιο πρόσωπο... Αυτό δάκρυα κύλησαν στο πρόσωπό του... 'Αγαπούσε τον Μεγάλο 'Αδελφό.»



κεφάλαιο. Το «1984» έρχεται σαν μία πρόκληση που κάθε άνθρωπο με καλή θέληση πρέπει να την αντιμετωπίσει, άσχετα με το περιεχόμενό της και τα παράτολμα συμπεράσματά της.

Το βιβλίο «Έξορία στο Γκράν Παλαί», του Ντεμπύ-Μπριντέλ, δεν είναι ούτε τόσο καταφλιπτικό, ούτε τόσο πειστικό όσο το «1984» του Όρουελ. Τα πάντα συμβαίνουν χωρίς να εξηγείται στον άναγνώστη το πώς. Η διήγηση του Μπριντέλ δεν έχει την πειστικότητα του Όρουελ. Οι δυνάμεις στις οποίες είναι χωρισμένος ο κόσμος είναι η Μεγάλη Βρετανία και οι Ήνωμένες Πολιτείες της Αμερικής από το ένα μέρος και η Σοσιαλιστική Ευρασιατική Ένωση από το άλλο. Η Γαλλία παρουσιάζεται σαν αυτόνομη επαρχία της Δυτικής Αυτοκρατορίας, με κάποιαν χαλαρότατη εξάρτηση από τον Άγγλοσαξωνικό κόσμο. Για όρισμένες διαφορές μεταξύ Κράτους και πολιτών «ήταν δυνατό... εν όνόματι του δυτικού δικαίου να καταφύγουν στο Λονδίνο, όπου τα δικαστήρια είχαν διατηρήσει την ανεξαρτησία τους».

Ένας μεγάλος πόλεμος διεξάγεται στη Βολιβία μεταξύ της Νοτ. Αμερικής και των Ανατολικών Ινδιών. Ο πόλεμος αυτός γίνεται με ακτίνες του θανάτου και με άτομικά όπλα, και ο άλλος κόσμος τον παρακολουθεί σε όλες του τις λεπτομέρειες «με την τηλεόραση». Η επιστήμη παίζει πολύ μεγαλύτερο ρόλο στο βιβλίο του Μπριντέλ από ό,τι στο «1984».

Η Γαλλία κυβερνάται από επιστήμονες φυσικούς, γιατρούς και κοινωνιολόγους. Η πιο επαναστατική εξέλιξη της εφαρμοσμένης επιστήμης έχει γίνει στην μεταμόσχευση, με τις μακάβριες προϋποθέσεις της.

«Από τότε που βγήκε το διάταγμα της 10ης Αυγούστου 1972 όλες οι θανατικές εκτελέσεις γί-

νονταν στο Κεντρικό Έργαστήριο από γιατρούς και χειρουργούς κοινωνιολόγους. Το σύστημα που εφαρμόζονταν έφερε το θάνατο τόσο γρήγορα ώστε οι δένες, το αίμα και ο εγκέφαλος των εκτελεσθέντων μπορούσαν να αφαιρεθούν άμέσως και να διατηρηθούν για μεταμοσχεύσεις. Έτσι η ποινή του θανάτου, που άλλοτε καταδικάζονταν από τις αρχές του ανθρωπισμού, τώρα θεωρείται από την επιστήμη μέτρο χρήσιμο, απαραίτητο για την κοινωνία. Απαλλάσσει τη κοινωνία από στοιχεία που δημιουργούν κίνδυνο, επικίνδυνα και δπισθοδρομικά και εξυπηρετούν την επιστήμη για να θεραπεύσει πολίτες χρήσιμους στο Κράτος».

Το κομμάτι αυτό αποτελεί παρόμοιο δείγμα της ειρωνείας του ήρωα του κ. Μπριντέλ, του Ζάκ Ντεμπύ ενός άεργου συγγραφέα—άεργου ναγκαστικά, γιατί η ανάγνωση βλίων έχει απαγορευτεί:

«Είναι ντροπή», είπε ο κομμοσάριος σ' ένα του λόγο, «να παύουν ακόμη πνεύματα παραμορφωμένα, κληρονομικά δηλητηριασμένα, ανάξια να ζουν σ' έναν καινούριο κόσμο, που ξεχνάει ότι η αξία του ανθρώπου είναι να κοιτάζει και εὐθείαν μπροστά, με το κεφάλι ψηλά, που τον μούν ακόμη να εξευτελίζουν σκύβοντας το κεφάλι, ρίχνοντας τα μάτια σε γραμμάτια, σε τα σκουλήκια του πνεύματος».

Όταν αρχίζει το βιβλίο ο Ντεμπύ μόλις έχει μάθει πως έχει κερδίσει στο Έθνικό Λαχείο το Γκράν

λαί, όπου γίνονταν οι πιο πολλές εκθέσεις του Παρισίου. Είναι το πιο τερασάδες, το πιο παράξενο δώρο, αλλά στο κάτω-κάτω ο Ντεμπύ θα έχει ένα σπίτι χωρίς να πληρώσει ενοίκιο. Και τότε γίνεται ξαφνικά το πρόσωπο της ημέρας, γιατί στα μάτια του κόσμου έχει εξαπατήσει την Κυβέρνηση, λέγοντας σε έναν νεαρό ανταποκριτή ότι αυτός ήταν απλώς πράκτορας ενός Αμερικανού εκατομμυριούχου που θα έρθει να μείνει στο Γκράν Παλαί. Ο Ντεμπύ έχει τύψεις για το άστείο του γιατί φοβάται ότι ο νεαρός θα χάσει τη θέση του και θα τιμωρηθεί σκληρά, πράγμα που κινδυνεύουν να το πάθουν όλοι αν τύχη και πέσουν στη δυσμένεια των Αρχών. Ζητώντας να βοηθήσει τον νεαρό δημοσιογράφο για να επανορθώσει το κακό, βρίσκει την αδελφή του Κολέτ, την ερωτεύεται, παντρεύεται, και ο νεαρός δημοσιογράφος Ρενέ αναγκάζεται να πάει έθελοντής στον πόλεμο της Βολιβίας.

Η «Έξορία στο Γκράν Παλαί» είναι μία επίθεση εναντίον της καθιερωμένης λογικής, εναντίον της καθαρά υλιστικής, μάλλον φυσιολογικής έρηνείας του ανθρώπου. Έναντίον της διαστρεβλώσεως της ανθρώπινης ζωής που γίνεται εν όνόματι της Επιστήμης, που σύμβολό της είναι το Παρίσι του 1989, ο Ντεμπύ Μπριντέλ προβάλλει σε γεμάτα λυγισμο-κομμάτια τις πατροπαράδοτες αξίες του Γάλλου χωρικού, του παμπάλαιου ρυθμού της αγροτικής ζωής.

Η πρώτη επανάσταση εναντίον των επιστημόνων γίνεται όταν, για χάρη της επιστημονικής διαίτας,



«Εγώ δεν είμαι γορίλλας με ηλεκτρικές αντένες, εγώ είμαι άνθρωπος».

προσπαθούν να απαγορεύσουν την πατροπαράδοτη γαλλική κουζίνα:

«Όταν οι Έθνικοί Κομμισάριοι διέταξαν να κλείσουν τα εστιατόρια και να τρέφονται όλοι υποχρεωτικά παίρνοντας κάθε εβδομάδα συνθετικά χάπια και κάνοντας κάθε μήνα ειδικό δορό, αντιμετώπισαν την απόλυτη άρνηση ύπακοης των μαγείρων και των εστιατόρων. Αυτοί οι τελευταίοι οργάνωσαν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Η αστυνομική δύναμη, που είχε εντολή να τους διαλύσει, τους προστάτευσε μυστικά και τρομοκράτησε τις αρχές. Το κίνημα για την ελευθερία της κουζίνας πήρε, με μία καταπλη-

κτική ταχύτητα, τεράστια έκταση.»

Οι Άρχες αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Η κοινή γνώμη είναι πολύ ισχυρή γιατί υποστηρίζεται από :

«Τὸ διάβημα τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς γαλλικῆς κουζίνας, ἐν ὀνόματι τῆς ἀνέσεως, τῆς χαρᾶς, τῆς ζωῆς καὶ τῆς τουριστικῆς κινήσεως.»

Οἱ μάγειροι τοῦ Παρισιοῦ γίνονται τὰ σύμβολα καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀντιστάσεως. Ὅπως λέει ὁ Μπριντέλ, «ἐναντίον τῆς τυραννίας ἡ κοιλιά μπόρεσε νὰ ἀμυνθῇ καλύτερα ἀπὸ τὸ πνεῦμα».

Ὡστόσο, ἐνισχυμένο ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες τῆς κοιλίας, τὸ πνεῦμα ἀρχίζει κι' αὐτὸ νὰ ξεσηκώνεται. Καὶ ὁ φαλακρὸς βιβλιόφιλος, ποὺ τολμᾷ νὰ διαβαζῇ μπροστὰ στὸν κόσμον καὶ ὁ πόλισμαν τὸν καλεῖ νὰ ἀπολογηθῇ γιατί προσβάλλει τὰ δημόσια ἥθη, ἀπαντᾷ :

«Περιφρονῶ τὴν κυβέρνησιν τῶν ἐπιστημόνων πιθήκων! Δὲν εἶμαι πίθηκος μὲ ἡλεκτρικὲς κεραίες ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος!»

Καὶ καταφέρνει τὸ βιβλίον στὸ κεφάλι τοῦ ἀστυνομικοῦ προκαλώντας ἐπὶ τὴν ἐπανάστασιν ἐναντίον τοῦ Κράτους.

«Οἱ τὸ καθεστὼς τῶν «ἀναγεννημένων ἀνθρώπων» εἶναι βασιανιστικό, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τί ὅμως θὰ πάρει τὴ θέση του; Ἡ Κολὲτ καλεῖ στὸ Γκράν Παλέ τοὺς κυριότερους συνωμότες γιὰ νὰ συσχεφθοῦν. Ἡ συζήτηση εἶναι θυελλώδης. Ὁ Ντυράν, παρ' ὅλο του τὸ μίσος γιὰ τὸ καθεστὼς, φοβᾶται πὺς αὐτὸ ποὺ θὰ τὸ διαδεχθῇ δὲν θὰ εἶναι καλύτερο. Ξέρει πὺς οἱ πολιτικοὶ καιροσκόποι, ποὺ δὲν ἔχουν ἀρχές, καὶ τὸ μόνο ποὺ τοὺς ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ ἐξουσία, εἶναι ἐτοιμοὶ καὶ περιμένουν νὰ διαστρέ-

ψουν, ἂν χρειασθῇ, τὰ αἰσθηματικὰ χωρικῶν, ποὺ ἤδη ἔχουν ξεσηκωθῇ ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Ντυράν ἀναπτύσσει τὶς θεωρίες του :

«Ἐλευθερία, σύμφωνοι. Ὅμως τυραννία τῆς ἐλευθερίας. Πρέπει νὰ ὑπολογίζουμε τὰ βιολογικὰ ἐνστικτὰ τοῦ λαοῦ. Ἄλλοθι μὴν ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν θεωρητικὴ ἀνοησία τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὶς ἀνάγκες μας. Ἀποδεχθῶμε μαθήματα, συμπεράσματα πείρας. Θὰ ὑπάρχουν πάντα ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν κλίση νὰ κυριαρχοῦν καὶ ἄλλοι ποὺ προτιμοῦν νὰ ὑπακούουν. Τὸ λαὸς ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἡγέτες. Τὸ πρόβλημα εἶναι πὺς θὰ τὸ διαλέξουμε καὶ πὺς θὰ τοὺς λέγουμε».

Τὸν ἀποδοκιμάζουν. Εἶναι ἀνίστορος γιατί θὰ τὸν παρεξηγοῦσαν ἐξακολούθουσε ὅπως θὰ ἤθελε :

«Πρέπει νὰ δώσουμε στὴ χώρα μιὰ βασιλικὴ οἰκογένεια... Τὸ χαμόγελο τῶν παιδιῶν τῆς θὰ ἐξασφάλιζε τὴς βασικὲς ἐλευθερίες ἐναντίον τῆς λατρείας τῶν κτατόρων. Παράδειγμα ἡ Ἀγγλία, βέβαια. Ποῦ νὰ εὐρεθῇ μὴς ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια;»

Ὅταν, τελικὰ, παίρνει τὴν ἀρχὴν Βαλεντίν Γκαριγκόν, ὅπως τὸ ἐξέλεξε ὁ Ντυράν ἡ ἐπανάστασις ἔχει πρὸς τὸν λαόν ὅλην τὴν ἐξουσίαν. Ὁ Ντυράν ἀναπτύσσει τὴν τυραννίαν μὲ τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ὁ Ντυράν πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ ἂν θὰ λάρῃ ἐνεργῶς ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Γκαριγκόν ἢ ἂν, ὅπως προτιμᾷ, θὰ ζήσει ἀποσυνηγμένος στὴν ἐξοχὴ καὶ «θὰ κτλ» τὰς τῆς περιβολᾶς του.

Στὸ βιβλίον αὐτὸ ὑπάρχει κατὰ περισσότερον ἀπὸ μιὰ φαντασία τοῦ πὺς θὰ εἶναι ἡ ζωὴ στὴ Γαλλία στὸ τέλος τοῦ αἰῶνα μας. Ὑπάρχει μιὰ χαριτωμένη ἐρωτικὴ ἱστορία, οἱ εἰδυλλιακὲς χαρὲς τῆς φανταστικῆς ζωῆς τῶν παιδιῶν ὑπάρχει ἡ ἐπιμονὴ στὴν ἰδέα ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μέρος τῆς φύσης, ὅτι οἱ ῥίζες του βρίσκονται στὴ γῆ. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο δίνει στὸν Μπριντέλ τὸ ὄραμα τοῦ μέλλοντος. Ὅπως ὁ Ὁρουελ, ἔρχεται κι' αὐτὸς νὰ μᾶς προειδοποιήσῃ. Γιατί τὸ ἔργο του εἶναι ἔργο πραγματικοῦ ἀνθρωπιστοῦ συγγραφέα ποὺ πιστεῦει πὺς ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μέτρο τῶν πραγμάτων καὶ ποὺ μᾶς θυμίζει τὶς παλιὰς ἀνθρωπιστικὰς ἀξίες :

«Τίποτε δὲν ὑπάρχει ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, καὶ μόνο ἡ ζωὴ του ἔχει σημασία. Οἱ μέρες μοιάζουν μεταξύ τους, καὶ οἱ αἰῶνες,

καὶ οἱ ἄνθρωποι. Μερικοὶ καρποὶ πέφτουν προτοῦ ὠριμάσουν, ἄλλοι σαπίζουν. Εἶναι ἀχρηστοὶ νὰ θέλουμε νὰ ἐισδύσουμε στὸ μυστικὸ τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος ὑπάρχει ὅπως εἶναι.

Ἡ ζωὴ εἶναι πολὺ ἀπλή. Τόσο ἀπλή, φθάνει νὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὴ μάζα τῶν μεθυσμένων. Πρέπει νὰ εἴμαστε οἱ καλλιτέχνες ποὺ πλάθουμε οἱ ἴδιοι κάθε μέρα τῆς ζωῆς μας.

Παρ' ὅλους τοὺς ἀγρίους ἀγῶνες, μόνο μὲ τὴν ἀγάπην ὁ κόσμος ἐξικολουήθησε νὰ ζῇ. Μὲ τὴν ἀγάπην ἴσως ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐλευθερωθῇ. Καὶ κάτω ἀπὸ ἓνα αἶθριο οὐρανὸ τὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν μας θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν ἀδελφωμένα.»



ΕΠΕΙΔΗ ὁ τίτλος τῆς «νοικοκυρᾶς» δὲν κτυπᾷ καὶ τόσο εὐχάριστα στὸ αὐτί τῶν Ἀμερικανίδων, μερικὲς ἐφημερίδες προτείνουν νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ τὸν τίτλον : «Τὸ Ἐκτετατικὸν Συμβούλιον τῆς Οἰκογενείας», ποὺ ἀναμφισβήτητα κάνει μεγαλύτερη ἐντύπωση. Ὁ πρόεδρος Τρούμαν, ὁ δὲ βολικός ἄνθρωπος ποὺ εἶναι, προκειμένου γιὰ τὴν γυναῖκα του ἀρκεῖται νὰ τὴν ἀποκαλῇ : «Ἡ Κυβερνήτισσά μου».

Ἡ ΖΗΛΕΙΑ εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἀγάπης : τὸ ἴδιον ὅπως ὁ διάβολος εἶναι ἀδελφὸς τῶν ἀγγέλων.

BOUFFLERS

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ SIR STAFFORD CRIPPS

(Από το βιβλίο «Towards Christian Democracy»)

Το παρακάτω απόσπασμα είναι παρ-
μένο από το βιβλίο «Για μιὰ Χριστι-
ανική Δημοκρατία» του Βρεταννοῦ Ὑ-
πουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Σερ Στάφ-
φορντ Κρίππς, πού βγήκε γιά πρώτη
φορά στήν Ἀμερική τό 1945. Τό βι-
βλίο κυκλοφορεῖ σέ ἑλληνική μετάφρα-
ση τῆς κ. Λ. Κασδαγλή στή σειρά «Χρι-
στιανικοί Προσανατολισμοί».

Προσπάθησα νά δείξω ὅτι ἡ
ἀπόδοση ἐξαρτᾶται κυρίως
ἀπό τίς καλές σχέσεις ἀνά-
μεσα στοὺς ἀνθρώπους πού ἐρ-
γάζονται στή βιομηχανία. Τώρα
ἂς κοιτάξουμε κάπως πιό λεπτο-
μερειάκᾳ αὐτό τὸ ζήτημα τῶν
ἀνθρώπων σχέσεων στή βιομη-
χανία ἀπό τὴν χριστιανική ἀποψη.

Ἴσως ἡ πρώτη, ἡ πιό σημαν-
τική καὶ πιό γενική ἀρχὴ πού
μποροῦμε νά ἐφαρμόσουμε, θὰ
εἶναι ἡ ἰσότητα ὅλων τῶν ἀν-
θρώπων μπροστά στό Θεό. Αὐτό
δὲ σημαίνει φυσικά ὅτι ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι εἶναι ἴσοι στή δύναμη,
στό μυαλό ἢ στήν πνευματικό-
τητα· ὑπάρχει ἀπέραντη ποικι-
λία. Σημαίνει ὅμως ὅτι ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι ἔχουν τίς ἴδιες πνευ-
ματικές ιδιότητες καὶ ἐπομένως
πρέπει νά δέχονται τὴν ἴδια με-
ταχείρηση σάν ἀνθρώπινα πλά-
σματα καὶ σάν παιδιά τοῦ Θεοῦ.
Ἔχουν ὅλοι κλῆρο τους τὴν ἴδια
πνευματική ἀξιοπρέπεια, ὅποια
κι ἂν εἶναι τὸ χρώμα, ἡ τάξη ἢ
ἡ θρησκεία τους. Κανένας λοι-

πὸν στή σχέση του μέ τοὺς
λοιούς μέσα σέ μιὰ βιομη-
χανία δὲν μπορεῖ νά τοὺς μεταχει-
ρεται σάν «ἀμελητέα ποσότη-
τες». Ὅλοι ἔχουν τὸ δικαίωμα
τῆς γνώμης τους καὶ ὅλοι εἶναι
χρεωμένοι νά συμβάλλουν
μποροῦν καλύτερα, στή δου-
λειᾷ τῆς ομάδας.

Ἴσως θεωρήσαμε πάρα
καρὸ τὴν βιομηχανία σάν
μικρή, ἰδιωτική ὑπόθεση·
σμένως δὲν μπορεῖ νά εἶναι
ἡ χριστιανική ἀποψη τῆς βιο-
χανίας. Πρέπει νά θεωρηθῇ
τὴν προμήθεια τῶν ἀνθρώπων
γιά τὴ ζωὴ σάν ὑπηρεσία
τὸ σύνολο. Ὅπως καὶ ἂν
νωθῇ ἡ παραγωγὴ, εἴτε
στή βάση τῆς ἰδιωτικῆς
ἐπιχειρήσεως εἴτε τῆς δημόσιας,
νά μείνῃ πάντα μιὰ ὑπηρεσία
γιά τὸ σύνολο καὶ νά ἔχῃ
τὴν ἴδια τὴν ὑπηρεσία πού
προσφέρει καὶ ὅχι τὸ πλεονέκτημα
ἀτόμου.

Ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς
ἐργασίας μας εἶναι νά ὑπάρ-
θῃ ὅλοι ἐξίσου. Αὐτὴ πρᾶγμα
εἶναι ἡ δευτέρη χριστιανική
ἀρχὴ πού πρέπει νά ἐφαρμόσῃ
μιὰ βιομηχανία: ἡ ἀρχὴ τῆς
χριστιανικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ βιομηχανία θεωρεῖται
πάντα σάν μέσο γιά κέρδη

σθόνους ἢ ἡμερομίσθια — ὅσο πιό
μεγάλα τόσο τὸ καλύτερο — καὶ
ὄχι σάν ἓνα μέσο γιά νά προσφέ-
ρουμε ὑπηρεσία στό σύνολο.

Ὅπως δὲ, ἂν στοὺς ἐρη-
νικούς καιροὺς δὲν βροῦμε γιά
τὴν βιομηχανία κάτι καλύτερο
ἀπὸ τὸ ἀπλό ὕλιστικὸ καὶ κερ-
δοσκοπικὸ ὑπέδαφος, δὲν θὰ
ὑπάρχῃ κίνητρο γιά προσφορὰ
ὑπηρεσίας. Αὐτὸ τὸ ὑπέδαφος
μᾶς τὸ δίνουν οἱ χριστιανικὲς
ἀρχὲς καὶ ἡ χριστιανικὴ διδα-
σκαλία. Εἶναι μὲς στήν οὐσία
τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ
πού ἀναφέρεται στίς σχέσεις τῶν
ἀνθρώπων πὺς πρέπει νά ὑπη-
ρεστοῦμε τοὺς συνανθρώπους μας,
καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα τῆς ὑπηρεσίας
θὰ ἔπρεπε νά διαποτίσῃ ὁλό-
κληρη τὴ δραστηριότητά μας.

Ἡ τρίτη ἀρχὴ πού πρέπει νά
ἐφαρμόσουμε στή ζωὴ εἶναι πὺς
ἔχουμε χρέος χριστιανικὸ νά
φροντίζουμε ἰδιαίτερα γιά τοὺς
ἀνίκανους καὶ τοὺς ἀδύνατους.
Εἶναι ἀντίθετο σέ κάθε χριστι-
ανικὴ ἰδέα νά θέλουμε νά ἐκμε-
ταλλετοῦμε τέτοιους ἀνθρώπους
γιά δική μας ὠφέλεια. Ἀκριβῶς
ἡ τέλεια παραμέληση αὐτῆς τῆς
ἀρχῆς ὁδήγησε τὸ κράτος στήν
ἀνάγκη νά ἀναλάβῃ τὰ μέσα τοῦ
περασμένου αἰῶνα, τὴν προστα-
σία τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παι-
διῶν πού ἐργάζονται στήν βιο-
μηχανία. Ὅλοένα καὶ πιό πολὺ
παρουσιαζόταν ἡ ἀνάγκη νά ψη-
φίζονται νόμοι καὶ κανονισμοί
γιά νά προστατέψουν ἐκείνους

πού δὲν εἶχαν τὴν δύναμη νά
προστατέψουν μόνοι τους τὸν
ἑαυτὸ τους. Στὰ ζητήματα τῶν
ὥρων καὶ συνθηκῶν ἐργασίας
αὐτοὶ ἔπεφταν πάντα θύματα
τῆς ἐκμετάλλευσ· ἀκόμα καὶ
σήμερα ὑπάρχουν περιπτώσεις
πού εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νά
προσφέρουμε τοῦτη τὴν προστα-
σία καὶ νά χρησιμοποιοῦμε ἐπι-
θεωρητὲς γιά νά κοιτᾶνε ἂν ἐφαρ-
μόζονται οἱ προστατευτικοὶ κα-
νονισμοί.

Ἡ ἀπασχόληση κατὰ τὰ νεκρὰ
διαστήματα εἶναι ἓνα τυπικὸ πα-
ράδειγμα γι' αὐτὸν τὸν κίνδυνο,
καθὼς καὶ οἱ πολλὲς ὥρες ἐργα-
σίας πού ἐπιβάλλουν στοὺς ἀνη-
λίκους. Ἄλλο, καὶ πολὺ κοινό-
τερο παράδειγμα, εἶναι ἡ ἀπό-
λυτη ἔλλειψη εὐκαιρίας, γιά τοὺς
ἀνηλίκους πού μπαίνουν στίς
βιομηχανίες νά συνεχίσουν κατὰ
κάποιον τρόπο τὴν μόρφωσή
τους, κι αὐτὴ ἡ ἔλλειψη μαθαί-
νει ὁλόκληρη τὴν πνευματικὴ
καὶ πολιτιστικὴ τους ἐξέλιξη. Θὰ
ἦταν φυσικὸ χριστιανικὸ καθή-
κον νά φροντίσουμε ὥστε οἱ
ἀνήλικοι, πού προσφέρουν μιὰ
σχετικὰ φτηνὴ μορφή ἐργασίας,
νά βρίσκουν τουλάχιστον τὴν εὐ-
καιρίαν νά ἐξακολουθήσουν τίς
σπουδὲς τους, καλύτερεῦοντας
ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἀξία τους γιά τὴν
κοινωνία καὶ τὴ δική τους θέση.

Αὐτὰ εἶναι παραδείγματα γιά
τὴν σημασία πού ἔχει ἡ πρα-
κτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν χριστιανικῶν
ἀρχῶν στή βιομηχανικὴ μας ζωή.

“ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ,”

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ

Η σειρά των μαθημάτων αγγλικών με ελληνικά επεξηγηματικά σχόλια, που μεταδίδουμε δυο χρόνια τώρα κάθε Σάββατο στην βραδυή μας εκπομπή, πρόκειται να τελειώσει τον Φεβρουάριο. Έχουμε σκοπό τη θέση των μαθημάτων αυτών να την πόρη μιὰ άλλη σειρά, βελτιωμένη από την πείρα μας στο κεφάλαιο αυτό. Η τωρινή σειρά — με τους παληούς μας πιὰ φίλους, τον Τζάκ και την Τζίλλ — σημείωσε Ικανοποιητική επιτυχία. Αλλά είμαστε βέβαιοι πώς η νέα σειρά θ'άναι ανώτερη σὲ τεχνική και σὲ μέθοδο.

Ελπίζουμε πὼς ἡ νέα σειρά θ' ἀρχίση τὴν προσεχῇ ἀνοιξη. Για τὴν ὥρα δὲν μπορούμε νὰ δώσουμε περισσότερες λεπτομέρειες. Τὸ σχέδιο πρέπει νὰ ἐγκριθῇ τελικὰ καὶ νὰ ὁρισθῶν οἱ καταλληλότερες ὥρες γιὰ τὴν εκπομπὴ τῶν μαθημάτων. Καὶ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητη ἡ γνώμη τῶν ἀκροατῶν μας. Τὸ σχέδιο προβλέπει γιὰ πιὸ πολλὰ ἀγγλικά μαθήματα τὴν ἐβδομάδα ἀπ' ὅσα δίνουμε τώρα, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ γίνῃ αὐτὸ εἰς βάρος τῶν τριῶν ἡμερησίων μας προγραμμαμάτων, τὰ μαθήματα θὰ μεταδίδονται σὲ ἄλλες ὥρες καὶ ὅχι σὲ κανονικὲς εκπομπές μας.

Καλοῦμε, λοιπόν, ὅλους μας τοὺς ἀκροατὲς πὺ παρακολουθοῦν τ' ἀγγλικά μαθήματα, καὶ ὅλους ἐκείνους πὺ ἐνδιαφέρονται νὰ μάθουν ἀγγλικά, νὰ μᾶς νοιάσουν ποιὲς κατὰ τὴ γνώμη τους εἶναι οἱ καταλληλότερες ὥρες γιὰ τὶς εἰδικὲς αὐτὲς εκπομπές. Τὸ πρωτὶ; Τὸ μεσημέρι; Τὸ βράδυ; Κάθε μάθημα θὰ διαρκῇ δεκαπέντε λεπτά καὶ ἡ σειρά θ' ἀρχίση ἀπὸ τὸ ἄλφα. Γράφετέ μας στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση:

Greek Section, B.B.C., London

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὑπηρεσία τοῦ BBC μεταδίδει τὶς εκπομπές της σὲς ἀκόλουθες ὥρες καὶ μῆκη κύματος:

ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

- 07.00-07.15 ἐπὶ 339 μ. 49,50, μ. 41,32 μ. καὶ 31,50 μ.
- * 14.15-14.30 > 30,96 μ. 25,30 μ. καὶ 19,61 μ.
- * 20.30-21.00 > 339 μ. 49,50 μ. 41,32 μ. 31,50 μ. καὶ 19,61 μ.
- * Ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τοὺς Ραδιοφωνικοὺς Σταθμοὺς Ἀθηνῶν, 499 μ., Θεσσαλονίκης, 873 μ. καὶ Βόλου, 225 μ.



Ὁ ἄνθρωπος
σοὺ ἔκλεψε μιὰ τίγρη

Τῆς OLIVIA MANNING

(Ἀπὸ τὸ «Growing Up», ἐκδ. Heinemann, Λονδίνο)

Εἰκονογράφηση Ronald Searle

σιασμό του. Λέει, πώς στις κινήσεις του ζώου, στη χρυσαφένια, λαμπερή ζωντάνια του τριχώματος και των ματιών του, στην ζωτικότητα του που πήγαινε χαμένη, είδε τις επιθυμίες του που θα έμεναν ανικανοποίητες όπου να σβήσουν και το ίδιο το ζώο θα πέθαινε από τα γεράματα στο σιδερένιο κλουβί που του έφτιαχναν. Λέει πώς στεκόταν εκεί ώρες και παρατηρούσε τα όρατα πέλματα του ζώου με την ήδυπαθή τελειότητα της γραμμής και του χρώματός τους.

«Η τίγρη έκανε πάντα τα ίδια βήματα, πάνω κάτω μέσα στο κλουβί που είχε κάπου τρεις φορές το μήκος του σώματός της. Λέει πώς την έβλεπε σαν ένα καταδικασμένο πλάσμα, ένα όμορφο καταδικασμένο πλάσμα. Και γω αλήθεια πιστεύω ότι ήταν η «δόξα» αυτού του έρημου μερους. Μόνο θα εύχόμουν να βρισκόταν εκεί για να δίνει λίγη χαρά στους δυστυχισμένους που ζούν σε κείνα τα προάστια. Πραγματικά θα το εύχόμουν.

«Ο Τάντυ ξαναπήγε καμιά δωδεκαριά φορές και μία μέρα—αυτή είναι η ιστορία και επιμένει σ' αυτήν—αποφάσισε να «σώσει» την τίγρη. Το πιο περίεργο είναι πώς ακριβώς τότε άρχισε να βελτιώνεται πολύ η υγεία του. «Επί μήνες δεν ήταν ούτε άρρωστος αλλά ούτε και καλά, τώρα ξαφνικά, λές και ήταν άλλος άνθρωπος. Τότε θυμάμαι πώς έδωσα την εξήγηση ότι ήταν έτσι γιατί κόντευε να τελειώσει ο πόλεμος, ίσως όμως να συνετέλεσε σ' αυτό και το ένδιαφέρον του για την τίγρη.

Λέει πώς η ιδέα να κλέψω το ζώο

του ήρθε ξαφνικά όταν πήγε ζωολογικό κήπο και είδε ότι το σιδερένιο κλουβί ήταν έτοιμο και οι φύλακες προσπαθούσαν να βάλουν σ' αυτό την τίγρη. Συνδέσανε τα κλουβιά με μία σκεπαστή ξύλινη φυρα που έμοιαζε με τουρνέ, την άφησαν εκεί, όπου η περιέργεια της να την οδηγήσει στο νέο κλουβί.

«Ο Τάντυ στάθηκε και παρατηρούσε την τίγρη να σταματά να κινείται.

«Τέλειωτο περίπατο της και να με άπλανη, φορα μάτι, μαύρο άνοιγμα της γαφύρας, έριξε μια ματιά, ύστερα ξαναέφυγε να πιπιλίσει, έρχεται για να κοιτάξει, τη φορά που άνοιγμα του κεφαλιού, νελ, μυρ, και επιτέλους βαλε τα μπροστινά πόδια στο πάτι, σαν να έτοιμη να βγει.

«Είχε και δυνατή κίνηση, μάλλον ριτωμένη, ξαναγύρισε και ξαναπάλη να πηγαινοέρχεται.

«Ο Τάντυ λέει πώς όλη την προσπαθούσε να υποβάλει στην να μην πάη στο νέο κλουβί.

«Μα γιατί, αγαπικό μου παιδί, του είπα. «Το κλουβί αυτό ζόταν για σπίτι της».

«Σπίτι της!» επανέλαβε με λίκια ο Τάντυ, «ή φυλακή της να πήτε... Στο τέλος λοιπόν με άθωότητα αλλά και με καθυποψία. Και τότε ακριβώς βώς εκείνη τη στιγμή σκέφτηκα τη σόω».

«Είσαι βέβαιος, Τάντυ, ότι να την ελευθερώσεις;» είπα, «γιατί νομίζω ότι όφελει



χνη κανείς λίγη φιλία. «Όχι να την κλέψω;»

«Γιατί να κλέψω μια τίγρη;» με ρώτησε άφηρημενα. Κατάλαβα πώς δεν μπορούσα να πω τίποτα.

«Άρχισο λοιπόν από τότε να καταστρώνω τα σχέδιά του, και να οικονομώ το μισθό του, πολλές εβδομάδες πριν να μπορέσει να πραγματοποιήσει το σκοπό του. Άρχισε με το να πιάνει κουνέλια στους φύλακες, που και οι δύο τους είχαν αποκτήσει τη «ζωολογική» τους πείρα στη Βιέννη. Οι Αυστριακοί Έβραίοι της Παλαιστίνης είναι οι πιο καλόβολοι από όλους τους Ευρωπαίους Έβραίους και ο Τάντυ με τον μαλακό, υποχωρητικό του τρόπο τα πήγαινε καλά μαζί τους. Άπαντούσαν πρόθυμα σ' όλες τις φαινομενικά άφελεις έρωτήσεις που τους έκανε ο Τάντυ σ' ένα σχετικό με τις τίγρεις. Τους πήγαινε δώρα από την ΝΑΦΙ που σπάνιζαν στην αγορά—κονσέρβες, κρέας, τσάι, ζάχαρη, σαπούνι—γι' αυτό όποτε πήγαινε στην καλύβα τους για να πιη κανένα τσάι ή καφέ τον δέχονταν μ' ευχαρίστηση. Την ώρα που κάπνιζε και μιλούσε μαζί τους είδε που φύλαγαν τα κλειδιά κι έμαθε τις συνήθειες τους» έμαθε ότι το Σάββατο των Έβραίων—από το βράδυ της Παρασκευής ως το Σάββατο βράδυ—ο ζωολογικός κήπος ήταν κλειστός, κλειδωμένος και έρημος. Οι ορθόδοξοι Έβραίοι, που είναι στην Ίερουσαλήμ, είχαν κατορθώσει να επιβάλουν έναν πολύ αυστηρό νόμο στην πόλη το Σάββατο και οι άρρωστοι ακόμη του Όρθοδοξου Έβραϊκού Νοσοκομείου αν θέλουν κάποια βοήθεια, δεν επιτρέπεται να τυπήσουν το κουδούνι. Δεν υπάρχει λοιπόν αμφιβολία πώς και τα ζώα του ζωολογικού κήπου, όπως και οι άρρωστοι, θα έπρεπε να τα καταφέρουν μόνο τους αυτή την ημέρα.

Πριν από τον πόλεμο ο Τάντυ είχε νοιώσει πώς ανήκε στην μικρή τάξη των εγκληματιών, αυτή του όμως η αντίληψη είχε σβήσει στο στρατό όπου σχεδόν δεν υπήρχε ατο-

μική περιουσία και ο νόμος ήταν έτσι, ώστε να προστατεύει τους λίγους και όχι τους πολλούς. «Ο Τάντυ βασιζόταν σ' αυτό που λένε ότι «η τύχη βοηθά τους τολμηρούς» και σαν έμπειρος πραγματικός άπατεώνας είχε ξεφύγει από πολλά, όταν ήταν στρατιώτης στην Άγγλία και μετά, λίγο καιρό, στο Κάιρο προτού εκδηλωθεί η άρρώστεια του. Τώρα πάλι το μυαλό του είχε αρχίσει να δουλεύει. Το επόμενο βήμα του τον έφερε πιο κοντά στην πόλη, στο στρατιωτικό άρχηγείο, που στεγαζόταν στο Ξενοδοχείο «Βασιλεύς Δαβίδ». Είχε ακούσει πώς ένας γνωστός του από το Κάιρο, κάποιος Κλάρκ, είχε γίνει δεκανέας και δούλευε εκεί. «Ο Τάντυ στις «μελαγχολίες» του πήγε και κάθησε στον τοίχο του Ξενοδοχείου «Βασιλεύς Δαβίδ»—έναν πληγωμένο ήρωα που ξεκουραζόταν—ώπου το μεσημέρι βγήκε ο Κλάρκ για φαί.

«Γειά σου, Νόμπυ» είπε ο Τάντυ. «Γειά σου, Τάν» είπε ο Κλάρκ. «Έμαθα πώς είχες μεροδέματα» είπε ο Κλάρκ και η φιλία τους ανανεώθηκε από εκεί που είχε σταματήσει. «Η μονοτονία της στρατιωτικής ζωής, ή ανία, τα κοινά παράπονα για όλα τα πράγματα, δημιουργούν κάποια οικειότητα ανάμεσα σε άνδρες που έχουν σχεδόν τον ίδιο βαθμό. «Ο Κλάρκ δεν απόρρησε που ο Τάντυ ήθελε να δανειστή έναν λεπτομερή χάρτη της Αιγύπτου απ' αυτούς που έχουν στις στρατιωτικές υπηρεσίες, για «προσωπική» του δουλειά. Δεν τον ένοιαζε τον Κλάρκ γιατί ήθελε ο Τάντυ τον χάρτη. Αν η «προσωπική» του δουλειά ήταν παράνομη, τότε καλή τύχη. Εκείνο που ενδιέφερε τον Κλάρκ ήταν ότι ο Τάντυ για κάθε χάρτη του έδινε τα ταγίρα της εβδομάδας του. «Ο Κλάρκ τύχαινε να γνωρίζει τον λοχία που ήταν στους χάρτες και μπορούσε να δανειστή όποιον ήθελε και να τον κρατήσει λίγο καιρό χωρίς κίνδυνο ή φασαρία. Και επειδή ήταν γνωστός στη στρατιωτική αστυνομία μπορούσε

νά βγαίνει από το 'Αρχηγείο με ό,τι χαρτιά ήθελε. 'Ο Κλάρκ δεν δυσκολεύτηκε να δώσει τους χάρτες. 'Ο Τάντυ χρειάστηκε να δουλέψει πολύ γιατί έπρεπε να δανειστεί ολόκληρο τον χάρτη της Βορειοανατολικής 'Αφρικής, του Σουδάν και του Κογκό προτού ανακαλύψει εκείνο που ζητούσε: μία περιοχή που σημειωνόταν επάνω στον χάρτη με τη λέξη «ζούγκλα».

«Μου κόστισε τα τσιγάρα έξι εβδομάδων» είπε.

«Μά γιατί τό έκανες αυτό Τάντυ ;», τον ρώτησα.

«Μά σάς είπα, δεν μπορούσα να την σκέπτομαι στο κλουβί... Έπειτα, εκτός απ' αυτό, ήταν κάτι που μ' έκανε να ενδιαφέρωμαι για τη ζωή».

«Τί λές», φώναξα θυμωμένος. «Με όλα τα θαύματα του Θεού γύρω σου και σύ να μου λές ότι χρειάζοσυν κάτι που να σε τραβιά στη ζωή!»

Κούνησε το κεφάλι του λυπημένα και, για μία στιγμή, όσο παράξενο και αν σάς φαίνεται, νομίζω πως φαντάστηκε ότι δεν καταλάβαινα τί έννοούσε. «Καλά, Τάντυ, συνέχισε» του είπα λίγο απότομα. «Τί έκανες ύστερα ;» Σάς τα λέω όπως μου τα διηγήθηκε. Είπε στο λοχία που ήταν στην αποθήκη των ρούχων να του δώσει μία κανονική στολή να φορέσει λέγοντας ότι είχε βαρεθεί να γυρίζει με την μπλέ του νοσοκομείου και να παριστάνη τον χλωμό, ήρωικό τραυματία. 'Ηθελε να ξεαναγύριση στον κόσμο και να ζήσει λίγο σαν άνθρωπος. 'Ο πόλεμος κόντευε να τελειώσει, οι κανονισμοί δεν ήταν πιά τόσο αυστηροί και κανένας δεν ενδιαφερόταν αν ο Τάντυ φορούσε μπλέ ή χακί. Τώρα πιά με την κανονική του στολή, σχεδόν καλά και ελεύθερος να μπαίνει και να βγαίνει από το νοσοκομείο όποταν ήθελε, ήξερε ότι κινδύνευε από μέρα σε μέρα να βρεθεί στο στρατόπεδο «άναρρωνόντων» που βρισκόταν κοντά στη θάλασσα. Δεν έπρεπε να χάνη καιρό...

Είχε προτείνει στην προϊσταμένη και στο γιατρό του νοσοκομείου να τους βοηθή. Γι' αυτό κι εκείνοι δεν

βιάζονταν να τον διώξουν από το νοσοκομείο. Τον έστειλαν στην πόλη για δουλειές. Σχεδόν ποτέ δεν χρειαζόταν να πάη μακρύτερα από το Τάντυ. Κάποτε όμως πήγαινε και ως το 'Αρχηγείο για να δώσει κανένα γράμμα ή να πάρη τίποτα χαρτιά. Μία έμπαινε ελεύθερα στο άπρσιπλάτο 'Αρχηγείο, όλο τον καιρό που του μενε τον περνούσε περιδιαβάροντας έξω από τη γραμματεία. Μόλις έβλεπε τον αξιωματικό να βγαίνει από το κεφάλι του στην πόρτα και έβλεπε πως ήταν κανένας μέσα σ' εκείνη: «Με συγχωρήτε, σέρ, τον ταγματάρχη, σέρ». Και έπαιρνε την πόρτα ξεροντας πώς κανένας δεν θα νοιαζόταν να τον ερακολουθήσει. 'Αν δεν ήταν κανένας μέσα πλησίαζε στις μύτες των δυν του στο γραφείο και γρήγορα έπαιρνε μία άδεια κινήσεως, σφράγιζε και έφευγε κρυφά χωρίζοντας τον πάρη κανείς είδηση. Με τον καιρό αυτό κατόρθωσε να πάρη κανένα δωδεκαριά άδειες, ένα αντίγραφο της υπογραφής του αξιωματικού, ένα βιβλίο κινήσεως αυτοκινήτων, Μου είπε ότι κάποιο ένστιχτο του του διηγούσε πόση ώρα μπορούσε να περπατήσει με ασφάλεια στο γραφείο.

«Όταν κάνω κάποια βρωμιά, λειά έχω μία διέγερση, σαν να είναι πάνω απ' όλα, και καταλαβαίνω πρέπει να σταματήσω. Πάντα να θω ασφάλεια όταν κάνω κάτι τέτοιο. Μόνο όταν χάσω τα νεύρα είναι που τα πράγματα πάνε στραβά».

Δεν ήξερε από ποιό σημείο βώς σταματούσε ο Βρεταννικός νόμος έλεγχος, γι' αυτό, έπαιρνε τα έντυπα και αποφάσιζε να τα πληρώνη ανάλογα με τον δρόμο που ακολουθούσε. Για το λόγο αυτό χρειαζόταν μία γραφομηχανή, χρειαζόταν έπίσης και ένα φορτηγό και μερικούς τεννεκέδες βενζίνης να περάσει τις έρημες περιοχές, να αγοράσει μερικές κονσέρβες κρέας βοδιών και κλών για την περίπτωση που δυσκολευόταν να προμηθευτεί

λήσιο κρέας για την τίγρη. 'Ηξερε πόσο επικίνδυνο ήταν να τα κλέψη όλα αυτά τα πράγματα από το ίδιο μέρος, γι' αυτό από το νοσοκομείο πήρε μόνο ένα δοχείο βενζίνης και μία παλιά φορητή Ρέμινγκτον που έμενε άχρησιμοποίητη στο γραφείο της προϊσταμένης μήνες ολόκληρους και που δεν ανακάλυσαν ότι έλειπε παρά 15 μέρες ύστερα από τη μυστηριώδη εξαφάνιση του Τάντυ.

Όταν ήταν στη φυλακή, είχε μάθει οδηγός - μηχανικός αυτοκινήτων, δεν χρησιμοποίησε όμως τις γνώσεις του ώσπου έπιστρατεύθηκε. Τότε του έδωσαν να οδηγεί ένα φορτηγό. 'Ηξερε όλα τα σχετικά με τα στρατιωτικά φορτηγά και αντί να κλέψει ένα οποιοδήποτε σταθμευμένο στην πόλη που σε μία ώρα θα ανακαλύπταν πως έλειπε, πήγε μία νύχτα με φεγγάρι, μία Παρασκευή, σε κάτι εγκαταλελειμμένα φορτηγά στη συνοικία Μουράρα και επιδιώρθωσε το καλύτερο. Το σελινόφως της 'Ιερουσαλήμ είναι πολύ πιο λαμπερό από το συνηθισμένο φθινοποριατικό φως ήμερας στην 'Αγγλία και ο Τάντυ έκανε θαυμάσια τη δουλειά του με ένα ηλεκτρικό φαναράκι. Τα ντεπόζιτα αυτών των αυτοκινήτων δεν είχαν βενζίνη και όλα τους ήταν σε τέτοια κατάσταση, ώστε ο μόνος που τα φρουρούσε ήταν ένας από τους ιθαγενείς έθελοντές. Και ο φρουρός αυτός δεν έμπνησε ως την ώρα που ο Τάντυ γέμισε το ντεπόζιτο του φορτηγού με το δοχείο που είχε κλέψει και το έβγαλε από το στρατόπεδο. 'Ο στρατιώτης θα σκέφθηκε πως θα ήταν φρονιμότερο να μνη αναφέρει την κλεψιά, γιατί μόνο αφού

συνέλαβαν τον Τάντυ που όμολόγη-

σε, μπήκαν στον κόπο να κάνουν έλεγχο και να ανακαλύψουν ότι έλειπε το φορτηγό. Με το φορτηγό πήγε κατευθείαν στην Πολωνική Καντίνα και, όπως είπε ο ίδιος, μπήκε «μεγαλοπρεπώς» και φόρτωσε κάπου 100 κονσέρβες βοδιών κρέας των 6 κιλών. Τό να προμηθευτή όμως βενζίνη δεν ήταν το ίδιο εύκολο. Οι βενζίνες φυλάγονταν πολύ αυστηρά στη Μέση 'Ανατολή γι' αυτό αποφάσισε να περιμένη ώσπου να φτάσει στις άπομακρυσμένες αποθήκες της έρημης μου, όπου η φρουρηση ήταν πιο χαλαρή.

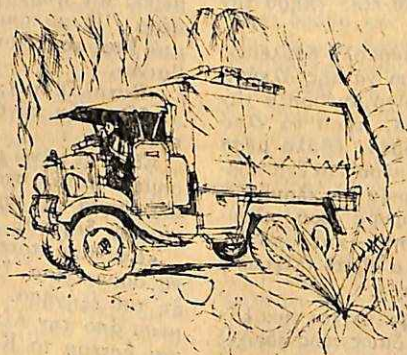
Θυμάμαι τί θόρυβος έγινε για την κλεψιά της Πολωνικής Καντίνας. Για μήνες λέγανε ότι τις κονσέρβες τις είχαν κλέψει οι τρομοκράτες του 'Ισραήλ, γιατί το βοδιό κρέας θα ήταν το τελευταίο πράγμα που θα παίρναν Βρεταννοί στρατιώτες, αν υπήρχε κάτι άλλο που θα μπορούσαν να κλέψουν. Μου φάνηκε παράξενο ότι ο Τάντυ ήθελε να προμηθευτή τροφή μόνο για την τίγρη.

«Δεν πήρες τίποτα για τον εαυτό σου ;» του είπα ειρωνικά. «Ούτε μία κονσέρβα σολωμό, ούτε ένα κουτί μπλοκτά ;»

«Όχι, πάτερ. Με το κρέας και τη βενζίνη δεν περισσεύε τόπος. Κι' έπρεπε να υπάρχει λίγη εύρυχωρία για να μπορέ να αναπνή η τίγρη. 'Αλλωστε, μ' άρεσει και μένα το βοδιό - το έχω συνηθίσει».

«Α!» του είπα «καταλαβαίνω». «Πήρα και μία κάσα κάρβουνα. Στην έρημο από την ύγρασία σταματά η μηχανή, και χρειάζεται ξεστό νερό».

«Και πως τα κατάφερες και συμ-



πλήρωσες τὸ βιβλίον κινήσεως ὥστε νὰ εἶναι ἐν τάξει;

Ἐκανε μιὰ κίνηση μὲ τὸ χέρι του σάνα ἔγραψε στὸν ἀέρα: «Ζήτημα γραψιματος» εἶπε· καὶ ἦταν φανερό πὼς τὸ πράγμα ἦταν τόσο εὐκόλο πὺν δὲν χρειαζόταν ἐξήγηση.

«Καλὰ ὕστερα τί ἔκανες;»

Μοῦ εἶπε πὼς πήγε σὲ ἓνα διανυκτερεύοντα στρῆμὸ αὐτοκινήτων καὶ ἐκεῖ σάν «καλὴς πίστεως» ὁδηγός, μὲ ὅλα του τὰ χαρτιά ἐν τάξει, πήρε βενζίνη καὶ νερό.

«Καὶ ὕστερα» μοῦ εἶπε «πῆρα τὴν τίγρη».

«Αὐτὴ θὰ ἦταν δύσκολη δουλειά».

«Τόσο εὐκόλο ὅσο νὰ πῆς ἀλεύρι. Πήδησα ἀπὸ τὸν τοῖχο, διέσρηξα τὴν καλύβα τοῦ φύλακα, πήρα τὰ κλειδιά, ἀνοίξα τὴν πόρτα, ἔβαλα μέσα τὸ φορτηγὸ, ἔβαλα μέσα καὶ ἓνα κομμάτι κονσερβα, ἀνοίξα τὸ κλουβί, ἔνωσα τὴ ξύλινη γέφυρα τοῦ κλουβιοῦ μὲ τ' αὐτοκίνητο—καὶ ἀπὸ δῶ πᾶν κι' ἄλλοι. Ὅλα εἶχαν τελειώσει μέσα σ' ἓνα τέταρτο».

«Ὅπως τὰ λὲς φαίνονται εὐκόλα» μοῦ εἶπα· «νομίζω ὅμως πὼς ἔδειξες μεγάλῃ ἐμπειρία».

Κατέβασε τὸ κεφάλι του μὲ μετριοφροσύνη καὶ εἶπε: «Μπᾶ! δὲν ἦταν σπουδαῖο πράγμα».

Ἦθελα νὰ τοῦ μιλήσω γιὰ τὸ κατήκον πὺν ἔχει κάθε ἄνθρωπος νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ προτερήματά του γιὰ καλὸ· ἀλλὰ, στὸ λόγο μου, δὲν μπορούσα νὰ φαντασθῶ πὺν ἄλλοῦ θὰ μπορούσε νὰ τὰ χρησιμοποιήσει ὁ Τάντου ἐκτὸς ἀπὸ κει πὺν τὰ εἶχε χρησιμοποιήσει. Ἔτσι ἀναγκάστηκα νὰ σωπάσω.

Νὰ λοιπόν, ὁ Τάντου μὲ ἑκατὸ κονσερβὲς βωιδινό, ἓνα κουτί τσάι, μιὰ γραφομηχανή καὶ μιὰ τίγρη μέσα σ' ἓνα φορτηγὸ. «Πρὶν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν ζωολογικὸ κῆπο ἔρριξε μιὰ ματιά τριγύρω γιὰ νὰ δῇ μήπως ὑπῆρχε τίποτε χρησιμὸ νὰ πάρῃ μαζί του· πήρε λοιπόν ἀπὸ τὸ κλουβὶ τὸ δοχεῖο πὺν ἔβαζαν νερὸ στὴν τίγρη, μιὰ μακρὰ σκούπα γιὰ νὰ μπορῇ νὰ καθαρίζῃ τὸ αὐτοκίνητο ἀπὸ τὸ κά-

θισμα τοῦ ὁδηγοῦ χωρὶς νὰ πλησιάζῃ τὸ θηρίο καὶ ἓνα φαράσι. Βοήθησε ἐπίσης ἓνα κομμάτι κρέας καὶ ἔλας πὺν τὸ ἔρριξε γιὰ νὰ καθίσει ἡσυχά τὸ ζῶο πὺν χτυπιόταν μέσα σ' ἓνα τοῦ φυλακῆ.

«Φαντάζεσαι πὼς ἡ τίγρη ἦταν εὐτυχισμένη μέσα στὸ φορτηγὸ;» τὸ ρώτησα.

«Ἰσως ὄχι» συμφώνησε ὁ Τάντου· «ἀλλὰ ἦταν ἐκεῖ μόνο γιὰ λίγο». Ἀνέλωστε, ὅποτε ὁ δρόμος ἦταν ἔρημος, ἀνοίγα μιὰ μικρὴ πόρτα, στὸ πλάι μέρους τοῦ φορτηγοῦ γιὰ νὰ παίρῃ ἀέρα. Ἡ κακομοίρα ἡ τίγρη, εἰς μιὰ ἐκφραση πὺν λὲς καὶ καταλάβαινε».

«Καταλάβαινε; τί;»

«Ὅτι τὴν πῆγαινα στὴν πατρίδα της».

Εἶχα νὰ κάνω μιὰ ἀποκάλυψη σ' σημεῖο αὐτό, στὸν κ. Τάντου, ἀπὸ σκέφθηκα νὰ τὴν ἀναβάλω ὥστε νὰ μοῦ διηγηθῇ ὅλη τὴν ἱστορία.

«Καὶ ἀπὸ πότε ἄρχισαν τὰ βάρβαρά σου;» εἶπα. «Ὅταν εἶδεις ἔκπληξη τοῦ ἐξήγησα. «Τὸ μεγάλο ταξίδι μέσα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, τὸ Σουδάν καὶ ὕστερα τὸ Κογκό...»

«Πολὺ εὐκόλο» εἶπε. «Τὸ πρῶτο πράγμα πὺν συνάντησα ἔξω ἀπὸ Ράφα, ἦταν μιὰ μεγάλη ἀποθήκη βενζίνης. Εἶχα ξανακούσει γι' αὐτὴν ἥξερα πὼς βοιοκόταν ἐκεῖ. Σταμάτησα τὸ αὐτοκίνητο ἀκριβῶς διὰ τὸ συρματόπλεγμα γιὰ νὰ μπορῶ νὰ πηδῇξω μέσα. Ὑστερα φόρτωσα 50 τενεκέδες καὶ τοὺς ἔδεσα καὶ προσεκτικὰ ὅπως μᾶς εἶχαν διδάξει. Μετά, στὸ Σινά, συνάντησα ἑφοδιοπομπὴ καὶ χάθηκα καὶ ἐν αὐτῇ. Πέρασα μαζί μὲ τὰ φορτηγὰ τὰ σύνορα—δὲν χρειαζόταν οὔτε νὰ δεῖξω τὸ Δελτίο Κινήσεως· τὸ εἶχα φτιάξει μὲ τόση ἐμπειρία. Ὑστερα συμπλήρωσα ἓνα νόμισμα ἐντυπο μὲ ἀδεια κινήσεως γιὰ τὸ Οὐάντι Χάφα καὶ ὅταν φθάσα στὸ Ἀσουίτ χάθηκα σὲ ἄλλη ἑφοδιοπομπὴ πὺν πῆγαινα διαστὰ στὸ Χαρτούμ. Δὲν μούκαναν τε μιὰ ἐρώτηση σ' ὅλο τὸ ταξίδι».

«Καὶ ἡ τίγρη;»

«Τὴν τᾶιζα πάντα τὴ νύχτα. Γρήγορα συνήθισε τὸ φορτηγὸ, δὲν εἶχε γύρω της τίποτα πὺν νὰ τὴν στενοχωρή. Φαινόταν πὼς τῆς ἄρεσε τὸ σκοτάδι καὶ δὲν πηγαινοερχόταν τόσο ὅσο ὅταν ἦταν στὸ κλουβί. Οἱ τίγρεις εἶναι παράξενα πλάσματα. Οὔτε μιὰ φορὰ δὲν μούγκρισε, μερικὲς φορὲς ἔκανε ἓνα θόρυβο σάνα ἔβριζε καὶ γὼ φρόντιζα νὰ δικαιολογῶ τὸ θόρυβο λέγοντας πὼς ἤμουν κρυωμένος. Πάντα στάθμευα τὸ αὐτοκίνητό μου σὲ ἀπόσταση ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ὑστερα τὸ καθαρίζα, τᾶιζα καὶ πότιζα τὴν τίγρη. Σὲ λίγο μὲ συνήθισε καὶ δὲν τὴν ἐνοιαζε ἂν κάπου—κάπου ἔβαζα τὸ κεφάλι μου καὶ τὴν ἔβλεπα. Πάντα ὅμως ἤμουν πολὺ προσεκτικός. Πολλὲς φορὲς ἦταν πὺν νόμιζες ὅτι μπορούσες καὶ νὰ τὴν χαϊδέψεις, ὥστόσο ποτὲ δὲν τὸ διακινδύνευσα. Μερικὲς φορὲς τὴν ἔπιανε μανία καὶ χτυπιόταν δεξιά καὶ ἀριστερά στὸ αὐτοκίνητο καὶ οἱ συνάδελφοί μου λέγανε. «Τί εἶναι ὅλη αὐτὴ ἡ φασαρία;» Ποτὲ κανεὶς ὅμως δὲν φαντάστηκε ὅτι μέσα στὸ αὐτοκίνητο ἦταν μιὰ τίγρη. Ἄν ἄκουγαν κανένα γρύλλισμα τὴ νύχτα νόμιζαν πὼς ἦταν τσακάλια—γιατὶ ὑπάρχουν πολλὰ στὴν ἔρημο. Καὶ σ' ὅλους ἔλεγα πὼς τὸ φορτηγὸ μου ἦταν φορτωμένο μὲ προβιὲς πὺν προορίζονταν γιὰ χαλιά γιὰ τὸ ἐστιατόριο τῶν ἀξιωματικῶν στὸ Χαρτούμ».

Ὁ Τάντου μὲ κύτταξε σάν νὰ ἔπρεπε νὰ καταλάβω τί σήμαινε αὐτὴ ἡ πονηριά του, ἐγὼ ὅμως τὰ εἶχα χαμένα. Γέλασα.

«Θέλεις νὰ πῆς ἂν τύχαινε καὶ ἔβλεπαν τὴν τίγρη νὰ νόμιζαν πὼς εἶναι ζωντανὸ χαλί;»

«Ὁχι» εἶπε ὁ Τάντου σοβαρά. «Ἀλλὰ ὕστερ' ἀπὸ λίγο—ἐπειδὴ σὲ κείνα τὰ μέρη ἡ ζέστη εἶναι μεγάλη—τὸ φορτηγὸ ἄρχισε νὰ βρωμά σάν δέρμα ζῶον».

«Καταλαβαίνω. Πρέπει νὰ παραδεχθῶ πὼς τὰ σκέφθηκες ὅλα. Ὑποθέτω πὼς ἡ προνοητικότητα αὐτὴ

ἦταν ἀπαραίτητη στὸ ἐπάγγελμα πὺν εἶχες ἄλλοτε».

«Ἔτσι εἶναι, Πάτερ».

Τὰ βάσανά του ἄρχισαν ὅταν χωρίστηκε ἀπὸ τὴν ἐφοδιοπομπὴ στὸ Χαρτούμ. Ὡς τότε εἶχε ὅλες τις εὐκολίες, κατασκηνώσεις στὴν ἔρημο μὲ τρόφιμα, νερό, βενζίνη καὶ συντροφιά. Ἀπὸ τὸ Χαρτούμ καὶ ὕστερα ὅλα αὐτὰ τὰ ἔχασε. Σκέφθηκε πὼς γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ νερὸ θὰ ἦταν ἀσφαλέστερο νὰ ἀκολουθήσῃ μᾶλλον τὸν Λευκὸ Νεῖλο παρὰ νὰ κόψῃ δρόμο καὶ νὰ προχωρήσῃ μέσα στὴν ἔρημο πρὸς τὸ Ἐλ Ὀμπέιντ. Ταξίδευε μὲ τὴν ἀνέσῃ του· σταματούσε στὰ χωριά πὺν ἦταν ἐπάνω στὸ Νεῖλο γιὰ τρόφιμα καὶ τὴ νύχτα κοιμόταν στὸ φορτηγὸ. Ὡς ἐκεῖ τὸ ταξίδι δὲν τοῦ εἶχε κοστίσῃ πεντάρα. Τώρα ὅμως ἔπρεπε νὰ ξεδεύῃ ἀπὸ τις οἰκονομίες του γιὰ ν' ἀγοράζῃ ψωμί καὶ νερό. Μερικὲς φορὲς στὰ μεγαλύτερα χωριά ἔβρισκε βενζίνη. Πρὶν φθάσῃ στὴ Ζούμπα εἶχε χαλάσει 12 δοχεῖα καὶ ἡ τίγρη εἶχε φάει τις μισὲς κονσερβές. Τὸ κρέας ἀκόμη καὶ τῆς καμῆλας εἶναι σπάνιο στὰ μέρη αὐτὰ τῆς Ἀραβίας καὶ ὁ Τάντου περίμενε νὰ φορήσῃ κανένα ζῶο στὰ χωριά πὺν περνοῦσε γιὰ νὰ προμηθευθῇ τροφὴ γιὰ τὴν τίγρη. Ἡ ζέστη ἦταν ἀνυπόφορη καὶ τὸ κακόμοιρο τὸ ζῶο, κλεισμένο στὴ σκοτεινὴν τοῦ φυλακῆ μὲ τις μύγες καὶ τὰ κουνούπια πὺν τὸ βασάνιζαν ἦταν πολὺ δυστυχισμένο. Ὁ Τάντου ἄρχισε ν' ἀνησυχῇ γιὰ τὴν τίγρη. Τὸ ζῶο ἦταν φανερό πὼς υπέφερε γιὰ τὸ ἔλλειπε ὁ ἀέρας καὶ τὸ φῶς καὶ γιὰ τὸ δὲν μπορούσε νὰ κινήθῃ. Ἐπῆρε σὲ λήθαργο καὶ τὸ δέρμα του ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴ γυαλάδα του. Ὁ Τάντου δὲν μπορούσε νὰ καθαρίσῃ καλὰ τὸ φορτηγὸ. Τὸ μόνο καλὸ ἦταν ὅτι δὲν χρειαζόταν νὰ κρατᾷ μυστικὴ τὴν παρουσίαν τοῦ ζῶου καὶ ὅταν ἔφτασε σ' ἓνα μεγάλον πλοῖσιον χωρὶς στὰ σύνορα τοῦ Σουδάν, ζήτησε νὰ δῇ τὸν Ἀρχηγό. Ὅταν ὁ Ἀρχηγός καὶ οἱ περισσότεροι κάτοικοι μαζεύτηκαν γύρω του τοὺς ἔβγαλε λόγο μὲ

τά σπασμένα άραβικά πού είχε μάθει στην Παλαιστίνη. Τους είπε ότι εκτελούσε σοβαρή άποστολή. Πήγαινε για δώρο στον μεγάλο λευκό άρχηγό της Ουγκάντα μία τίγρη από τον βασιλέα της Άγγλιας. Ή τίγρη βασανιζόταν από τη ζέστη και τό στενό κλουβί και, αν οι χωρικοί ήθελαν να τον βοηθήσουν, την προσέχη φορά πού θά περνούσε από κει ο αντιπρόσωπος της Κυβερνήσεως του Σουδάν, θά τους άντάμοιβε πλούσια.

Δέν μπορώ να φαντασθώ ότι ο Τάντυ τους έδωσε να καταλάβουν τί ήθελε, γιατί τά άραβικά άλλαζουν πάρα πολύ από χώρα σε χώρα. Όσοτόσο ό,τι και αν κατάλαβαν, οι χωρικοί ένθουσιάστηκαν με τον Τάντυ, την τίγρη και την άμοιβή πού τους υποσχέθηκε. Προθύμα άρχισαν με την επίβλεψη του να φτιάχνουν ένα μεγάλο γερό ξύλινο κλουβί. Όταν είδαν πώς ο Τάντυ έτοιμαζόταν ν' άνοίξη τό πίσω μέρος του φορητού μαζεύτηκαν γύρω του γεμάτοι περιέργεια και ο Τάντυ κατάλαβε έκπληκτος πώς δέν είχαν ιδέα τί ήταν ή τίγρη. Μόλις είδαν τό μεγάλο θηρίο ξαπλωμένο να κοιτάξη την πρώτη ήλιαχτίδα πού έβλεπε ύστερα από βδομάδες, ξεφώνισαν γεμάτοι κατάπληξη και θαυμασμό. Παράξενο βέβαια, αλλά δέν έδειξαν καθόλου φόβο.

«Θά έλεγε κανείς πώς δέν είχαν ξαναδύ τίγρη», είπε ο Τάντυ.

Τους έβαλε να σηκώσουν τό κλουβί στο ύψος του φορητού και ύστερα έρριξε μέσα ένα κομμάκι κρέας και άμέσως μπήκε και ή τίγρη. Ο Τάντυ έκλεισε γρήγορα και κλείδωσε την πόρτα του κλουβιού, ενώ οι χωρικοί είχαν μαζευτή γύρω και κοι-

ταζαν, και καθάρισε καλά τό φορητό. Άφού τελείωσε αυτή τη δουλειά έβαλε μέσα και την τίγρη στο κλουβί και έτσι πιά μπορούσε μόνο να οδηγή με άνοιχτό τό πίσω μέρος του αυτοκινήτου, αλλά και να φτιάξη και τις κονσέρβες πού ήταν πολύ μακριά.

«Έτσι ήταν καλύτερα και για το δυό μας» είπε. Έδωσε στον Άρχηγό μια Σουδαλεζική λίρα και ξεκίνησε.

«Πώς ήταν τό μέρος»; ρώτησε.

«Φοβερό» εί-

ο Τάντυ. «Έβ-

πα πώς ήμ-

στο σωστό δ-

— είχα βγί-

την έρημο

και γιόμπα σε μέ-

πών ήταν ά-

βώς κατάλλ-

για τίγρεις.

οι άνθρωποι

ίδιο» ήταν νέ-

όπως άκριβώ-

πρεπε να εί-

έρημος είχε

χίσει να με

χλν. Ήταν τόσο άπεραντη, πού

πώς δέν θά έφθανα ποτέ στην κλα' τώρα πιά όμως έβλεπα πώς ήταν έν τάξει».

Όταν μπήκε στην Ουγκάντα χίσε να συναντά λευκούς πού λευαν στα άπεραντα πράσινα λευα. Του φέρθηκαν καλά, τον βοήσαν να ταΐσει και να ποτίσει την γρη και του έδωσαν τις οδηγίες του χρειάζονταν. Φαίνεται όμως ή ιστορία του πώς πήγαινε την γρη στο ζωολογικό κήπο της ζάμπεμπιλλ κίνησε υποψίες. Ήταν πού άρχισαν να ζητούν πληροφορίες από τό Γενικό Άρχηγείο στην Κεντρική Άφρική πού είχε τίγρη μέσα σ' ένα φορητό. Και δέν τις πήρε στα σοβαρά και ύστερ' από ένα μήνα, όταν ο παραδόθηκε μόνος του, όλοι έφέρθηκαν να μάθουν τί είχε σπυτάκι μου, φτωχοκαλυβάκι μου.

τήσεις ώστε άρχισε ν' άνησυχή και ν' άποφεύγη τά κατοικημένα μέρη. Έμενε έκπληκτος με τό ένδιαφέρον πού κινούσε ή τίγρη (μά μήπως — σκεπτόταν — οι άνθρωποι της Ουγκάντα δέν περιτριγυρίζονται από τίγρεις;) Όσοτόσο φοβόταν μην κινήση υποψίες και δέν τους ρωτούσε' αλλιώς θά είχε ανακαλύψει πολύ νωρίτερα αυτό πού του είπα αργότερα. Πραγματικά δέν ξέρω τί θά έκανε αν τό είχε ανακαλύψει τότε.

Άφησε την Ουγκάντα και μπήκε στο Κογκό' έβλεπε μακριά τό σκοτεινό πυκνό δάσος, τό τέρμα του ταξιδιού του. Άπέφευγε να περνά από συνοικισμούς. Ή χώρα ήταν πλούσια και γεμάτη νερά. Έβρισκε άφθονες μπανάνες και άλεύρι από τά χωριά. Στην τίγρη έδινε τις δέκα κονσέρβες πού του έμεναν άκόμη. Ή βενζίνα λιγότευε, αλλά βλέποντας μπροστά του τη ζούγκλα, ο Τάντυ έπαψε να άνησυχή. Δέν νοιαζόταν πώς θά γύριζε πίσω ο ίδιος. Έπί τέλους μία βδομάδα ύστερα έφτασε εκεί πού άρχιζε τό δάσος. Δέν του άρεσε όμως να έλευθερώσει εκεί την τίγρη. Προχώρησε τό φορητό μέσα στην πυκνή βλάστηση της ζούγκλας, σχεδόν ένα μίλι άκόμη προτού άποφασίση ν' άνοίξη την πόρτα του κλουβιού. Σταμάτησε σ' ένα μικρό ξέφωτο όπου ο ήλιος περνούσε τό πυκνό φύλλωμα και πήγε να ρίξη μία τελευταία ματιά στην τίγρη. Τό ζώο, λέει, ήταν άνήσυχο και μύριζε τον άέρα σαν να τό ερέθιζαν μυρωδιές πού δέν είχε άλλοτε μυρίσει. Άρχισε να σκαρφαλώνη στα ξύλινα κάγκελλα του κλουβιού του. «Σάν να ήξερε ότι αυτή ήταν ή πατρίδα του» είπε ο Τάντυ.

«Δέν ήθελα να την κρατήσω στο κλουβί ούτε λεπτό περισσότερο» την κοιτάξα όμως μία στιγμή και είπα: «Φθάσαμε τιγρούλα μου, — σπιτί μου, σπιτάκι μου, φτωχοκαλυβάκι μου.

Έχε γειά» άνοιξα τό κλουβί κι' έτρεξα κι' άνέβηκα στη θέση του οδηγού. Την άκουσα να πηδά. Κοίταξα και την είδα να στέκεται σάν ψευτική στο φώς του ήλιου. Ποτέ μου δέν είδα τέτοιο θέαμα — εκείνη, μαύρη και χρυσή άνάμεσα στα μεγάλα δένδρα, τά φύλλα σάν βεντάλλιας και τά πελώρια λουλούδια. «Γειά σου καλέ μου φίλε» της φώναξα, εκείνη όμως δέν με πρόσεξε. Κούνησε τό κεφάλι της, τίνανε την ουρά της, πήδηξε μέσα στα φυλλάκια και χάθηκε σ' ένα δευτερόλεπτο. Ύστερα απ' αυτό δέν ήξερα τί να κάνω» μπήκα στο φορητό και πήγα στο πρώτο αγρόκτημα πού βρήκα και παραδόθηκε. Δέν μ' ένοιαζε τί θά γινόταν. Ένοιωθα τόσο άπελπισμένος χωρίς την τίγρη πού δέν μ' ένδιέφερε τί θά μ' έκαναν. Ο ιδιοκτήτης τηλεγράφησε στο Χαρτούμ' με διέταξαν να γυρίσω και γύρισα σάν άρνάκι. Δέν μ' ένοιαζε τίποτε. Είχα έλευθερώσει την τίγρη» αυτό δέν είχε σημασία».

«Είσαι πολύ ευχαριστημένος με τον έαυτό σου, Τάντυ» δέν είναι έτσι;» του είπα. Δέν ήθελα να είμαι σκληρός, αλλά νεύρωσα με τό αυτάρεσκο ύφος του.

«Α, δέν ξέρω» είπε προσπαθώντας να δείξη μετριοφροσύνη.

«Νοιώθεις σάν τον καλό Σαμαρείτη, έτσι δέν είναι; Έκλειψες τό φτωχό ζωολογικό κήπο, την Πολωνική καντίνα, τό φορητό, τη βενζίνα, φορτώθηκαν όλους όσοι βρέθηκαν στο δρόμο...»

«Τό έκανα για την τίγρη» είπε παραπονεμένα. «Αλήθεια, Πάτερ, γι' αυτό τό έκανα. Δέν μπορούσα να φαντασθώ πώς τό κακόμοιρο τό ζώο θά περνούσε όλη του τη ζωή στο κλουβί».

«Και νομίζεις ότι ή τίγρη θά είναι ευχαριστημένη μόνη της μέσα στη ζούγκλα;»

«Καί γιατί δὲν θάναί; μήπως ἐκεῖ δὲν εἶναι τὸ σπίτι της;»

«Ὁχι, Τάντυ, δὲν εἶναι», εἶπα σοβαρὰ νοιώθοντας πὼς ἔπρεπε νὰ τοῦ δώσω ἓνα μάθημα. «Στὴν Ἀφρικὴ δὲν ὑπάρχουν τίγρεις. Ἡ τίγρη ἦταν ἀπὸ τὶς Ἰνδίες ὅχι ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ.»

«Θέλετε νὰ πῆτε πὼς θὰ εἶναι μόνη της ἐκεῖ; Δὲν θὰ βοῇ ἄλλη τίγρη;»

«Ὁχι δὲν θὰ βοῇ—καὶ δὲν ξέρω ἂν θὰ μπορέσῃ καὶ νὰ ζήσῃ αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω καθόλου. Ταλαιπώρησες τὸ δυστυχισμένο τὸ ζῶο μ' ὅλο αὐτὸ τὸ μεγάλο ταξεῖδι γιὰ νὰ τὸ πετάξῃς

σ' ἓνα ἄγνωστο μέρος ὅπου μπορεῖ νὰ πεθάνῃ ἀργὰ ἀπὸ πείνα ἢ νὰ τὸ φάῃ κανένα...»

Ἀναγκάστηκα νὰ σταματήσω γιὰ τὸ Τάντυ μὲ κοιτάζε σὰ χαμένος μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ καὶ—πράγμα ποὺ δὲν φαντάστηκα ποτὲ—ἀπὸ τὰ μάτια του τρέχανε ποτάμι τὰ δάκρυα.

«Μὴν εἶσαι ἀνόητος», Τάντυ, εἶπα νευριασμένος. Ἐκεῖνος ὅμως ἄρχισε νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς. Ἐκρυσσε τὸ κεφάλι στὰ χέρια του, καὶ ὅπου δὲν τὸν ἤξερε τί εἶδους ἄνθρωπος ἦταν, θὰ τοῦ ράγιζε ἡ καρδιά τὸν ἔβλεπε.



ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐκλογῆς

Ὄνομα

Ἐσώνυμον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ καθαρὰ τὸ ὄνομα-
τεπώνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τε-
τράγωνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς
τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς σας, ἑξαμήνου ἢ ἑτησίως, εἰς τὸ Πρα-
κτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43, ἢ εἰς
τὸ Περιοδικὸν «Ἐκλογὴ», Μέγαρον Μετοχ. Ταμείου Στρατοῦ,
Τσῶρτσιλ 4, ὁδὸς Ὀροφος, Ἀθήνας, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου
καὶ θὰ λαμβάνετε τὴν ΕΚΛΟΓΗ εἰς τὸ σπίτι σας. Τὸ καλύτερον
δῶρον διὰ τοὺς φίλους σας εἶναι μιὰ συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ,
τοῦ περιοδικοῦ ποὺ σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνῆ ζητήματα.



«Ἐκλογὴ» γιὰ τοὺς φίλους σας

Σὰς παρακαλοῦμε πολὺ νὰ μᾶς δώσετε τὰ δνόματα δύο φίλων σας ποὺ νομίζετε ὅτι θὰ ἐνδιαφέρονταν νὰ ἐγγραφοῦν στὴν «Ἐκλογὴ». Συμπληρώσετε τὰ δνόματα καὶ τίς διευθύνσεις τους μὲ κεφαλαῖα γράμματα στὶς παρακάτω θέσεις καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς στείλωμε ΔΩΡΕΑΝ τεύχη τῆς «Ἐκλογῆς» γιὰ νὰ τὴν γνωρίσουν.

Ὄνομα

Διεύθυνσις

Ὄνομα

Διεύθυνσις

Τὸ διήγημα τοῦ Σ. Μῶμ «Εὐτυχισμένος ἄνθρωπος» («Ἐκλογὴ» Σεπτ. 1949, σελ. 967) εἶναι ἐξαιρετικὰ συμπαθητικόν. Παρ' ὅλη τὴν ἐξωτερικότητα ποὺ τὸ διακρίνει, ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἐλκύει, σχεδὸν μᾶς μαγνητίζει (κάτι ποὺ ἐξ ἄλλου συμβαίνει στὰ περισσότερα ἔργα του) εἶναι οἱ λεπτὲς παρατηρήσεις του, οἱ ἀπροσδόκητες στροφὲς τῆς πλοκῆς καὶ πρὸ πάντων ὁ σαγηνευτικὸς τρόπος τοῦ γραφίσματος. Εἶμαι ὅμως τῆς γνώμης πὺς ὁ Μῶμ δὲν θὰ μείνῃ «ἀθάνατος», ἡ ἔστω δὲν θὰ διατηρήσῃ τὴν θέση του ποὺ ἔχει τώρα, ὅσο γιὰ τὴν λογοτεχνία. Ἀλλὰ αὐριο δὲν θὰ ἀρᾷ τὴν ἐποχὴν του «ἐκ τῶν ἔσων». Ἀν συνειδηθῇ εἶναι τὸ ξεχωριστὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας, ὁ Μῶμ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπίδρασης τοῦ Τσέχωφ (ἀναλύσεις μυθικῶν καταστάσεων) ποὺ εἶχε θριαμβικὰ ἀναγκαστικὰ ἐμείνει σ' ἓνα χῶρον «δερματικόν» καὶ βρῆκε τὴν ἱκανοποίησιν στὴν ἐξωτερικότητά του ἀπεκόμιζε ἀπὸ τὸν χῶρον αὐτό. Οἱ κριτικοὶ τοῦ ἔχουν μιλήσει γιὰ τὰ «εὐχάριστα» διηγήματά του καὶ εἶναι ἀληθινὰ σωστὸς ὁ χαρακτηρισμός. Ὡς, τὸ βλέπει καθαρὰ τὴ ζωὴ καὶ λέει καθαρὰ ὅτι, τὸ βλέπει ἐπὶ πᾶσι εἶπανε πολὺ πετυχημένα. Αὐτό, σκέπτομαι, εἶναι τὸ μεγάλο πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ τὸ μεγάλο μειονέκτημα τοῦ Μῶμ.

Φαῖδρ, Νάγρ, Ἀθήνα

Διαβάζω τὰ δημοσιεύματά σου μὲ ξεχωριστὴ προσοχή, γιὰ τὴν βλέπω πὺς τὰ καταβάλλεις γιὰ τὴν καλύτερη ἐνημέρωσιν τοῦ ἀναγνώστη σου στὰ πρὸ ἐνδιαφέροντα ζητήματα. Ἀπαραίτητο ὅμως συμπλήρωμα τῶν δημοσιευμάτων σου θὰ ἦταν κάτι σχετικὸν μὲ τὴν ἡθικὴ διαπαιδαγώγησιν τῆς νεολαίας μας. Ἀφοῦ σκο-

πὸς σου εἶναι νὰ φέρῃς γνώμης καὶ νὰ διατυπώῃς σκέψεις πάνω σὲ ὅλα τὰ θέματα, γιὰ τὴν δὲν ἀσχολῆσαι καὶ μὲ ἓνα τόσο πολὺτιμο καὶ ἐνδιαφέρον σὺν τὴν ἡθικὴν θέμα.

Ε. Α. Τ., Κρήτη

Καὶ τώρα μιὰ κριτικὴ γιὰ τὸν διαγωνισμό τῆς «Ἐκλογῆς». Κι' οἱ τρεῖς ἀπὸ τίς δημοσιευόμενες μεταφράσεις ἀπομακρύνονται σημαντικὰ ἀπὸ τὸ πρωτότυπο. Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια τῆς ἀναπλαστικῆς μεταφράσεως ἐνὸς ξένου κειμένου σὴν γλώσσᾳ μας εἶναι ἀξία προσοχῆς. Αὐτὸ φέρνει στὴν ἐπιφάνεια τὸ μεγάλο μεταφραστικὸ πρόβλημα. Πλήρως ἐλευθερία σὴν μετάφρασιν ἢ ὀχι; Προσωπικὰ πιστεύω πὺς ὅσο διατηρεῖ τὸ νόημα καὶ τὸ «ῥυθμὸν» τοῦ ποιητοῦ, ὁ μεταφραστὴς μὲν νὰ προχωρήσῃ ἀνεμπόδιστα σὴν πρὸ ἐλευθερίᾳ ἀπόδοσιν.

Ὁ μεταφραστὴς ἔχει νὰ ἀντιμετώπισῃ ὅλες αὐτὰς τίς δυσκολίας. Πρέπει νὰ μεταφέρῃ μιὰ ξενικὴ καρδίαν στὸν τόπον του, νὰ τὴν ντύσῃ μὲ γνώριμα ρούχα νὰ τὴν κἀν ὀικείαν. Αὐτὸ μὲν νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ ὅπως νομίζει αὐτὸς καλύτερα. Μὰ πρέπει ἓνα σημεῖον νὰ προσέξῃ: νὰ διατηρήσῃ τὸ ῥυθμὸν. Τὸ νόημα σκέτο δὲν φθάνει. Χρειάζεται καὶ τὸ ῥυθμὸν. Ὁ μεταφραστὴς δὲν πρέπει νὰ βάλῃ πολὺ ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ τοῦ στο ἔργο. Γιὰ τὴν ἀλλοτρίαν, σκεπάζει μὲ τὴν δικιά του προσωπικότητα τὸν ἀληθινὸ δημιουργόν. Αὐτὸ εἶναι ἓνας κίνδυνος πολὺ σοβαρὸς γιὰ ἓναν ποιητὴ ποὺ μεταφράζει.

Μ. Κορωνάιος, Ἐβερτα

Εἶδω καὶ λίγο κοινὸ ἀρχισα νὰ σὲ διαβάσω. Πῆρα τὰ τεύχη μηνῶν Σεπτεμβρίου καὶ Νοεμβρίου καὶ μὲ ἰδιαίτερη εὐχαρίστησιν διέπιστώσα ὅτι τὸ ποικίλο περιεχόμενό σου ἀνταποκρίνεται σὴν ἀπαιτήσεις καθενὸς ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ γανικὴ καὶ ὠφέλιμη μόρφωσιν.

Γιὰ μένα μπορῶ νά πῶ πῶς ἀποτελεῖ τήν πιό καλή μου πνευματική τροφή ἐδῶ πού βρίσκομαι. Ὡς σήμερα ἐπειδή βρίσκω μακριά ἀπό πολλή δέν μοῦ δοθεῖ εὐκαιρία νά σέ γνωρίσω καί νά δώ τήν τόση πολύτιμη χρησιμότητά σου.

Δεκ. Ἀθ. Πατρ., Σ.Τ.Γ. 918

Εὐχαριστοῦμε πολύ. Τό τεῦχος Ὀκτωβρίου ἐστάλη.



ΤΑ ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΗΣΥΧΙΑΣ

Τό πιό καλό πρᾶγμα γιὰ τήν καλύτερη ἀπόδοση τοῦ ἐργαζομένου εἶναι τὸ ἡμερολόγιο. Φυσικά ἐδῶ δέν πρόκειται γι' αὐτό. Ἐκίνο πού ἐνδιαφέρει εἶναι ἔάν ἡ μουσική συντείνει στήν καλύτερη ἀπόδοση ἐργασίας.

Νομίζω ὅτι οἱ πνευματικά ἐργαζόμενοι δέν θά ἀποδώσουν τίποτα παραπάνω ὅταν κατά τήν διάρκειά τῆς ἐργασίας τους ὑποχρεωθῶν νά ἀκούει μουσική. Τοῦναντίον ἡ ἀπόσπαση τῆς προσοχῆς θά συντελεῖ στήν μείωση τῆς ἀπόδοσης. Ὡς τόσο ἐπιβάλλεται ἡ παρακολούθηση μουσικῶν προγραμμάτων κι' ἀπό αἰτομα πνευματικῶς ἐργαζόμενα κατά τήν διάρκεια τῆς μεσημβρινῆς ἀναπαύσεως. Ἡ μουσική ξεκουράζει, ἀνυψώνει ἡθικά, τονώνει ψυχολογικά.

Ἀλλοίως φυσικά ἀντιμετωπίζεται τὸ ζήτημα γιὰ τοὺς ἐργαζομένους σὲ ἐργοστάσια—γενικώτερα σὲ χειρωνακτικές ἢ περίπου τέτοιες ἐργασίες. Αἰτομα πού ἐργάζονται σὲ πολύπλοκας μηχανές δέν θά πρέπει νά ἀκούει μουσική παρά κατά διαλείμματα.

Φυσικά ἐπιβάλλεται ἕνα ξεδιάλεγμα τῆς μουσικῆς. Ἡ χαρῶπη—ἀργή ἢ γρήγορη, ἀνάλογα μέ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας—εἶναι ἡ μοναδική ἴσως συνταγή.

Τ. Γιώτης, Ἀθήνα



Νομίζουμε πῶς ἡ μουσική εἶναι καί τὸ ἱερό. Τό νά τήν χρησιμοποιοῦμε γιὰ ὀλικά συμφέροντα τήν κηλιδώνομε.

Καί πού βρίσκεται στὸ στερέωμα τοῦ ρανοῦ καί φωτίζει μέ τήν λαμπρότητα τοῦ ζητᾶμε νά τὸ κατεβάσουμε γιὰ νά μᾶς ἐξυπηρετήσῃ στήν ἀπόδοση ὀλίκων κερδῶν πού εἶναι καί τὸ μάθημα.

Ἡ μουσική ἔχει ἕνα μεγάλο πρᾶγμα νά ἐξημερώσῃ, νά ἐκπολιτίσῃ, νά γῇ. Χαρίζει στιγμές πού καμία περφορική ἱκανότητα δέν θά μπορούσε νὰ φράσῃ. Ζητᾶμε λοιπὸν νά ἀνταλλάξῃ τήν θυσίαν αὐτὴ μέ τήν ἀδξηση τῆς παραγωγῆς δηλαδὴ τοῦ κέρδους. Ἀλλοῦμε νά εὐεργετήσουμε τὸν ἐργαζόμενον ὅς τοῦ δώσουμε δωρεάν τὴν ὥρα τῆς ἀναπαύσεώς του, τότε μᾶςτε σίγουροι ὅτι φερθήκαμε σάν τιμημένοι κι' ἀνώτεροι ἀνθρώποι.

Ι. Β. Γ. Θεσσαλονίκη



ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ λλανδὸς 29 ἐτῶν θά ἤθελε νά ἀλλογραφῇ σὲ γαλλική, ἀγγλική, γερμανική γλῶσσα μέ ἀναγνώστους ἡ ἐκλογῆς πού ἐνδιαφέρονται γιὰ διεθνή ζητήματα. Εὐχαριστῶς ἔπαισεν ἤθελε νά ἀνταλλάξῃ γραμματόσημα εὐθύνη:

L. F. de Jong
Laan Van Helden
Voorburg (HOLLAND)



Ζητῶ ἀλληλογραφία μέ νέες Δωδεκάνησα καί τήν Κύπρο.

Στρατ. Μπαρμπῆς
213 Χειροτενιῶν Ἐπιστολῶν
Σ. Τ. Γ. 914



Ζητῶ ἀλληλογραφίαν μέ ὄλους τοὺς

Λάκης Ἀργυρίου
777 Μ. Τ. Γ.
Σ. Τ. Γ. 914

Τὰ ἄρθρα πού δημοσιεύονται στήν «Ἐκλογὴ» μέ τήν ἄδεια τῶν δικαιούχων φράζουν τίς ὑπεύθυνες ἀπόψεις τῶν συγγραφέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀντιστοιχία κάθε ἄρθρου ἢ εἰκόνας χωρὶς τήν ἄδεια τῶν συγγραφέων καί τῶν ἐκδοτῶν.

Ἡ «Ἐκλογὴ» πωλεῖται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καί τὰ περίπτερα Ἀθηνῶν, Ἐπαρχιῶν. Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα μέ 100 εἰκονογραφημένες εἰσιδίδες. Ἐν τῇ τευχῇ μπορεῖτε νά προμηθευθῆτε ἀπὸ τὸ «Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου», Τμήμα Βιβλίου, Σωκράτους 43, Ἀθήναι.